

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Vekopis se ne vračajo, ne frankirano
plačajo se po prejemu. Uredništvo
telefon šte. 50, upravnštvo šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Posledice centralizma.

20.000.000 Din dolguje državna uprava slovenskim cestnim okrajnim odborom in okr. zastopom na državnem prispevku za vzdrževanje bivših deželnih in (na Štajerskem) okr. cest. 8 milijonov dinarjev od gornjega zneska odpade na prejšnja leta glasom odobrenih obračunov, 12 milijonov pa na proračune za leto 1926. Cestni okrajni odbori z žilavo vztrajnostjo vodijo cestno upravo kljub popolnemu nerazumevanju države. Nešteto peticij in urgenc je že romalo v Belgrad za izplačilo dolžnega zneska, a odziva ni bilo. Cestni odbori so najemali leto za letom posojila v dobri veri, da vendar enkrat pride vlada, ki bo dala, kar je po zakonu dolžna. Dolgovi so narasli v ogromne stotisoče in milijone, tako da nekateri cestni okrajni odbori danes nakladajo 400 odstotne doklade na vse državne davke samo za kritje obresti!

Če se nahajajo finance naših cestnih samouprav v takem stanju, se ne moremo čuditi, če propadajo prej priznane lepe in urejene ceste na slovenskem ozemlju.

Pa ne le bivše deželne ceste, tudi državne ceste propadajo. Vsako leto, kadar je bilo govora o proračunu gradbenega ravnanstva v Ljubljani, je belgrajska vlada enostavno črtala 80 odstotkov za vzdrževanje državnih cest v Sloveniji preliminiranih kreditov. O investicijah, ki bi vsaj deloma zadostovale zvišanemu prometu in smoteni izpolnitvi cestnega omrežja, ni niti govora. Da bomo pravični, poudarjamo, da je v proračunu, ki je te dni v debati, vstavljen znesek 1.800.000 Din za gradbo ceste v St. Lj. Ta cesta se pa gradi že več let. Pri gradbi se je zgodila nesreča, da je pri lanski povodnji odnesla voda velik del novozgrajene ceste. Država, mesto da bi pokvarjeno cesto hitro popravila in gradbo nadaljevala, jo je pustila celo leto razpadati in naročila cestnemu okrajnemu zastopu, naj gradbo nadaljuje s kulukom. Okrajni zastop, ki te ceste nikdar ni prevzel v svojo upravo, je to seveda hvaležno odklonil. Sedaj je vpostavljen kredit 1.800.000 Din na podlagi proračuna iz meseca marca preteklega leta. Med tem je cesta dalje razpadala in izkazalo se bo, da je gornji kredit za dograditev nezadosten.

Odkod in zakaj to sistematično zapostavljanje in uničevanje naših cest? Stalni odgovor Belgrada je: delajte s kulukom kakor pri nas v Srbiji. Gospod centralistom moramo ponovno povedati, da smo v Sloveniji kuluki že preživeli. Pred 100, tudi še pred 60 leti smo tudi v Sloveniji gradili in vzdrževali ceste in mostove z ljudsko tlako. Toda v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bila s starim cestnim zakonom tlaka odpravljena s tem, da vsak državljani namesto tlake prispeva za ceste posebno cestno doklado, ki je odmerjena progresivno po davčni moči vsakega davkoplačevalca. To zakonito določilo v Sloveniji še velja. Mi v Sloveniji smo torej že pol stoletja od tlake odkupljeni in uvedba sedanjega srbijanskega kuluka bi pomenila tlako na tlako. To bodo dopovedali državni upravi naši cestni odbori, ki so se — kakor čujemo — prisiljeni odločili, da tožijo državni erar za zneske, ki jih jim je dolžan.

Kaj pa je končni namen in uspeh zopetne uvedbe kuluka v Sloveniji? Novo izmозganje. Odkup od kuluka bi bil namreč največji davek, kar jih doslej imamo. Obrtnik, ki ima 6—8 delavcev, ki bi jih moral odkupiti, če bi hotel nadaljevati obrat, bi plačal s tega naslova v državno blagajno letno ca 5000 Din. Ta denar bi zopet romal v Belgrad in naše ceste bi bile zopet v istem stanju kot danes. Država danes ne daje prispevkov za ceste, ko presegajo cestne doklade za težke stotisočake preliminirane izdatke in bi jih potem, ko bi se stotisoči izpremenili v milijone, isto tako pustila propadati.

Sedanji vladi seljačke demokracije je ostalo pridržano, da ugonobi še te ostanke ljudske blaginje, kolikor je še Slovenija po sedmih letih še ohranila. Odbor, v katerem sedi tudi slovenski vladni zastopnik Pucelj, glasuje za črtanje najpotrebnejših prispevkov za ceste v Sloveniji! Kmalu bomo imeli v Sloveniji le še toliko cest, kolikor jih je nujno potrebno v obmejni pokrajini za vojaške namene. Ali pa še toliko ne. Saj je znano, da je ljubljanski artilerijski polk običal sredi manevrov na propadli cesti, odkoder ni mogel naprej.

Iz vsega tega pa tudi dozdej najbolj navdušeni centralist lahko izprevidi, kakšno prokletstvo je za Slovenijo centralizem, ki ga je prej podpiral Žerjav, zdaj ga pa g. Pucelj.

Zapostavljanje Slovenije na celi črti.

ZA SLOVENIJO NOBENIH INVESTICIJ. — DRŽAVA SVOJEGA DOLGA CESTNIM ODBOROM NE IZPLAČUJE. — PLACUJEMO NAJVEČ, SPREJEMANO PA NAJMANJ. — ŽALOSTNA VLOGA G. PUCELJA.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Na današnji seji finančnega odbora so nadjevali razgovor o proračunu ministrstva za javna dela. Na vrsti so bila poglavja o materielnih izdatkih za nove zgradbe in za vzdrževanje cest in mostov. O razdelitvi tozadevnih kreditov smo že včeraj poročali. Ugotovili smo, da niso v nobenem ministrstvu krediti tako krivično razdeljeni kakor prav v tem.

Vtis, ki ga je napravila današnja seja, je bil tako žalosten in naravnost deprimujoč, da bi moral človek dvomiti nad našim parlamentarizmom. Prečanski kraji so skoraj popolnoma zapostavljeni. Za Slovenijo ni določene skoraj nič, za Hrvaško prav tako nič. In kljub temu stranka, ki trdi, da vlada danes v upravljanju javnih poslov »seljačko obeležje«, vse to mirno trpi in s svojim glasovanjem potrjuje to vnebovpijočo krivico.

Pri razpravi o teh kreditih se ni oglasil niti en član te stranke. Pred razpravo je skušal poslanec Pucelj svoj nezavidljivi položaj opravičiti z neko izjavo. Toda opravičiti bi se mogel samo na en način, namreč na tak, da bi glasoval s srcem in z razumom proti predloženemu proračunu. In tudi če bi bili vstavljeni v proračun po zakonu določeni zneski za vzdrževanje cest in mostov, bi moral vsak Prečan glasovati proti temu proračunu. To že radi njegovih neopravičljivih kreditov.

Značilno je dejstvo, da je večina pri pretresanju proračuna tega ministrstva grešila proti temeljnemu načelu štedenja, ki ga je sama postavila, ko je izjavila pred finančnim odborom in pred javnostjo, da se morajo vse investicije črtati, da s tem dosežemo zmanjšanje proračuna.

Takoj po prehodu na dnevni red je vstal radikalni poslanec Gavrilovič in predlagal, da finančni odbor odobri vse kredite v višini in redu, kakor so predlagane, z drugimi besedami, da naj se vse investicije obdrže in razdelitev kreditov ne izpremeni.

GOVOR POSLANCA KULOVCA.

Prvi je govoril posl. dr. Kulovec in izjavil, da mora, dasi s težkim srcem, ugotoviti, da predloženi proračun ministrstva za javna dela ni proračun države Slovencev, Hrvatov in Srbov, ampak proračun Srbije. Kajti veliki krediti so izključno namenjeni za Srbijo in tudi manjši po pretežni večini. Da to pomeni velikansko krivico nasproti vsem drugim pokrajinam, je menda jasno.

Z našim denarjem moramo mi razpolagati!

Vnaprej že hoče replicirati na odgovor g. ministra Uzunoviča, ki bo brezdvoma tudi sedaj izjavil, da opraviči to krivico, kar je že leta 1924 v finančnem odboru in pozneje v narodni skupščini rekel, da pameten gospodar uporablja denar tam in za tiste namene, ki so najbolj potrebni. Ker je v Srbiji najmanj cest in največ slabih, zato mora minister kot pameten gospodar pretežno večino proračuna uporabiti za Srbijo. Na to mu moramo odgovoriti, da zasebni gospodar za svoj denar lahko dela, kar hoče. Državni denar pa ni ministrov denar, ampak skupna last vseh državljanov, ki imajo tudi vsi pravico zahtevati, da se njihov denar pravično uporablja. Ali je pa to pravična uporaba, če proglašajo v Srbiji sploh vse ceste za državne ceste in grade ter vzdržujejo vse na državne stroške? Če se minister sklicuje na to, da imamo pri nas mnogo več cest nego v Srbiji, naj pa pomisli, da te ceste niso zgrajene z državnim denarjem, ampak z denarjem samoupravnih teles, katere je država samo podprla s svojimi doneski, ki so zakonito določeni. Kar so v južnih krajih zamudili, ne morejo v par letih nadomestiti, posebno ne, ako se ne prilegnejo k temu v teh krajih samoupravna telesa, na katerih ramena bi se morala pretežna večina stroškov zvaliti.

Čudno ni, če niti za vzdrževanje tega, kar smo si skozi desetletja z lastnim denarjem zgradili, nimamo denarja, če gredo tako velike vsote za investicije iz rednega proračuna.

Govornik ostro kritikuje ta način gospodarstva in poudarja, da bi moral minister, če že nima denarja za vse, kar potrebujemo, uporabiti denar, ki se mu prisodi, predvsem za vzdrževanje tega, kar imamo. Tega pa ni storil, zato je ves njegov proračun nereelen.

Vlada pobira deželne doklade, za ceste pa ne da nič.

Govornik se nato peča z delom bivšega deželnega odbora kranjskega in izjavlja, da je njegova stranka, ko je imela v deželnem odboru večino, zgradila celo mrežo cest in vrsto naprav, a ne s tekočimi sredstvi proračuna, ampak z investicijskim posojilom, ki ga je najela pod izredno ugodnimi pogoji. Govornik vpraša vladno večino, kdaj misli posnemati ta zgled, ko se vendar že sedem let tako bahato ponaša? Že na prvi seji finančnega odbora je govornik povedal, da moramo od države vsaj to zahtevati, da postavi v proračun sredstva za plačilo vseh obvez, ki jih po zakonu ima. Tako pa moram zopet z žalostjo ugotoviti, da imamo veljavne zakone, ki predpisujejo, koliko mora država prispevati za zgradbe in za vzdrževanje cest v Sloveniji, a v proračunu o tem ni ne duha ne sluha. Govornik se bavi s cestami, ki bi se morale zgraditi, a se ne morejo, ker država ne da prispevka, ki bi ga morala. Tako n. pr. cesta od Sv. Urbana čez Prevorje na Lesično ali pa ceste ob državni meji. Najbolj žalostno je, da država niti tega noče dati za naše ceste, kar pobere v ta namen leto za letom od državljanov v Sloveniji. Govornik se nato bavi z bivšimi deželnimi dokladi, ki jih sedaj pobira država in na katere je dala nabiti invalidski davek, komorno doklado in še 500 odstotno naklado.

Iz teh dokladov so se vzdrževale deželne ceste. Vsote, ki se sedaj stekajo iz teh dokladov, čuje blagajne, znašajo milijone. Vlada pa se ne zmeni za svoje dolžnosti in porablja denar za druge namene. Ali ne veste, kako imenujemo prilasčanje tuje lastnine? Finančni minister se je izgovarjal pred deputacijo, ki je zahtevala ta denar in razložila protizakonitost, češ da o tem ni bil obveščen in da hoče to popraviti za naprej in za nazaj s sedanjim proračunom.

Cestni odbori morajo vlado za dolžni denar tožiti.

Finančnemu ministru smo to v proračunu 1924-25 in pri vseh dvanajstih dovolj jasno razložili. Dasiravno so mu deputacije to dovolj razložile, kljub temu tega ni postavil v proračun. Okrajni cestni odbori so v dobri veri o zakonitosti sestavljeni proračune, ki jih je odobrilo ravnanstvo v Ljubljani in minister. Ker prispevkov ni bilo, so se okrajni odbori zadolžili in morajo sedaj dolgove kriti z večjimi odstotki doklad. Okrajnim cestnim odborom ne preostaja drugega, kakor da vložijo tožbo za varstvo zakonitih pravic in to se bo tudi zgodilo.

Koliko plačujemo davkov, koliko pa za to dobimo.

Govornik se bavi z novimi cestami, ki so projektirane v proračunu. Ugotavlja, da sta za Slovenijo določena bora 2 milijona! Izjavlja, da je to vnebovpijoča krivica, če se pomisli, da plača Slovenija šestino vseh direktnih davkov. Nočem dokazovati, da je to resnično, ker temu niti finančni minister ne ugovarja. Po novem proračunu državnih dohodkov bo prišlo neposrednih davkov v Sloveniji na osebo 160 Din, v Srbiji samo 60 Din. Ker pa pri nas izterjevanje davkov daleko prekoračuje po proračunu določeno vsoto, je jasno, da bo to razmerje še nepovoljnije. Če je razmerje tako, potem ni človeka na svetu, ki bi mogel zanikati, da zahtevamo samo pravico, če zahtevamo večje vsote za cestne namene. Ali naj samo plačujemo, drugi pa naj se z našim denarjem izkoristijo? Za tako pravico mi nismo!

Govornik se bavi z mostovi na Savi (n. pr. Podnartu, Krško, Št. Jakob in drugod) in zahteva, da se postavijo za njih vzdrževanje krediti, ki so se v proračunu izpustili. Dalje se bavi govornik s cestami ob meji in v mejiški dolini. Zahteva, da jih država prevzame v svojo oskrbo.

V svojem in Pušenjakovem imenu stavlja več predlogov za zvišanje postavk za Slovenijo. Ker pa ve, da se vsi predlogi za povišanje načeloma odbijajo, stavlja spreminjevalne predloge in sicer, da se avtonomne ceste z mostovi vzdržujejo iz 100 milijonskega kredita, ki je namenjen za vzdrževanje državnih cest. Dalje stavlja resolucijo, da se pozove finanč-

ni minister, da plača vse dolgove cestnim odborom iz postavke 55. proračuna.

MINISTROV ODGOVOR IN IZGOVOR.

Minister odgovarja in zagotavlja, da se bo glede prispevka za vzdrževanje cest kakor tudi za plačilo ostalih dolgov zavzel pri finančnem ministru. Nato široko razlaga, zakaj so za Srbijo potrebni večji krediti. Branil je slabo stvar in ni mogel nikogar prepričati.

Nato so na splošno govorili o gradbeni politiki: Sečurov, Vojić in Popović.

Nato so bila sprejeta poglavja v nespremenjeni obliki. Predlogov, ki jih je stavil Kulovec in drugi, večina ni sprejela, razen omenjene resolucije, na katero je minister Uzunović pristal. Nato je dal predsednik proračun ministrstva za javna dela na glasovanje. Opozicija je proti temu protestirala, ker sedanja obravnava ni bila specialna debata.

PRORAČUN MINISTRSTVA ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO.

Seja, ki se je vršila popoldne, je bila komaj sklepna. Na dnevnem redu je bil proračun ministrstva za ljudsko zdravstvo, ki znaša 317 milijonov 384 tisoč Din. Proračun je z odobrenimi naknadnimi in izrednimi krediti za 2.599.070 Din manjši od lanskega proračuna.

Pri pogl. 1., ki govori o kreditih, je večina predlagala redukcije. Minister, ki je že ozdravil, je imel daljši ekspezo, v katerem je govoril o načelih zdravstvene politike.

K poglavju 1. je govoril

dr. Kulovec.

Poudarjal je, da ima ministrstvo nekaj denarja za pobijanje alkoholizma. Uspeha pa ni nobenega, ker druga ministrstva pospešujejo alkoholizacijo ljudstva, n. pr. notranje ministrstvo, ki kar naprej daje gostilniške koncesije, odkar imamo nov taksni zakon. Govornik zahteva, da bi ministrstvo v tem oziru vplivalo na druge ministre. Če se v tem oziru ne bodo dosegli uspehi, bo imelo ministrstvo še več dela, kakor dosedaj, in denarja ne bo. Porabilo bo več denarja, kakor bo doseglo.

Govornik se nadalje bavi s postavko, ki obsega kredit 12 milijonov Din za zgradbo novih bolnic in zahteva, da se dovolijo krediti iz te vsote za razširjenje bolnice na Studencu in ljubljanske bolnice. Dalje zahteva povišanje kreditov za vzdrževanje zasebnih bolnic, katerih kredit znaša 400.000 Din.

Minister se opravičuje, da ni mogel dati večjih kreditov. Glede alkoholnega vprašanja zatrjuje, da bo vse storil, kar je v njegovi moči. Nato je bilo pogl. 1. s spreminjevalnimi predlogi vladne večine sprejeto.

Pogl. 2. govori o zdravstvenih inspekcijah. Tu so bile izvršene precejšnje redukcije. V Ljubljani je bilo črtano eno mesto referent-zdravnika, računovodsko mesto, namesto treh arhivskih mest naj ostane samo eno. Od petih poduradniških mest ostaneta samo dve. Tudi materialni krediti z inspektorati so se reducirali. Na vprašanje, ali so inspektorati še potrebni, je minister odgovoril, da mora inspektorate zaenkrat še vzdrževati, ker imajo nadzorni in upravni pomen. Črtali so se inspektorati v Nišu in Užicah. Nato je bilo to poglavje sprejeto.

Naslednje poglavje govori o oblastnih in okrajnih sanitetskih upravah. K točki, ki govori o nekdanjih okrožnih in deželnih zdravnikih, zahteva dr. Kulovec, da se njih položaj obdrži. Sedaj visi vse v zraku. Minister je odgovoril, da bo to vprašanje ugodno rešil. To poglavje je bilo sprejeto brez debate. Črtalo se je malo.

V poglavju, ki govori o državnih bolnicah in državnih sanitetnih ustanovah, so se glede Slovenije v glavnem črtala le prazna mesta. Pri poduradnikih so se reducirala mesta od 33 na 25, drugo je ostalo.

Dr. Kulovec poudarja, da niso bolnice dovolj opremljene. Nimajo posteljnine in druge potrebne opreme. Zahteva, da se v tem oziru napravi red in da se dajo zadostni krediti na razpolago. Poudarja požrtvovalno delo usmiljenk v bolnicah. Zahteva, da se mora kongregacijam njihovo delo boljše nagraditi. Dosedaj so se silno slabo nagradjevale. Po drugih bolnicah stane bolniško strešništvo mnogo milijonov. Vprašuje ministra, koliko stane prehrana v bolnicah v Ljubljani, Belgradu in Novem Sadu v posameznih razredih.

Poslanec govori o zasebnih bolnicah, za katere je v ta namen med drugim postavljen potreben kredit. Zahteva, da se jim da večja podpora. Govori o bolnici v Kandiji pri Novem mestu, ki ne more delovati, ker je proglašena za javno, od ministra pa dobi le 24.000 Din.

Nadalje se bavi s preskrbo bolnic in zahteva lastno gospodarstvo za bolnice.

Minister izjavlja, da se je dogovoril s fin. ministrom in da bo vstavil v fin. zakon posebno določilo, s katerim se bodo vsi dohodki prepustili bolnicam. Država jih bo podpirala s 10 milijoni, da bodo bolnice lažje izhajale in da bo vsestransko ustrezno. Minister odgovarja, da bo skušal vse dolgeve poplačati. Nato je bilo to poglavje sprejeto.

Pri poglavju, ki govori o drž. kreditih, izjavlja referent, da naj bi bili ti krediti poslednjikrat v proračunu. Ti krediti so bili sprejeti.

Vesele praznike!

Nato se je razprava o proračunu prekinila. Predsednik fin. odbora je hotel preiti na drugo točko, to je na razpravo pravilnika ministrstva za prosveto glede doklad za nekatere nastavnice pri belgajskem gledališču. Opozicija je predlagala, da se o tem ne razpravlja. Predlog je bil sprejet s 8 proti 8 glasovom. Naknadno pa je še en radikal glasoval. Zato je hotel predsednik ta predlog staviti v razpravo.

Opozicija je opazila, da je predlog poslal narodni skupščini pomočnik ministrstva za prosveto. Zato je odločno odklanjala razpravo o tem pravilniku, ker sme samo minister občeati z narodno skupščino. Nato je predsednik popustil.

Seja je bila prekinjena. Predsednik je voščil vsem poslancem vesele praznike. Prihodnjo sejo je sklical v ponedeljek. Nadaljevala se bo razprava, ki je bila danes na dnevnem redu.

Trgovinska pogajanja med SHS in Francijo.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Danes so se pričela pogajanja za sklep trgovinske pogodbe med našo državo in Francijo. Našo delegacijo je vodil dr. Rybař, francosko pa tukajšnji francoski poslanik Grénard. Seja je bila formalnega značaja. Nadaljevala se bo, čim bo došla francoska delegacija navodila svoje vlade.

PROTIDRAGINJSKI ZAKON.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Minister za socialno politiko je danes sprejel časnike in jim dal glede zakonskega načrta za pobijanje draginje izjavo, v kateri jim je očrtal vsebino zakona. Minister bo zakon dal raznim gospodarskim društvom v pretres. (Glej glede zakona oddelek »Gospodarstvo« v današnji številki našega lista. — Opomba uredništva.)

DVORSKO ŽALOVANJE.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Radi smrti italijanske kraljice-matere se je odredilo na tukajšnjem dvoru dvorsko žalovanje, ki bo trajalo 14 dni. Radi tega se je tudi odpovedal dvorski ples, ki bi se imel vršiti 9. januarja, na rojstni dan kraljice Marije.

OBSOJENI ORJUNAŠI.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Danes se je pred sodnim stolom v Petrinju končal proces proti orjunašem, ki so bili obtoženi radi krvavih dogodkov v Čapragu. Orjunaši so namreč navali na občinstvo, pri čemur je bil ubit deček Skorup, več oseb je pa bilo težko ranjenih. Proces je trajal mesec dni. Glavna krivca Pero Miškulin in Sauer sta bila obsojena vsak na 6 let težke temnice, ostali Orjunaši iz Čapraga so dobili po 5 let, Zvonko Dulčić iz Siska 3 leta, 8 orjunašev iz Siska po 2 leti težke temnice.

ROPARSKI UMOR.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Snoči so neznani razbojniki ubili Adolfa Lumpla, državnega sekretarja na posvetu grofa Pongratza v Ivanju. Orožniki so razbojnikom na sledu.

Romunski prestolonaslednik.

Bukarešta, 5. jan. (Izv.) V včerajšnji narodni skupščini so sprejeli zakonski predlog, s katerim se vzame na znanje odpoved princa Karla in proglasitev princa Mihaela za prestolonaslednika s 234 proti 3 glasovom. Narodna skupščina je odobrila tudi zakon o upostavitvi regentskega sveta. Člani regentskega sveta so princ Nikolaj, patriarh Cristea in pa predsednik kasacijskega dvora Buzdugan.

Bukarešta, 5. jan. (Izv.) V mnogih mestih so pristaši bivšega prestolonaslednika priredili velike demonstracije proti izpremembi v nasledstvu. Vlada je bila pripravljena na izgrede. Vojaštvo je že več dni v neprestani pripravljenosti. Kronske svet je sklenil izpremembo dvornega statuta. Po tej izpremembi morajo vsi člani kraljevske hiše stanovati v kraju, ki ga določil kralj in so stalno pod kraljevim nadzorstvom. Bivši princ Karol ne sme več nositi rodbinskega imena kraljevske hiše, niti naslova. Njegova soproga — mati prestolonaslednika Mihaila, princezinja Jelena — dobi naslov princeza Romunska.

MAL VSTASKI NAPAD V MEHIKI.

Pariz, 5. januarja. (Izv.) Kakor poroča »Petit Parisien« iz Newyorka, je v Agua Caliente, Mehika, 60 mož broječa vstaška četa napadla garnizijo. V boju so padli 1 oficir in 3 vojniki. Vendar so se morali vstasi umakniti, zapustivši 12 mrtvih. Vstasi so napadli garnizijo najbrže z namenom, da oprostite tam zaprtega poprejšnjega guvernerja.

Madjarski princ in veleposestnik --- ponarejevalec francoskih 1000 frankovskih bankovcev.

VELIKO VISOKOSTOJEČIH OSEB ZAPLETENIH V AFERO. — TUDI DVANAJST POSLANCEV OSUMLJENIH. — IZ ZADEVE SE RAZVIJE VELIKANSKI SKANDAL, KI BO IMEL VELIKE POLITIČNE POSLEDICE

Neka madjarska družba, ki šteje baje okrog 40 oseb, je že dalje časa ponarejala bankovce po 1000 frankov in jih v velikih množinah razpečavala po vsej srednji Evropi, zlasti po glavnih mestih. V afero so zapletene zelo ugledne osebnosti — tudi politične — in zavis od njene ugodne rešitve obstoj dosedanjega rednega razmerja med Francijo in Madjarsko. Glavni pa je princ, veleposestnik in multimilijonar Windischgratz.

Preiskava se vleče že par tednov. Nizozemska policija je aretirala tri razpečevalce, med njimi polkovnika v p. Jankoviča, ki je prišel tja s pravilno izstavljenim kurirskim potnim listom; njegov kurirski kovčeg, v katerem je bilo 10.000 ponarejenih tisočakov, je bil zapečaten v madjarskem zunanem ministru.

Madjarska policija je zadevo jako nemarno preiskovala in če bi ne bili prišli v Budimpešto francoski kriminalni uradniki in če bi ne bil francoski poslanik Clinchert interveniral in dal razumeti, da so krediti za Madjarsko v nevarnosti, bi bili akti najbrž padli pod mizo deželnega policijskega šefa Nadoszyja, kakor je pod njegovo zaščito zaspala že marsikatera afera, ki bi bila neprijetna madjarskim fašistom. Princa Windischgratza in Nadoszyja so aretirali.

Budimpešta, 5. januarja. (Izv.) Aretacija princa Ludvika Windischgratza in deželnega policijskega šefa Nadoszyja je napravila na vso javnost mogočen vtis. »Pesti Hirlap« poroča, da je policija pri hišni preiskavi našla veliko množino ponarejenih 1000 frankovskih bankovcev — pravijo, da blizu 1000 kosov — in jih zaplenila. List nadalje poroča, da je v to zadevo zapletenih tudi cela vrsta oseb, ki uživajo v političnih krogih in sploh v javnosti velik ugled. Policija je ukrenila vse potrebno, da nadzira te osebe in prepreči morebiten poskus odpotovanja.

Budimpešta, 5. januarja. (Izv.) Policijska korespondenca javlja: V zadevi ponarejenih bankovcev policija energično nadaljuje poizvedbe. Danes je policija zopet aretirala dve osebi. Prijela je uradnika Viktorja Olchvaryja, brata Edmunda Olchvaryja, ki so ga v Hamburgu prijeli. Z bratom je stalno dopisoval. Ko je začel slutiti, da se bo policiji posrečilo razkriti ponarejanje, je poslal Edmundu brzojavko, v kateri mu svetuje, da svoje delo ustavi in se nemudoma povrne v Budimpešto. To brzojavko je pa hamburška policija zaplenila in takoj obvestila budimpeštansko mestno poglavarstvo ter mu tudi sporočila, da je našla pri Edmundu Olchvaryju več stotov ponarejenih bankovcev. Na podlagi vsega tega so Viktorja Olchvaryja aretirali.

Za vladu velike koalicije v Nemčiji.

Berlin, 5. jan. Te dni se bodo zopet vršila pogajanja za sestavo vlade. V krogih republikanskih strank žele, da se še zadnjikrat poizkusi sestaviti vladu velike koalicije. Upajo, da bo centrum znova potrdil svoj sklep, da vstopi le v vladu velike koalicije in ne podpira nobenega manjšinskega kabineta. Pričakujejo, da bo potem državni predsednik dal vodji demokratske stranke dr. Kochu še enkrat priliko, da poizkusi sestaviti kabinet velike koalicije, in da se bodo potem tudi socialni demokrati udali pritisku ostalih republikanskih strank in opustili svoje pomisleke proti vstopu v vladu. Nekatere socialno-demokratske osebnosti izjavljajo, da to ni izključeno. Vendar je treba omeniti, da so nekateri voditelji, kot Breitscheid, Hilferding, Landsberg proti temu, da stranka vstopi v koalicijsko vladu.

SPLOŠNO LJUDSKO ZAVAROVANJE NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

Praga, 5. jan. (Izv.) Ministrstvo za socialno skrbstvo je izdelalo zakonski načrt o starostni preskrbi vseh onih oseb, katere so izvzete od socialnega zavarovanja. Letna starostna preskrba znaša približno 500 Kč za osebo, če pa živita dve osebi, ki uživata starostno preskrbo skupaj, pa pride na osebo letno 300 češkoslovaških kron.

ČEŠKOSLOVAŠKA PROTI TUJCEM.

Praga, 5. jan. (Izv.) Kakor poročajo časopisi, je sklenil ministrski svet, da morajo biti vsi potni listi za potovanje v Češkoslovaško opremljeni z opombo, da popotnik nima pravice naseliti se radi dela v Češkoslovaški. Proti tujcem, kateri bodo kljub temu nastopili kako službeno mesto v Češkoslovaški, bodo primerno postopali.

GRČIJA BREZ USTAVE.

London, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Dayl Mail« iz Aten, so začasno odpravili razen člena 1., s katerim je bila proglašena republika, vse člene ustave.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Kakor poročajo časopisi, je policija zaslila v zadevi bankovcev tudi 12 narodnih poslancev. Da bi pa s svojim postopanjem ne vzbudila po nepotrebnem pozornosti, jih je vse zaslila v stanovanjih. Med osebami, ki so jih prijeli tekom preiskave v kartografičnem zavodu, je tudi vodja cinkografskega zavoda Gerő. Policija je prosila dunajsko policijo, da preišče dunajsko stanovanje Ludovika Windischgratza, ker domnevajo, da so tam spravljani ponarejeni bankovci.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Drž. pravdnik je predlagal, da se spravi Kaspar Kovacs in Dezider Raba v preventivni zapor in da se proti obema uvede preiskava radi zločina razširjanja ponarejenih bankovcev. Proti Ludviku Windischgratzu bo pa tožbo šele sestavil.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Kakor poročajo časopisi, so pozno zvečer aretirali cinkografa, katerega ime pa nočejo priobčiti. Baje je sodeloval pri ponarejanju bankovcev. Kakor poroča »Uiseg«, je princ Ludvik Windischgratz pri zaslišanju izjavil, da je bil on pri vsej zadevi udeležen samo v toliko, v kolikor je prevzel nase stroške za ureditve izdelovalnice bankovcev. Ko so ga vprašali, koliko bankovcev so ponaredili, ni hotel odgovoriti, kakor tudi ni hotel dati odgovora na vprašanje, koliko časa so bankovce ponarejali in kam so jih zanesli. V političnih krogih menijo, da bo vlada storila svojo dolžnost ne glede na osebe, ki so vpletene v zadevo. To zatrdilo je dal ministrski predsednik grof Bethlen voditeljem političnih strank, ki so se zbrali pri njem.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Danes dopoldne so aretirali Stefana Winklerja radi udeležbe v zadevi ponarejenih bankovcev. Povod je dalo, ker je kupil v neki budimpeštanski trgovini kovčeg z dvojnimi dnom. Policija je pri njem izvedla hišno preiskavo in tam našla kovčeg in pismo, ki mu ga je pisal tajnik princa Windischgratza Raba, v katerem ga svari, da naj s svojim delovanjem preneha.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Magyar Ország«, sta se zglasila danes pri mestnem poglavarju Marinovici višji uradnik Francoske banke Emery in francoski politijski uradnik, s katerima se je Marinovici dolgo časa posvetoval. Gospoda sta Marinoviciu dali nove podatke, ki opravičujejo sum, da je cela vrsta uglednih oseb zapletenih v zadevo ponarejenih bankovcev.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Kakor poročajo zvečer, je policija radi afere ponarejenih tisoč frankovskih bankovcev aretirala še dve osebi. Prijela je nekdanjega uradnika združne zveze Stefana Winklerja, prijatelja v Haagu prijetega Mankoviča in nekega torbarja, ki je napravil za polkovnika Jankoviča potni kovčeg s skrivnimi predali.

Beleške

»Jutrove« metode. Članek dr. Kulovea »V borbo proti kugli« je »Jutru« zaprl sapo. Vse, kar je dr. Kulovec zapisal, je gola in za »Jutro« porazna resnica. Porazna je ta obtožba, proti kateri ne more »Jutro« navesti ničesar, s čimer bi se opralo. Zato pa po svoji navadi, kadar ne more nič odgovoriti, privleče na dan kako drugo stvar, ki nima s predmetom prav nič opraviti; samo da napada. Tako se zdaj zaganja v dr. Kulovec zaradi njegovega predloga v carinskem odseku radi prostega izvoza okroglega lesa. Kaj ima okrogli les opraviti z gonjo proti katolicizmu, ki jo je dr. Kulovec ožigosal? Kakšna nesmiselnost zopet to! Kaj ima »Jutro« svoje bravce za idiote? In mar misli, da med njegovim čitateljstvom ni ljudi, ki ne bi vedeli presoditi, kaj je dr. Kulovec predlog, če že hoče »Jutro« o tem govoriti, v stvari pomenil? Ta predlog je bil po zdravih načelih narodnega gospodarstva popolnoma upravičen in v interesu našega lesnega eksporta potreben. Sicer je pa to čisto gospodarska zadeva, ki nima s politiko nič opraviti, in mi se z »Jutrom« zato o tem ne bomo prerekali. Značilno pa je, kakih bojnih metod se vse poslužuje »Jutro« v svojem furorju in v svoji — onemoglosti.

»O sedanjem režimu« piše včerajšnji »Narodni dnevnik«: »Toliko se je govorilo pri nas o štedenju, da bi že zaradi tega morala svar izgubiti vso vrednost, po znanem pregovoru, da čim dalje se kaka stvar meša, tem slabša tudi postane. — In žalibog dokazuje debata v finančnem odboru, da bo naše štedenje tudi v resnici skrajno slabo izpadlo. Velikanski dispozijski fondsi so določeni za posamezna ministrstva in nihče ne more kontrolirati, kako se ta denar porabi. Ko pa je opozicija zahtevala, da se ti fondsi črtajo, je ostala v manjšini. — Zato pa se je z redukcijo uradnikov prihranilo v ministru za socialno politiko dva milijona dinarjev. Pri proračunu 12 milijard in še več nam je sedaj v resnici pomagano!« — Kakor se vidi, je »Narodni dnevnik« sedaj prešel popolnoma v opozicijo! Častitamo!

Volitve v Delavsko zbornico.

Na glasovnice pazite. Te dni bo sleherni volivec dobil od volivnega odbora potrjeno glasovnico, ki sestoji iz štirih delov: kuverta z naslovom Glavni volivni odbor Delavske zbornice v Ljubljani. Na njej je prilepljen Oddajni listek, ki ga mora volivec lastnoročno podpisati, Glasovnica s podpisami Dr. Anton Mrak, Cobal in Čelešnik ter bel glasovalni listek. Na ta listek bo moral vsak napisati ime liste, ki jo voli. N. pr. »Glasujem za kandidato listo, ki jo je vložila Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.« Vse te liste dobro shranite, nikomur jih ne daj iz rok razen našemu zaupniku!

Ta pa ni politična. Lista neodvisnih delavskih strokovnih organizacij namreč. To je lista, ki jo dan za dnem priporoča »Jutro« in vsak teden »Domovina«. Od vsega početka se trudita ti dve Žerjavovi trobenti delavstvu dopovedati, da njuna lista ni politična! Sedaj je ta lista postavila že nekatere kandidate in na prvih mestih sta dr. Joža Bohinjec, ki je bil pri lanskih državnoborskih volitvah Žerjavov kandidat za litijski okraj in Juvan, načelnik Narodno socialistične stranke. — Za vsakega pametnega delavca je pač jasno, da sta dr. Bohinjec in Juvan čisto »nepolitični« osebnosti in da ne zastopata nobene stranke, ampak zgolj strokovne in stanovske organizacije — kaj? Narodni socialisti in Žerjavovci nimajo z dr. Bohinjem in Juvanom nobene zveze? Laž in hinavščina imata kratke noge.

»Združeni« gospodje so dobili nezaupnico od lastnih pristašev. Na praznik sv. Stefana so gospodje »združeni« sklicali posebno strokovno konferenco v ljubljanski hotel Tivoli. Ta konferenca naj bi bila po načrtu Združenih gospodov prvo večje zborovanje za volitve v Delavsko zbornico. Toda razvila se je v žalostno — prežalostno sliko popolnega razsula socialistične organizacije. O tej konferenci smo že pisali. Danes opozarjamo le še na nekatere podrobnosti, ki osvetljujejo popolno polomijo, ki so jo doživeli združeni gospodje na tem zboru. Po suhoparnih poročilih je M. Zorja protestiral proti zaupnici vodstvu »Delavske komisije« (v tej komisiji so sami gospodje »združeni«) in ostro grajal izključenje neodvisnih delavskih sindikatov. Zastopnik železničarjev je izjavil, da železničarji ne glasujejo za zaupnico vodstvu Delavske komisije in ko je predsednik Sedej vendarle odredil glasovanje o zaupnici se je dvignilo — reci, beri in piši šest rok. Na vprašanje, kdo je proti, je glasovalo pet udeležencev. Strokovna komisija in v njej združeni gospodje so dobili z enim glasom zaupnico med tem ko se je 99% navzočih vzdržalo glasovanja. Hujše nezaupnice bi »združeni gospodje« ne mogli dobiti tudi na javnem shodu. To glasovanje je sijajen uvod v volitve v Delavsko zbornico. Vsemu slovenskemu delavstvu so zaupniki strokovne komisije povedali, da ne sme glasovati za Svetla in njegovo listo.

Demokracija »združenih gospodov«. Na zboru strokovne komisije so nekatere strokovne organizacije, ki so v strokovni komisiji včlanjene, pa niso zadovoljne s komando »združenih gospodov«, pooblastile bivšega poslanca Klemenčiča, naj v njihovem imenu prebere na zboru v Tivoli posebno izjavo. Gospodje, ki so vedeli, da jim ta izjava ne bo prijetna, so enostavno sklenili, da izjave ne pripuste in so svojemu lastnemu članu, bivšemu poslancu vzeli besedo. To je pravo pristno proletarsko ravnanje s svojim tovarišem. — Pa še drugače so se izkazali »združeni gospodje«. Svoj zbor so proglasili za tajen in vrgli iz zborovalne dvorane poročevalca »Naprejac« in »Delavsko kmetnega lista«. Tako postopajo pač le skrajni absolutisti in pa ljudje, ki imajo slabo vest in se boje, da bi jim kdo ne pogledal v račune. Vse socialistično delavstvo je šlo s konferenco z vtisom, da se je pod firmo »združenih« zbrala gruča ljubljanskih klikarjev, ki hoče nasilno vladati nad svojim lastnim članstvom in v delavskih organizacijah. Zato jih noben zaveden socialist ne bo volil!

NAHUJSKANE MNOŽICE PROTI KATOLIKSKIM VERNIKOM.

Ungovar, 4. januarja. (Izv.) Ko so v soboto izročali v Akui-Rohovi ondoto cerkev grško-katoličkim vernikom, so začeli pravoslavni razgrajati. Nastal je pretep, v katerem je bilo več oseb ranjenih. Tudi v nedeljo se je zbrala pred cerkvijo množica. Nastal je nov pretep, ki ga niti močni orožniški kordon ni mogel preprečiti. Stepli so se grški katoliki (unijati) in pravoslavni. Ranjena sta bila dva grška katolika, en rimski katolik in en 12letni pravoslaven deček. Devet oseb so prijeli.

BOJ ZA AGRARNO REFORMO V ANGLIJI.

London, 5. jan. (Izv.) »Telegraph« javlja, da bo Lloyd George nadaljeval svojo akcijo za reformo agrarnih razmer na Angleškem in da se namerava celo ločiti od liberalne stranke, ako strankina konferenca ne bo odobrila njegovih predlogov. Ustanovil bo najbrže neko srednjo stranko.

PARNIK NA MORJU ZGOREL.

London, 5. jan. (Izv.) Iz Washingtona javlja, da je nemški parnik »Beck« rešil moštvo ameriškega parnika, ki se je na morju užgal in zgorel.

Dnevne novice

★ **Kako je s pravoslavni božičnimi prazniki?** V 20. stoletju so pravoslavni v svojem cerkvenem koledarju že za 13 dni za nami. Danes torej, ko imamo mi 6. januarja in praznujemo sv. Tri kralje, imajo Srbi šele 24. december ali badnji dan (t. j. sveti večer); jutri, pri nas 7. januar, bodo imeli 25. december, Božič; ko bomo mi imeli 8. januar, bodo Srbi imeli 26. december, Sabor Bogorodice ali Božji dan; na naš 9. januar bodo imeli 27. december, praznik sv. Stevana arhidjakona; ko bomo mi imeli 14. januar, bo pri Srbih 1. januar ali novo leto; na naš 19. januar bodo imeli 6. jan. ali Bogojavljenje (sv. Tri kralje).

★ **Sekature pri izvozu vina iz Slovenije v Avstrijo odpravljene.** Svoj čas smo poročali, da naša carinska uprava ni obvestila carinarnice v Sloveniji o novih olajšanih predpisih pri izvozu vina v Avstrijo. Mariborska carinarnica je n. pr. zahtevala, da so morali naši vinogradniki na meji povabiti celo komisijo, če so par hektolitrov vina prodali v sosedno deželo. Stroški te komisije so bili neznosni. Tako je n. pr. moral plačati vinogradnik Jernej Ferk samo za avto, v katerem se je vozil carinik iz Maribora, več sto dinarjev in še par sto dinarjev drugih stroškov. Na ta način s težavo izvojevana ugodnostna carina uvoza vina v Avstrijo ni prinesla Sloveniji nobenega haska. Odposlanstvo Jugoslovanskega kluba (dr. Hohnjec, Vesenjak, Žebot in Bedjanič) je meseca decembra predložilo pristojnim ministrom in generalnemu direktorju carine obširno spomenico v tej zadevi in so zahtevali, da se okorni stari carinski predpis odpravi. Generalna direkcija je ugodila zahtevi naših poslancev in sedaj odpadejo nesmiselne in drage komisije. Pri odpravi vina zadostuje navzočnost lokalnega carinskega uradnika in enega člana finančne kontrole.

★ **Zopet potres.** Dne 4. januarja ob 19. uri 3 min. 5 sek. sta potresomera v ljubljanskem zavodu za meteorologijo zabeležila šibkejši potres v razdalji 40 km od Ljubljane.

★ **Smrtna kosa.** V samostanu oo. trapistov v Mariji Zvezdi pri Banjaluki je 30. decembra 1925 preminul v 72. letu Josip Kiferle, rod. iz Borovnice 68. V minulom letu je obhajal 40letnico svojega mašništva. Bil je redovnik vzor vsem svojim sobratom. R. I. P.

★ **Na naslov direkcije državnih železnic.** Kakor znano, uživajo delavci, ki se vozijo iz svojega stalnega bivališča drugam na delo, ugodnost, da kupujejo za nižnjo tarifo tedenske karte; pod istimi pogoji imajo državni uslužbenci nižnjo mesečno karto. Legitimacijske blankete pa je direkcija državnih železnic razposlala postajama šele zadnja dva dni v decembru. Ker se izpolnjeni blanketi morajo v potrditev poslati potem postaj in se le-tim vračajo, se delavci in državni uradniki vozijo vsaj po gorenjski progi le proti temu, da kupujejo vsak dan pri blagajnah, pri katerih je seveda velik naval, dražje vozne listke. Vprašamo, ali ni mogla železniška uprava prej oskrbeti blanketov in zakaj ni mogla odrediti, da še vsaj 14 dni veljajo legitimacije iz l. 1925, če že ni mogla pravočasno oskrbeti potrebnih tiskovin. — Prizadeti.

★ **Meteor.** V ponedeljek, dne 21. decembra, je zvečer ob 6, tik pri Čatežu ob Savi, padel na zemljo mal krasnosvetel meteor, medtem pa se je za celim hribovjem zasvetilo kakor ob poletnem bliskanju. Če ni padel v Savo ali Krko, bo morda kdo slučajno našel nanj.

★ **Iz Radovljice** nas naproša župni urad glede na našo včerajšnjo notico med dnevnimi novicami, da priobčimo: Ni še ugotovljeno, je-li veliki zvon v resnici počen. Za

slučaj pa, da se to ugotovi, se je obvezala tvrdka Ing. I. & H. Bühl v Mariboru, da zvon izključno na svoje stroške prelije, in sicer tudi za slučaj, če bi se izkazalo, da tvrdke Ing. I. & H. Bühl, ki je predmetni zvon vlila, ne zadene nobena krivda. Gospod Bühl sam pa nas prosi, da vrh tega pojasnimo, kar se tiče drugih slučajev, da pri več kakor 2000 zvonovih, katere je v zadnjih letih ta tvrdka vlila, gre samo za dva slučaja, ne pa za pet, in se bo tudi v teh dveh slučajih šele sodnijsko dokazalo, če je tvrdka temu kriva ali ne.

★ **Strojni industriji v znanje.** Organizacija absolventov strojne delovodske šole, kot od ljubljanskega velikega župana oblastveno potrjen faktor, naznanja vsem strojnim obratom, da se pri oddaji delovodskih mest strogo ozirajo na to, da se oddajo imenovana mesta edino le onim reflektantom, ki potom izpričeval dokažejo, da so poleg učnega pisma o pravilni izučitvi kovinarske obrti tudi absolventi strojne delovodske šole. V slučaju, da posamezni obrati tega ne upoštevajo, je dolžnost organizacije, da potom oblasti do skrajnosti posreduje, da sploh vsa mesta, kot strojni risarjev, strojnih-brzojavnih mojstrov, tehniških konstrukterjev, delovodij ter poslovodij ter mesta tehničnih uradnikov, zasedejo tudi zgoraj navedeni reflektanti, ki pa morajo biti državljani SHS.

★ **Iz poštne službe.** Poštna uradnica Vera Fischer je premeščena iz urada Ljubljana 1 na Trojane.

★ **Iz carinske službe.** Za glavnega revizorja pri carinarnici v Subotici je imenovan Tomo Popović, doslej pri carinarnici v Ljubljani.

★ **Iz sodne službe.** Pri okrožnem sodišču v Mariboru sta imenovana za vodji zemljiške knjige pisarniška oficiala Avguštin Grejan in Jurij Karba; za višjega oficiala pri istem sodišču je imenovan Ivan Zagorec, oficial na sodišču v Višnji gori. — Vpokojen je Ivan Strehovec, kancelist pri okr. sodišču v Ribnici.

★ **Iz uradnega lista.** »Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti« z dne 5. jan. 1926 objavlja ukaz, s katerim se odpuščajo kazni za gozdne kvara in naredbo o provizornem pobiranju posebnih občinskih davščin v Ljubljani za meseca januar in februar t. l.

★ **Nov državljan.** V jugoslovansko državljanstvo je sprejet dosedanj rusk državljan Nikola Antipin, pravni praktikant pri okrožnem sodišču v Celju.

★ **Bunjevska kulturna palača v Subotici.** Subotička mestna občina je sklenila, da odstopi svojim bunjevskim občanom zgradbo višje dekliške šole, da jo preuredi v »Bunjevsko kulturno palačo«. V palači bo sedež vseh bunjevskih kulturnih ustanov in organizacij.

★ **Nova zgradba za Vojvodinski muzej v Novem Sadu.** Matice Srpska v Novem Sadu je sklenila, da zgradi za novoustanovljeni Vojvodinski muzej veliko novo palačo, ki bo stala 8 milijonov dinarjev.

★ **Za sadjarstvo in vrtnarstvo.** V nedeljo, 20. t. m., se je za brežiško okolico ustanovila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva. Pristopilo je precej članov in je upati, da bo poslovala v nemalo korist revnejših slojev. Sadjarstvo in osobito vrtnarstvo bi našim ljudem krasilo dom, blazilo srce, donášalo dobiček in pridobivalo ugled prosvete in napredka.

★ **Vodstvo javne bolnišnice v Brežicah** je s prispevki blagih dobrotnikov priredilo k praznikom lepo božičnico. Vsi bolniki so bili primerno obdarovani. Krepkejši bolniki in častni gostje so ob čarobno razsvetljenem božičnem drevescu prisluškovali melodijam božične pesmi in vzljubili na novo božje Dete,

ki nam je prineslo skrivnost božičnih praznikov, prineslo mir in nesebično krščansko ljubezen do bližnjega, darežljivost do revežev. Le vsepaj plodovito naprej plemenita krščanska dobrodelnost!

★ **O nesreči na brodu čez Savo** smo že prejeli: Poročalo se je, da se je pripetila nesreča radi slabega stanja čolna, kar ne odgovarja resnici. Tla se čolnu sploh niso udrila. Nekako 40 m od kresniškega brega se je v Savi nahajal štor. Ker je bila voda kalna, se isti ni videl in nesreča je hotela, da je zadnji konec čolna trčil ob štor, sprednji pa se je začel potapljati. Sreča je bila, da voda ni bila prevelika. Fantje, ki so bili v čolnu, so ostali ves čas hladnokrvni in rešili ostale navzoče.

★ **Mrtvo so našli 77letno vdovo** Marijo Bučar, stanujočo v hiši g. Brunerja na Javorniku. Začela jo je kap. Ležala je 14 dni mrtva v svoji sobi. Pred božičnimi prazniki se je odpravljala, da gre k znancem na Potoke, zato žene nikdo ni pogrešil. Šele v nedeljo se je zvedelo, da je na Potokih ni, nakar so s silo odprli sobo in našli ženo na postelji popolnoma oblečeno — mrtvo.

★ **150letnica »Klagenfurter Zeitung«.** 150letnico svojega obstoja praznuje letos »Klagenfurter Zeitung«, ki je od svoje ustanovitve do danes v rokah družine lg. pl. Kleinneyrjeve.

★ **Izpremembra v španski konzularni službi v Zagrebu.** Na predlog dosedanjega konzula Vladimira Arkota je imenovala španska vlada za novega častnega konzula Španije v Zagrebu tajnika trgovske in obrtne zbornice dr. Adolfa Cuvaja.

★ **Slikarska razstava v Novem Sadu.** Pod pokroviteljstvom Matice Srpske so v Novem Sadu te dni otvorili razstavo slik akademskih slikarjev Milana Golubova, Petrovića Petrova in Pomorinca.

★ **Lov na divje mrjase.** V državnih gozdih pri Novski se je te dni vršil lov na divje prešiče, ki so se tamkaj zelo razmnožili, tako da delajo veliko škodo. Kljub majhnemu številu lovcev so sestrelili tri divje prešiče, katerih največji je tehtal 163 kg.

★ **Samomor vojvodinskega bogataša.** V Apatinu se je ustrelil tamkajšnji milijonar Valentin Fernbach. Fernbach je bil ravnatelj tamkajšnje vodne zadruga in sploh najdelavnejši organizator na polju vodnih zadrug. V pismu, ki ga je zapustil, izjavlja, da gre v smrt vsled tega, ker se boji novih poplav in škode na lastnem in zadruginem imetju in ker ni mogel osvoboditi svojega posestva — nad 1500 ha — izpod agrarne reforme.

★ **Smrt črnoagraškega razbojnika.** Te dni so orožniki v selu Opinj v Črnigori našli na roparsko družbo Marvina Nise Pamovića, na čegar glavo je bila razpisana nagrada 30 tisoč dinarjev. Tekom boja, ki se je vnel med orožniki in roparji in trajal celo uro, je bil Camović z vsemi svojimi tovariši ubit.

★ **Na sledi za ponarejalce tisočakov.** Oblasti so dognale istovetnost obeh ponarejalcev tisočakov, ki so ju bili aretirali v Novi Gradiški, a sta takoj nato ušla. To sta branjevec Mato Madunić iz Ciste pri Imotskem v Dalmaciji in Petar Car iz Brivja. Madunića so te dni prijeli na njegovem domu in ga odvedli v Zagreb, kjer je po dolgem tajanju krivdo priznal. Carja doslej še niso dobili. Po mnenju oblasti sta bila Car in Madunić doslej spravila v promet do 30 ponarejenih tisočakov, od teh pet v Zagrebu; večina teh falzifikatov je že v rokah oblasti.

★ **»Trgovci, ki ne prodaja Pekatet«,** ni pravi trgovci, ker le z izbornim blagom pridobij odjemalce.

★ **Baržun žamet** — za večerne toalete in svila v vseh barvah samo prvovrstni izdelek. Kamgarn, sukno, ševiot samo kvaliteto blago pri Lenasi & Gerkman, Ljubljana. 35

Nedosegljiva glede trajnosti
in jakosti žarenja!

Ljubljana

○ **Božična noč,** spevoigra za soli in zbor v treh dejanjih, se uprizori danes ob 4 popoldne na Ljudskem odru v Ljubljani. Predprodaja vstopnic danes od 1 do 12 dopoldne in od 2 naprej do začetka predstave v Ljudskem domu, II. nadstropje. Občinstvo se opozarja, da si vstopnice po možnosti preskrbi že v predprodaji.

○ **Dantejeva Divina Commedia** je izšla v skioptičnih slikah. Prvič se bodo kazale te krasne slike na VIII. prosvetnem večeru, ki se vrši petek 8. januarja ob 8 zvečer v Ljudskem domu.

○ **Za brezalkoholno prireditve,** ki jo priredi Sveta Vojska v nedeljo 10. januarja ob 16 v Rokodelskem domu, vlada že sedaj veliko zanimanje. Na sporedu so zelo zanimive točke, med temi »Zapisnik v deželni vinski klet« in »Taborenje v gozdu«, ki ga priredi »Združenje slovenskih tabornikov«, da nam pokaže lepe strani treznega življenja. Točile se bodo brezalkoholne pijače, kakor malinovec, bezgovec, borovničar, ribezov, črešnjev in višnjev sok. Posebej pa opozarjamo na brezalkoholni jabolčni sok, ki je našel že mnogo prijateljev tudi med nekdajnimi pijanci. Povabljen je vsakdo, ki se želi v veseli družbi pošteno zabavati. Vstopnine ni.

○ **Vojaško imenovanje.** Za divizijskega poveljnika v Ljubljani je imenovan general Danilo Kalafatović iz Beograda.

○ **Zveza Slovenije z morjem.** V petek dne 8. januarja bo v družabnem lokal Zveze jugoslovanskih inženirov in arhitektov, sekcija Ljubljana, v Kazini na Kongresnem trgu 1, I. nadstropje, predavanje o zvezi Slovenije z morjem. Predavata gg. inž. Alojzij Hrovat in inž. Ivan Müller-Petrič.

○ **Tečaj urada za pospeševanje obrti v Ljubljani.** V nedeljo 10. januarja se prične kolarski risarski tečaj pod vodstvom g. Albin Kunstlerja. Eventuelni interesi se do navedenega dne še lahko javijo za udeležbo v pisarni urada, Krekov trg 10, I. n. — V ponedeljek 11. januarja se odpre tečaj za strojnike pod vodstvom ravnatelja urada za pospeševanje obrti, g. ing. G. Gulića, v sredo 13. januarja se prične tečaj za eksplozivne motorje pod vodstvom g. ing. Zupančiča. Vsi ti tečaji se bodo vršili v prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani. Prijavitelje opozarjamo, da se določene dneve točno udeležijo otvoritve tečajev.

○ **Klanje živali v območju ljubljanske občine.** Živali, katerih meso je namenjeno javni uporabi, kakor za gostilne, sirotišča, bolnice itd. se smejo klati le v mestni klavnici. Le zasebniki, ki rabijo meso samo za lastno družinsko gospodinjstvo, smejo klati prašiče doma pod pogoji, ki so razvidni iz razglasa na magistratni deski. Pa tudi ti morajo dati zaklane živali po predpisih ogledati.

○ **Ljubljansko blato** je bilo te dni predmet zanimive debate. Razni govorniki so se oglašali pro in contra. Mi pa smo mnenja, da

„Čajanka“ fina čajna mešanica pride v kratkem v promet. — Počakajte z nakupom.

S. A.:

Rimsko pismo.

Rim, na Novega leta dan 1926.

Santo Bambino. — Slovesen zaključek svetega leta. — »La befana«. — V čast Kristusu kralju. — Mussolinijev govor: Rim mora postati največja svetovna mesto sveta.

Božični mir plava nad večnim mestom in tiha sreča svetonočnega veselja odseva na obrazih tisočih, ki prihajajo počastiti Dete v jaslicah te dni. Nekaj je božično razpoloženje in nekaj radovednost, ki polni sedaj rimske cerkve, ki so se okrasile za praznike kot nevesta za svaobo. V vsaki cerkvi pa so predmet posebnega zanimanja seveda — **jaslice**. Vseh vrst jih vidiš: od same zibelke s srčkanim »bambinom«, izpostavljenim navadno na glavnem oltarju, do močnih jaslic s skupinami pastirjev in njihovih čred, pevajočih angelov in božjim Deteem med Marijo in Jožefom v betlehemske hlevčku. Splošno je opaziti, da imajo jaslice te vrste zlasti cerkve redov sv. Frančiška, kar je razumljivo, saj je bil sveti Frančišek, ta veliki svetnik ljubezni in otroške preprostosti, prvi, ki je uvedel to lepo božično navado. Med najlepšimi jaslicami so gotovo one v frančiškanskem samostanu. Ara coeli vrh Kapitola s svetovnoznanim »santo bambino«. O božični polnočnici so ga v procesiji prenesli iz njegove kapelice na glavni oltar in ga nato pri prvem levem stranskem oltarju položili v jaslice, pred katerimi ves

dan stražita po dva karabinerja. Bambino je takorekoč pokrit od zlata in dragih kamnov, poklonjenih mu od hvaležnih častivcev, ki mu od vseh strani sveta v pošti poslanih pismih sporočajo svoje prošnje. Jaslicam nasproti v desni stranski ladji je ob stebru napravljen oder, s katerega otrošči govore svoje »sermoncini« bambinu na čast. Nasmehati se moraš včasih, ko vidiš, kako ti kak tak mal, še trileten štrukelj maha in ctepleje z ročicami in odpira usta, iz sebe pa ne spravi nobene besedice, dokler ga mamica polna usmiljenja ne vzame iz odra in pritisne na srce s prav tako ljubeznijo kakor če bi govoril kot Ciceron. V tem oziru so punčke trikrat korajnejše in spretnije od fantikov; govorniška dikcija in izrazitost gestikulacije jim je menda že kar v krvi. Govori otroščev se vrše vsak dan in trajajo celo božično oktavno. — Menda največje jaslice v Rimu se pa nahajajo v baziliki sv. Antona Pad. (sedež frančiškanskega generalata); razprostirajo se preko treh oltarjev. Ozadje tvoreče platno, 25 m dolgo in 8 m visoko, kaže v neverjetno plastično podani slikariji betlehemske pokrajine po originalih s takim videzom resničnosti, da ni opaziti prehoda med v ospredju se nahajajočimi naravnimi plastikami. Delo je jugoslovansko in je pred 2 leti izvršil Hrvat p. dr. Teofil Barapin iz Zagreba. — Zelo so častkane tudi jaslice v konfesiji cerkve Sv. 12 apostolov (sedež generala konventualov), rezbarsko delo velike umetniške vrednosti. — V baziliki S. Maria Maggiore pa časte sedaj

Rimljani prave jaslice ali bolje rečeno zibelko božjega Deteta, nazvano »culla« in shranjeno v dragocenem srebrnem relikviarju.

Na božično vigilijo se je z zidavo Svetih vrat v baziliki sv. Petra, sv. Pavla zunaj obzidja, sv. Janeza v Lateranu in Marije Večje (s. Maria Maggiore) slovesno zaključilo **sveto leto**. Obred se je izvršil takole:

Papeža so prinesli na prestolu v glavno ladjo, kjer je počastil tri glavne relikvije Gospodovega trpljenja, shranjene v dragocenih posodah, katere so en nadškof in dva škofa kot vatikanski kanoniki z višine balkona nad soho sv. Veronike pokazali kapežu in množicam. Sprevod je nato krenil v stransko ladjo pred kapelo Najsv. Zakramenta, potem ko je Pij XI. vernikom v cerkvi še podelil apostolski blagoslov. Pred Najsv. je papež pokleknil in molil ter šel nato z gorečo svečo v desnici proti Svetim vratom, kjer je intoniral verz: »Cum iucunditate exhibitis«, nakar so pevci odpevali antifono. Papež je zadnji šel skozi Sv. vrata. Kardinali, cerkveni in drugi dostojanstveniki so nato zavzeli v atriju bazilike svoja mesta okrog papeževega prestola. Papež sede na prestol in ko je vse pripravljeno za zazidavo, se poda k Sv. vratom. Blagoslovi apno in opeko, z visokim in gungljenim glasom recitirajoč obredne molitve. Nato snov poskropi z lustralno vodo in jo po-

Velik kos lesa Sv. Križa; sulica, s katero je bila prebodena Gospodova stran; pri Veronikin (stara slika Gospodova).

kadi. Kardinal-diacon mu dene mitro na glavo, papež se približa pragu, si prepaše predpasnik in poklekne na prag Svetih vrat. Kardinal veliki penitenciar Frühwirth mu izroči zlato lopatico, nakar vzame papež trikrat z pozlačenega podstavka apna in ga položi na sredo praga, nato na desno in levo. Iz kardinalovih rok vzame nato enega za drugim tri opeke, posute z zlatim prahom in jih v istem redu položi na apno, govoreč: »V veri in kreposti našega Gospoda Jezusa Kristusa, Sina živega Boga, ki je rekel prvaku apostolov: 'Ti si Peter in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev', polagamo ta glavni kamen, da zapremo Sveta vrata, ki se odpro vsako jubilejno leto.« Nato je blagoslovi s trojnim znakom sv. Križa. Medtem poje zbor himno »Coelestis urbs Jerusalem«; papež si na prestolu umije roke ter moli obredno molitev s kardinali-diaconi. Kardinal veliki penitenciar pa pri Svetih vratih položi še dve opeki poleg papeževih, za njim pa štirje drugi penitenciarji bazilike s pomočjo delavcev položijo več vrst opeke. Ko se zid že začne dvigati, spuste čez ostalo odprtino zastor, ki imitira zid, z velikim bronastim križem v sredini. Ostalo delo dovrše zidarji v popoldenskih urah. Ko je papež položil prvo opeko, je bilo točno 11.50 dopoldne, deset minut kasneje so bila Sveta vrata že navidežno zazidana in XXIII. jubilejno leto je bilo končano. Po zahvalnih molitvah je papež intoniral Te Deum in podelil apostolski blagoslov. Prčnji kardinal-diacon za podelitev pop. odpustka je ugodil

s takimi teoretičnimi razpravami tega vprašanja sploh ni mogoče rešiti. Kakor povsod, je tudi tukaj rešitev v samopomoči. Zato pa prevladni ljudje te dni hite — kupovat srečke. Dijakaška podpornega društva! — »Čudovita logika!«! bo viknil začuden bravec. »Blato in dijaška loterija! Kakšno zvezo ima to med seboj?« — Le počasi. Ima jo, ima! Za te srečke boš zadel modern avto, konja s kočijo, kolo, škornje, galoše in dobre čevlje, vse to skupaj Te bo pa že rešilo, da ne utoniš v ljubljanskem blatu. Zato kar urno stopi tja, kjer vidiš napis: Tukaj srečaš srečo, če kupiš srečno srečko!

⊙ **Brezalkoholni jabolčni sok**, v katerem je toliko povpraševanja, se bo pričel točiti v nedeljo na brezalkoholni prireditvi »Svete Vojske« v Rokodelskem domu.

⊙ **Nepošten uslužbenec**. Mizarski mojster Karl Galič iz Rožne doline, Cesta na Brdo 12, je prijavil, da mu je samski hlapec J. K. ukrajal bankovec za 100 Din in ga skril. Bankovec so res našli v njegovi postelji. — Par dni nato pa je Galič zopet zmanjkala listneca iz suknjice, katerega je imel obešenega v svoji delavnici. V listnici je bilo okrog 55 Din gotovine. Listnico so našli drugi dan v bližnjem jarku, seveda — prazno.

Maribor

Ljudsko gibanje v Mariboru.

Statistični podatki so zbrani in treba se nam je ozreti v preteklo leto že radi tega, da malo izpodbijemo očitek, da se Slovenci premalo ukvarjamo s statistiko; in pa radi tega, ker na njeni podlagi uravnamo novo leto, vsaj tisti, ki smo dobre volje. Je namreč potrebno, da si tudi v tem oziru pogledamo odkrito v oči, če poti navzdol nočemo pustiti nemotene.

Kratki pregled izkazuje rojstev:

Stolna župnija v letu 1925: 155, moških 75, žensk 80, zakonskih 127, nezakonskih 28; v letu 1924 pa je bilo rojstev 185, tedaj v letu 1923 30 rojstev manj! — Nezakonskih otrok je tedaj bilo 18 odstotkov!

Franciška župnija: v letu 1925: 195 rojstev (5 mrtvih), od teh 166 zakonskih, 29 nezakonskih, tedaj 14,8 odstotkov nezakonskih. V letu 1924 pa je bilo rojstev 242, 196 zakonskih in 46 nezakonskih. Tedaj v letu 1923 47 rojstev manj!

Magdalenska župnija: v letu 1925 511 rojstev, od teh 274 moških in 237 žensk; 393 zakonskih in 118 nezakonskih, 27 mrtvorojenih. Procent nezakonskih otrok znaša torej 30 odstotkov. V letu 1924 pa je bilo 506 rojstev, tedaj lani 5 več.

Skupno je bilo torej v Mariboru v letu 1925 861 rojstev, torej 72 manj kot v letu 1924. **Nezakonskih otrok je bilo 175.**

Porok je bilo: Stolna župnija: 1924 85, 1925 105 (+ 20), franciška župnija: 1924 145 (94 domačih), 1925 152 (105 domačih — + 7), Magdalenska župnija: 1924 117, 1925 134 (+ 17). — Bilo je torej v Mariboru v letu 1925 391 porok, 44 več kot v letu 1924.

Umrlo je: Stolna župnija 1924 135, 1925 122 (— 13); franciška župnija 1924 132, 1925 136 (+ 4); Magdalenska župnija: 1924 433, 1925 423 (— 10), torej skupno 681 smrtnih slučajev, tedaj 19 manj kot v letu 1924. — Samomorov je bilo v Mariboru v letu 1925 10.

Ločenih zakonov: Jasno je, da natančne statistike ne moremo podati in smo navezani v tem oziru predvsem na mnenje poznavalcev razmer. V območju stolnega župnišča cenijo njih število na 80. Iz uradov izvemo, da stranke pri navedbah svojih generalij redno navajajo: ločena... Ta kuga in ta zistem življenja je prešel kot moderen v vse sloje naroda. Če število ločenih zakonov cenimo na podlagi podatkov območja stolnega župnišča na 80 in to le one, ki so notorično znani, in jih prenese-

mo na območje drugih župnij, bi bilo v Mariboru okoli 250 ločenih zakonov! Številka, ki vpelje! Če vzamemo, da je enako notorično, da ti ločeni žive dalje v koruznih zakonih, bo število teh približno isto. Širi pa se ta bolezen pri vseh slojih enako, pa naj si bo uradnik, delavec, obrtnik ali karkoli — vse splošno!

Statistika torej kaže v letu 1925 72 rojstev manj kot v letu 1924, pa 44 porok več kot v letu 1924. Iznemadi nas visok procent nezakonskih otrok, ki znaša splošno 20 odstotkov. Poudariti je, da statistike o abortus artificialis — ni!

Presenetljivo je dalje število zakonskih ločitev in konkubinativ. Videant consules! — s to mislijo stopamo v novo leto, želeč, da bi statistika prihodnjega leta bila drugačna.

⊙ **Županski tečaj v Mariboru**. 6. t. m. se vrši v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru županski tečaj. Predavali bodo gg.: dr. Korošec, dr. Leskova in tajnik SLS Krajnc. Somišljeniki — polnoštevilo!

⊙ **Dr. Korošec govori danes predpoldne** na zborovanju županov in občinskih odbornikov v Mariboru v dvorani Gospodarske banke. V nedeljo 10. januarja bo pa predaval dr. Korošec na enakem zborovanju v Celju.

⊙ **Prispevek k prosvetnem dvom**. — Nova kavarna? — Nova restavracija — In zopet vsakdanje vprašanje: v zatohlost in uživanje! Prosvetna zveza pa nadaljuje delo v drugem smislu in to sistematično. Narava, zdravje, veselje in izobrazba! Zato mora vseliti njen program vsakega Mariborčana, če naj s prepričanjem imenuje Maribor slovenski Meran, da bo v kratkem zadihalo pred občinstvom zdravje iz slovenskih planin. Krvavec in Koren, pastirska vas na Veliki planini nad Kamnikom; Kamniško sedlo ali Jermanova Vrata, Stol v Karavankah in kraljestvo Zlatoroga, naš Triglav — vse v zimski obleki, po fotografskih posnetkih g. Brinška; Lobniška dolina in drugi motivi iz zimskega Pohorja po fotografskih posnetkih in lastno izdelanih diapozitivih g. Bruna Rotterja. Lobnica je zaledenela dolinica s kristalno čisto vodo ob svojem času. Po leti nudi krasno izletno točko, polno skakalcev, slapov in drč, po kateri spuščajo hlode in drugi les. Po zimi ogromne ledene tvorbe, v snegu in ledu obdružuje naravna čuda. In vsa ta čuda, to dolinico v snegu in ledu, Krvavec in Koren, Veliko Planino in Kamniško sedlo, Stol in Triglav bomo videli 22. t. m. pri predavanju Prosvetne zveze. Zato kličemo že sedaj: Maribor! Iz vsakdanosti v naravo!

⊙ **Cerkvena glasba v stolnici**. Na praznik sv. Treh Kraljev se pri pontifikalni službi božji poje Kubatova »Missa in hon. Norberti« s spremljevanjem trobil, Graduale »Omnes de Saba venient« (Gruber), Ofertorij »Reges Tharsis« (Filke). Pred in po sv. opravi se pojo božične pesmi.

⊙ **Radikalni stranki v Mariboru v album**. Znani so nam slučajji, ko so te dni pritiskali naši gospodje radikali na uradnike, da naj podpišejo izjavo, da so strankarski pristajali radikalom in bodo dosegli odlično mesto. Gospodje! Ne kvarite našega slovenskega značaja, ker slovensko ljudstvo to metodo odklanja in se še ne mara balkanizirati! Če ne morete na drugi način naprej — napovedite raje konkurs!

⊙ **Ravnatelj dr. Tominšek** je imenovan za izvanrednega člana glavnega prosvetnega sveta. Po časopisnih vesteh nas je v Mariboru ta novica razveselila. G. ravnatelj dr. Tominšek ni samo eden najboljših pedagogov pri nas, marveč tudi eden najboljših upravnih uradnikov. Mislimo, da spada g. dr. Tominšek na odločilno mesto, kjer se urejuje vobče v državi naše šolstvo. K novemu imenovanju čestitamo!

⊙ **Decembra sv. Miklavž**; drugi pa nazivajo Rimljani s tem imenom ljudsko nočno veselico, ki se ob udeležbi pol Rima vrši na to noč na obširnem ovalnem trgu Piazza Navona, nekdanjem cirkusu cesarja Domicijana. Ze mesec dni prej postavljajo kramarji svoje štante po obeh straneh trga in jih okrase z električnimi žarnicami in pisanimi lampijončki, da tem zapeljivejši in slikovitejši predstavljajo zavzeto strmeči mladini najrazličnejše učinkovito razpostavljene zaklade, po katerih le more hrepeneti otroško srce. Uboge mamice in skrbni papani se že oddalec ogibljejo tega nevarnega kraja, ki je kakor ustvarjen, da jim olajša sedaj ne baš pretežke denarnice; toda kaj pomaga, ko znajo zlati otročiči tako sladko prositi, da se jim zlasti mehko mamino srce nikakor ne more ustavljati! Na »befano« se pa obširni trg s krasnimi 3 fontanami — srednja s 4 giganti predstavlja 4 največje reke sveta — in ponosnim obeliskom spremeni v pravcati veselilni prostor. Celi sprevidi mladih ljudi obojega spola, obojenih s papirnimi trobentami, piščalkami, konfeti itd. itd., promenira gori in doli.

Nagajanje, smeh, petje, mandoline, vik in krik do neba in vse to počenjanje vroče rimske krvi smehlja opazuje z neba srebrni mesec in molče gledajo kameniti svetniki s fasade cerkve s. Agnese in pročelja stoletnih patricijskih palač v okrogu Circa agonale. — Prav kakor včasih: panem et circenses!

Na Silvestrovo se je v baziliki sv. Petra vršila papeška pontifikalna sv. maša v proslavo novega praznika Kristusa Kralja. Po

⊙ **Mariborski glavni kolodvor**. Bi ne bilo mogoče, da se po zgledu drugih prometnih mest tudi pri nas nastavi v slučaju potrebe 2 pobiralca vozniških listov in da se naš peron tudi po zgledu drugih prometnih mest malo — okraši? Mislimo, da je to bolj stvar okusa kot pa »budgetarne mogućnosti«.

⊙ **Serko — feminist!** Stari znani Serko, ki je bil pri zadnjem porotnem zasedanju obsojen na 6 let ječe, je nastopil svojo pot v kaznilnico v popolni ženski obleki. Pravi, da se bo le s težavo prilagodil kaznilniški paradni obleki, oziroma da ga dajo na prosto, ker je bolan. Škoda, da naleti povsod na gluha ušesa... Kaznilnica je letos zasedena najštevilneje, odkar jo vodi g. Vrabl.

⊙ **Osebnost G. Andrej Kalan**, profesor na tukajšnji realki, je podal ostavko na državno službo in odšel v privatno.

⊙ **Starešinski sestanek** se vrši v četrti v zdravniški sebi kolodvorske restavracije. Prosimo vse tovariše, da se ga zanesljivo udeležijo.

⊙ **Ga Berta Bukšekova**, gledališka igralka v Mariboru, je težko obolela.

⊙ **Olajšajte promet ob meji!** Čudni zistem vidiranja potnih listov je vse prej kot potreben. Odtod nepotrebne zamude vlakov, ki so že stalne, odtod nepotrebno čakanje in izguba časa pri ljudeh in zadrževanje celotnega prometa. Naj bi bila ta pritožba v celi seriji pritožb proti obmejni policiji vsaj ena izmed — poslednjih!

⊙ **Letni občni zbor podružnice »Zveze vojnih invalidov«** v Mariboru se vrši v nedeljo 10. januarja ob 9 v Gambrinovi dvorani. Na dnevnem redu je tudi referat o novem invalidskem zakonu.

⊙ **Velik nedostatek pri novih zgradbah v Mariboru**. Pri novih zgradbah se nadaljuje sedaj delo z vso naglico. Zidarji, cementarji, mizarji in tesarji so izredno pridni. Strokovnjaki zmagujejo z glavami in so mnenja, da ta naglica v sredi zime ni na mestu. Če pomislimo, da je n. pr. nova mestna hiša v Franciški ulici in palača Pokojniškega zavoda sezidana v jeseni in najbolj mokrem času in z mokro opeko, bi bilo na vsak način potrebno, da se zidovje dobro izsuši. Dolžnost mestnega stavbnega urada in mestne uprave sploh bi bila, da na vsak način zabrani nadaljevanje zidarskih in cementarskih del, dokler se zidovje dobro ne izsuši in prezrači. V Mariboru imamo itak preveč vlažnih stanovanj. Od tod toliko škrlatice in drugih bolezni. Naj veljajo te vrstice kot resen opomin občinski upravi, da prepreči nadaljno zidanje in obmetavanje novega in mokrega zidovja. Ako so nove stavbe radi tega za par mesecev zakasnjene, vendar ni taka nesreča. Bolje zdrava, suha hiša, nego brlog vlage in nasebina raznih bolezni.

⊙ **Mariborski stavbeniki** baje nameravajo spomladi z veliko stavbeno akcijo. Ker se je kredit pocenil, bodo stavbeniki postavili vsak vsaj po eno stanovanjsko hišo. Ta korak stavbenikov moramo samo pozdraviti.

⊙ **Stanovanjska zadruga na Teznu**. Naši železničarji so ustanovili za občino Tezno — mariborsko predmestje — zadrugo za zidanje stanovanjskih hiš.

⊙ **Pri »Gorenjskem slavčku«** dne 3. jan. je gostoval g. Zupan v vlogi Škruklja. Treba priznati da je svojo vlogo kot grajski oskrbnik in kot tak zastopnik »jare gospode« na deželi pogodil prav dobro. Bolj naravno posnemati obnašanje gluhača človeka skoraj ni mogoče. Tudi njegov bas je simpatičen, akoravno tu in tam prešibak. Kljub temu pa je škoda, da g. Zupan prav v tej vlogi ni mogel priti bolj pogosto do veljave kot pevec. Gledalciše je bilo dobro zasedeno.

⊙ **Prosvetni večer** v petek 8. januarja ob 8 zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Vabimo ponovno na ta Ciril-Metodov

večer. Predava g. prof. dr. Franc Kovačič. Predavanje bodo pojasnjevale krasne skiptične slike.

⊙ **Orlovski odsek** priredi 31. januarja Orlovski večer združen s telovadno akademijo. Vsa katoliška društva prosimo, da ta dan ne prireajo kakih prireditev, kajti ta dan bodi posvečen orlovski stvari.

⊙ **Za notarsko mesto** po rajnem dr. Josipu Barletu se bo potegovalo okoli 8 notarjev in notarskih kandidotov.

⊙ **Rubeži in licitacije**. Na uradni deski mariborskega magistrata je razglašeno toliko rubeži in družb raznih premičnin, da je postala uradna deska premajhna. Največ rubeži in prodaj je radi davkov. Davčna oblast in davčni urad rubi posebno male in srednje obrtnike. Lepo priporočilo za vladu, v kateri sedi Stjepan Radić!

⊙ **Novo prosvetno društvo** snujejo prišči SLS za Tezno in Pobrežje. Mariborska okolica se v tem oziru hvalevredno giblje. Krčevinsko in lajtersberško prosvetno društvo se pridno razširjata. V Kamnici pa so prišli na hvalevredno misel, da bi si postavili Društveni dom.

⊙ **V Slov. Bistrici** se vrši okrajni zbor zaupnikov in delegatov organizacij SLS v nedeljo 24. januarja. Poročata poslanca Vesenjak in Falež.

⊙ **Mariborska mestna občina** je izdelala načrt za obširno preuredbo ulic in cest v Melju. Na kaldrmini ima dobiti mestna občina okoli 4 milijone Din od carine. Kakor hitro bo ta vsota nakazana, se začne s tlakovanjem meljske in drugih dovoznih cest k carinarnici. Za meljsko predmestje bo to velik napredek.

⊙ **Bivša dragonska vojašnica** se krepko renovira. Kakor čujemo, bo pripravljenih cela vrsta novih stanovanj. To poslopje je prevzela po erarju neka mariborska banka in tako bo v kratkem služilo boljše namenu.

⊙ **Sestra Lidvina**, znana strežnica bolnikov v obči bolnici v Mariboru je težko obolela. Vsi pacienti, ki so uživali njeno ljubeznivo roko v enakem položaju, se bodo gotovo v teh težkih njenih dneh je spominjali!

⊙ **Odbor za Medvedov spomenik**. Na ponovno prošnjo naših prijateljev moramo zopet opozoriti na to zadevo. Javljeno je bilo, da se je baje sestavil nek odbor, ki bo poskrbel našemu velikemu glasniku dostojen spomenik. Spomenika ni — odbor se javnosti ni naznanil in tako smo navezani na naše običajno — čakanje.

⊙ **Pokojniški zavod** zida — in delavci delajo na dan Novega leta, na nedelje in praznike. Na ponovne pritožbe sporočamo tudi to gospodom v album!

⊙ **Pobreška cesta** je postala kamen spodtike, zlasti prostor pred kaznilnico, tako, da je že notorično, da je ta cesta v mestu in okolici najgrša. Če škoduje drevje in torej senčna stran, naj se temu odpomemo. Saj cesta ni namenjena drevoredu in sprehajališču! Če pa ni na razpolago dovolj cestarjev, naj nam pristojna oblast v lepi obliki pove da »nema budgetarne mogućnosti« in potem bodo stalne pritožbe za trenutek utihnile. Gramoz se vozi voz za vozom, blato se kopiči, usmilite se vsaj onih, ki jih znanci spremljajo na — zadnji poti.

Da ne pozabite pri nakupu oblek in čevljev na najcenejši viri: Datalno trgovino v Gradšču št. 4 in na Erjavčevi cesti št. 2 — nasproti Dramskega gledališča — KONFEKCIJSKE TOVARNE

Fran Derenda & Cie., Ljubljana.

OGLEJTE si izložbe in videli boste, da smo pri-
znano najcenejši poleg dobrega blaga!

z besedami: Plenariam in forma Jubilaci, nakar objavita prva kard.-diakona indulgenco v latinskem in italijanskem jeziku. S tem je bila pomenljiva slovesnost, kateri je prisostvovalo 30 kardinalov, 2 patriarha ter 60 nadškofov, škofov in opatov, zaključena. Sveta vrata ostanejo zaprta do novega jubilejnega leta 1950.

Slovo starega leta in prihod novega praznujejo Rimljani po starem običaju s streljanjem, vikom in krikom in pri kapljici dobrega iz »Castelli Romani« tudi s petjem in deklamacijami. Zlasti v »quartieri popolari«, v predmestjih, kjer prebiva prosti narod, moreš ta večer in celo noč videti vesele gruče ljudi, zbranih okoli pevca z mandolino, ki v najboljšem razpoloženju prepeva šaljive narodne prigodnice. Mladina pa raja, kriči ter s smešnimi in zabavljivimi klici podi proč »il vecchio mascalzone«, starega razbojnika, t. j. staro leto in nazdravlja novemu. Pri tem streljajo iz pušk in revolverjev vseh mogočih kalibrov, kajti razbojnika je treba ne le napoditi, temveč tudi »ammazzare« (ubiti); žal jim je očitno le eno, da namreč nimajo še kanonov; veselje bi bilo potem popolno. Tako daje živahni laški značaj duška svojemu prekipujočemu naturelu.

Druga prilika, ob kateri se kaže zopet vsa rimska razigranost, je tkzv. »befano«, ki odgovarja našemu Miklavžu in ima dvojen pomen. Pomenja namreč personifikacijo starke, ki v noči od 5.—6. januarja (predvečer Sv. Treh Kraljev), prinaša pridnim otrokom tajno darove kakor pri nas v noči od 5. na 6.

decembra sv. Miklavž; drugi pa nazivajo Rimljani s tem imenom ljudsko nočno veselico, ki se ob udeležbi pol Rima vrši na to noč na obširnem ovalnem trgu Piazza Navona, nekdanjem cirkusu cesarja Domicijana. Ze mesec dni prej postavljajo kramarji svoje štante po obeh straneh trga in jih okrase z električnimi žarnicami in pisanimi lampijončki, da tem zapeljivejši in slikovitejši predstavljajo zavzeto strmeči mladini najrazličnejše učinkovito razpostavljene zaklade, po katerih le more hrepeneti otroško srce. Uboge mamice in skrbni papani se že oddalec ogibljejo tega nevarnega kraja, ki je kakor ustvarjen, da jim olajša sedaj ne baš pretežke denarnice; toda kaj pomaga, ko znajo zlati otročiči tako sladko prositi, da se jim zlasti mehko mamino srce nikakor ne more ustavljati! Na »befano« se pa obširni trg s krasnimi 3 fontanami — srednja s 4 giganti predstavlja 4 največje reke sveta — in ponosnim obeliskom spremeni v pravcati veselilni prostor. Celi sprevidi mladih ljudi obojega spola, obojenih s papirnimi trobentami, piščalkami, konfeti itd. itd., promenira gori in doli.

Nagajanje, smeh, petje, mandoline, vik in krik do neba in vse to počenjanje vroče rimske krvi smehlja opazuje z neba srebrni mesec in molče gledajo kameniti svetniki s fasade cerkve s. Agnese in pročelja stoletnih patricijskih palač v okrogu Circa agonale. — Prav kakor včasih: panem et circenses!

Na Silvestrovo se je v baziliki sv. Petra vršila papeška pontifikalna sv. maša v proslavo novega praznika Kristusa Kralja. Po

sv. maši je Pij XI. z močnim glasom molil posvetilno molitev Srcu Jezusovemu in zapel Te Deum, ki ga je izmenoma s papeškim pevskim zborom pela cela cerkev. Veličastna himna je odmevala kot grom po ogromnih cerkvenih prostorih in se dvigala gori v višine Michel-Angelove kupole. Sv. maša z obredi je trajala od 10 do pol 2 (tri in pol ure).

V političnem oziru vlada zatijše. Parlament in senat sta na počitnicah. Edini večji dogodek, ki se precej komentira, je ustoličenje prvega gubernatorja v Rimu, stara institucija, ki je bila pa že dolgo časa pozabljena. Dosedanji Primo Magistrate, kraljevi komisar kot naslednik bivših rimskih županov, Cremonesi, je postal Primo governatore Di Roma, dostojanstvo kakor je bilo v navadi za časa papeškega Rima, ko so papeži sami imenovali rimske gubernatorje. Obenem z gubernatorjem sta bila imenovana dva vicegubernatorja in 10 rektorjev iz različnih administrativnih strok. Obred ustoličenja je izvršil na Campidoglio v dvorani Horacijev in Kuracijev Mussolini sam. Znamenit ne le za Italijane, ampak morda še bolj za nas kot njihove sodele je govor, ki ga je ob tej priliki imel Duce, kot nazivljejo predsednika sedanjega vlade. Smisel govora je v kratkem: Italija se mora v bodočih petih letih razviti v imperij in Rim mora vstati kot njegova metropola v taki krasoti in mogočnosti, da bo vzbujal zavist in občudovanje vseh narodov sveta. Naj podam le nekaj značilnejših odstavkov zares markantnega govora.

»Guverner! Govor, katerega imam čast

in zadovoljstvo podati, bo govorjen v rimskem slogu, odgovarjajoč v svoji konciznosti strogi romaniteti tej slovesnosti... Spominjam se, da sem vam, ko ste mi v aprilu 1924, sprejemom med rimske meščane podelili to najvišjo čast, rekel, da se problemi prestolice dele v dve vrsti: nujni problemi in problemi veličine naše prestolnice. Po treh letih kraljevega komisarijata noben objektivni opazovalec ne more trditi, da bi prvi del problemov ne bil v določenem duhu rešen. Rim ima že drugačno sliko. Desetine novih stavbenih stanovanjskih oddelkov je vstalo na periferiji mesta, ki je predstraže svojih hiš poslalo proti zdravim hribom, proti posvečenemu morju... Vašo dveletno bilanco tvorijo: nove ceste, pomozena komunikacijska sredstva, zboljšanje javnih naprav, šol, parkov, javnih vrtov, zdravstvena oskrba in higijenska organizacija v obrambo narodnega zdravja. V istem času so izkopani iz pozabljenega molka rimski fori kakor oni cesarja Avgusta in templji kot svetišče Fortuna Virile. Vse to je nedvomno vaša zasluga... To je vzrok, zakaj je vlada sklenila, da postanete, potem ko ste bili tri leta kraljevi komisar, — rekel bi po naravnem pravu — prvi rimski guverner.

— Guverner! — Imate pred seboj dobo najmanj petih let, da dovršite, kar je bilo začeto in začnete še večje delo. Moje misli so jasne in moja povelja točna. Sem popolnoma prepričan, da bodo postala konkretna realnost. V petih letih mora postati Rim čudovit v očeh vseh narodov sveta, obširna, urejena, mogočna kakor je to bila v času prvega im-

Celje

»Sestanek Kmetijske zveze, ki se je vršil poslednjo nedeljo pri Belem volu, je bil prav dobro obiskan. Na sestanek so se obravnavale najprej občinske zadeve okoliške občine, nato je g. dr. Godnič razložil prisotnim članom eliki pomen delavske zbornice. Načrt, ki ga majo združeni socialni demokrati in ki meri a tem, da bi se posamezni delavci v naši okoliški občini ne udeležili predmetnih volitev, se bo vsled odločnosti naših ljudi gotovo potesrečilo. Pričujoči kmečki posestniki so na em sestanku tudi odločno protestirali proti ovemu cestnemu redu, ki bo gotovo povzročil pri cestnem prometu velike zmešnjave. Že v eh kratkih dneh, odkar je stopil v veljavo, je prišlo do neprijetnih kolizij. Po sklepnih besedah predsednika g. Strenčana je bil lepo uspeši sestanek zaključen.

»Poslanec dr. Hodžar je imel v nedeljo 8. t. m. v Braslovčah dobro uspeši shod svojih volivcev. Ta dan je imela tudi občni zbor krajevna organizacija SLS pod predsedstvom g. Marolta. Po tem obnem zboru je poročal poslanec dr. Hodžar o delu našega zastopstva v skupščini in je vili mnogoštevilnim zbranim volivcem novega poguma do vztrajnosti, da bo močotei tem potom doseči naš konečni cilj.

»Volitve v delavsko zbornico so v našem mestu in okolici vzbudile vsakega zavednega člana družbe. Vsi so sprevideli, da je socialnim demokratom različnih struj in strank prav malo na tem ležeče, da se pokaže pri volitvah prava delavska volja. V znamenju pravičnosti zahtevajo vsi zavarovanci, tudi oni, ki stanujejo in so uslužbeni posamezno, da dobi vsak glasovnico dostavljeno na dom po pošti. Naj velja za vse enaka mera in enaka pravica, ker morajo itak vsi izvrševati enako dolžnost! Sicer pa tudi ta knif ne bo prav nič pomagal našim sodrugom, ker se bodo vsi naši delavci in delavke odzvali in izpolnili svojo dolžnost.

»Slomškova tiskovna zadruga stoji neposredno pred otvoritvijo svoje trgovine. Ako bodo preddela pravočasno končana, se trgovina otvori že koncem meseca februarja. Do sedaj se je prijavilo že prav veliko število družabnikov. Vse one, ki žele pristopiti k tej prekoristni zadrugi, pozivamo, da priglase prav kmalu svoj pristop in nakažejo svoj delež, da bo tem potom močotei še bolj razširiti nameravano delovanje. Tudi o naših denarnih zavodih upamo, da se bodo odzvali v prav izdatni meri.

»Naše prireditve v Celju se ne morejo razmahniti vsled pomanjkanja primernih prostorov. To so razvideli že davno naši možje, ki stojte posebno na vodilnih mestih našega gospodarskega življenja. V zadnjem času se že resno misli na to, da se bo tudi v Celju pričel zidati Ljudski dom, kjer bi imeli zatočišče in krov vse naše mnogobrojne gospodarske in kulturne organizacije, ki bi šele tedaj zamogle še bolj izdatno razplesti svoje delovanje po našem mestu. Morda bi bilo zelo koristno, ako bi se v svrhu dosege tega cilja sestavil poseben odbor, ki naj bi imel nalogo, da pospeši kolikor močotei hitro izpeljavo te ideje.

»Zdravilo naše politike ponuja Slovenecem zadnja številka »Nove Dobe« v svojem uvodnem članku z dne 5. t. m. Sele iz tega članka smo spoznali, da je šlo pri zadnjih češkoslovaških volitvah samo za to, da se ohrani in razširi tamojšnja koalicija. Pred volitvami pa so nasprotni nam listi drugače pisali, menda nekaj takega, kar je zvenelo kakor o brezobzirnem boju proti »črnemu rimskemu zmajcu«. Sedaj se pa listi ravnoiste miselnosti nekako bahajo s to češko zavednostjo in proslavljajo češko koalicijo, čeravno je v tej koaliciji največ pridobila »jezuitska farška« stranka. Z upravičenostjo se »Nova

perija cesarja Avgusta. ...Vi boste naredili prostor okrog Augustea, Teatro Marcello, okrog Campidoglio in Patheona. Vse kar je tam zraslo v stoletjih dekadence, mora izginiti. V petih letih mora po veliki preseki od Piazza Colonna biti vidna ogromna zgradba Pantheona. Vi boste tudi osvobodili parasit-ske in profane navlake veličastna svetišča krščanskega Rima. Tisočletni spomeniki naše zgodovine morajo v potrebni osamljenosti imponirati s svojo ogromnostjo. Zato se bo pa tretji Rim razširil po drugih gričih ob obalah svete reke (Tibere) do bregov Tirenkega morja. Vi boste z monumentalnih rimskih cest vzeli neumno tramvajsko nakazo, toda dali boste novim mestom, ki bodo ostala v krogu okoli starih, najmodernejša komunikacijska sredstva. Raven kanal, ki bo moral biti najdaljši in najširši na svetu, bo nosil valove našega morja (mare nostrum) od novovastale Ostije do osrčja mesta, v katerem spi neznani junak (t. j. do Piazza Venezia). — (Velike ovacije.) — Vi boste dali fašističnemu delovnemu ljudstvu domove, šole, kopališča, vrtove, športne prostore... Za vaše veliko delo so dani zelo ugodni predznaki. Že tri leta je Rim resnično prestolica Italije. Municipalizmi so izginili in fašizem nima med drugimi najmanjše zasluge, da je moralno in politično vrnil prestolico narodu... Guverner! Na delo brez odloga! Domovina in svet pričakujejo uresničenja predznakov, izvršitve obljub!

Lepe in visoke besede! V koliko se bodo uresničile, bomo pa šele videli.

Doba« jezi nad našimi strankarskimi razmerami, »kjer se je osebno žaljenje in zasramovanje drugomisljenika (tu je pisec članka prav gotovo misli na izraze »far«, »farški podrepnik«, »klerikalec«, »nazadnjak« itd. — Op. našega dopisnika) povzdignilo ne le med dovoljena, marveč tudi potrebna in koristna bojna sredstva«. Priznati pa moramo odkrito, da se je »Nova Doba« v zadnjem času gledetona zelo spremenila. Nastane le vprašanje, zakaj? Morda je vendarle tudi ona prišla do prepričanja, da je liberalizmu pri nas za vedno odklenalo, odkar ne čuti pod seboj več mehkih ministrskih stolčkov.

»Opozarjamo na pričetek vaj pevskega odseka katol. prosvetnega društva v Celju, ki pričnejo dne 7. t. m. V letošnjem letu so sedaj na programu zelo tepe prireditve in obstoja tudi načrt, da se ta pevski zbor udeleži skupne prireditve Pevske zveze v Ljubljani. Tudi namerava prirediti na Cvetno nedeljo cerkveni koncert, kar bo pa le mogoče, ako se bodo vsi priglašeni pevci redno udeleževali tozadevnih vaj. Pevovodja g. Alojzij Mihelič je ta pevski zbor dvignil na visoki nivo umetniškega umevanja in udejstvovanja tako, da velja njegov pevski zbor za najboljšega v našem mestu.

»Poslednji potres, o katerem smo že poročali, je povzročil med občani našega mesta veliko strahu. V prvem hipu je marsikdo zgubil glavo in so posebno stanovalci višjih nadstropij kar v domači opremi in opankah tekali na prosto in čakali tukaj nadaljnih dogodkov. Na drugi strani so pa bili tudi ljudje, ki tega potresa niti niso zapazili, čeravno je bil precej močan. Tako se je zgodil slučaj, da je gospodinja mislila, da skače po loncih, ki so bili razvrščeni pod mizo, kot običajno, domači maček in ga je pričela z ogorčenostjo in metlo poditi iz hiše. V drugem slučaju je flegmatičen stanovalec mislil, da trka kdo na vrata, nakar je pozval »naprej«. Ker se pa vrata kljub temu niso hotela odpreti, je iz svojega prostora proti vratom zakričal, da mora obiskovalec močno pritisniti na kljuko, ker se vrata težko odpirajo. Posebno hudo pa so protestirali oni vinski bratci, ki so se s kozarcem v roki majali tako, da jim je vino pljusalo iz kozarcev na hlače.

Trbovlje

Volitve v Delavsko zbornico. Vse člane bratovske skladnice opozarjamo, da se bodo glasovnice za volitev v Delavsko zbornico razdelile v obratih po delavskih zaupnikih II. skupine in se bode ta za vsak obrat določila dva zaupnika. Za lokal za sprejemanje glasovnic se je določila čakalnica zapadnega obrata. Glasovnice se bodo sprejemale na dan 2. februarja. Na prvi seji krajevnega volivnega odbora se je tudi premostrivalo vprašnje tega dne, ker dan 2. februarja je katoliški praznik. Ker so pa ob praznikih delavci in nameščenci zaposleni, se namerava vprašati glavni volivni odbor, ako bi ne bilo na mestu, da se čas vlaganja glasovnic določi v nedeljo pred Svečnico ali nedeljo po Svečnici. Na dan volitve morajo biti delavci prosti, kakor določa zakon. Vseh volivcev za Delavsko zbornico, ki so včlanjeni pri bratovski skladnici rudnika v Trbovljah, je 4201. Opozarjajo se naši pristaši, da zaupniki, ki dele glasovnice, ne smejo agitirati in naj se nam vsak tak slučaj javi.

Socialna šola. V četrtek dne 7. januarja se otvori v Društvenem domu socialna šola. Predavanja bodo vsak četrtek od 7—8 zvečer v mali dvorani. Prvo predavanje bo o važnosti socialnega vprašanja sploh. Na razpolago bodo tudi pomožne knjige. Po vsakem predavanju se vrši debata. Delavci in vsi drugi, ki se zanimajo za taka predavanja, ste vabljeni! Vseh predavanj bo okoli dvanajst.

Volivni imenik. Sodnija je vrnila volivni imenik, da se vpíše vanj oni prebivalci, ki stanujejo pol leta v občini. Kdor torej prebiva pol leta v občini, naj se takoj oglaš na občini in se vpíše, da bo imel ob razpisu občinskih volitev volivno pravico!

Nesreča. Delavec Pinter Ivan, zaposlen na dnevnem kopu »Neža«, je v soboto padel čez dvajset metrov globoko v jašk, hoteč dati vozicek, napolnjen s premogom, na skudeljak. Ta je bil pa že prej prestavljen na drugo etažo in tako je padel Pinter z vozicekom vred na dno jaska. Sreča v nesreči je bilo, da je mož ostal pri življenju, ima pa zlomljeno roko in je dobil nekaj lažjih ran na glavo.

Ponesrečen poizkus samoumora. Na gori imenovanem dnevnem kopu »Neža« si je hotel vzeti življenje delavec Mohor Ivan. Ko je strelski mojster zažgal vžigalno vrv za strel, se je Mohor vsedel na strel in klical drugim delavcem pozdrave v slovo. Strelni mojster, to videč, je tekel v tej veliki nevarnosti na mesto in odgnal Mohorja proč. Strel je počil, ko sta bila oba že dvajset metrov proč. Kandidat smrti je bil za svoj poizkus kaznovan na 25 dinarjev globe.

Konji padli v prepad nad Bevkem. Cesta, ki vodi iz Zagorja čez hrib v Bevkem in od tu v Trbovlje, ima nad Bevkem prepad, kjer se je že večkrat pripetila nesreča. V ponedeljek je poslal stavbeni mojster Jurij Ferenc hlapca s konji v Zagorje po stavbeni material, da ga zvozi domov. Nazaj vozeč so padli konji s hlapcem vred v prepad. O nesreči je prvi javil Ferencu neki gluhomni delavec, ki mu je napisal na listek, da je hlapec mrtev in konji razmesarjeni. Ferenc je takoj sklical ljudi, ki so šli na kraj nesreče, ko so vzeli s seboj še razne rešilne priprave. Kako so se pa zavzeli,

ko so zagledali hlapca in konje žive! Razen par malenkostnih prask se ni nikomur zgodilo kaj hujšega.

Prekmurje

Joško Kovač. Umrl je, kakor ste že poročali, v Zagrebu naš nepoznani Joško Kovač, kandidat prava iz Dobrovnika. Rajni je postal žrtve vojske. Njegova izguba nas iskreno boli, ker je bil v vsej svoji skromnosti in ponižnosti izreden talent, razen tega mož dela in molitve po pravilu sv. Benedikta: ora et labora. Ora et labora sta bil adva stebra njegovega življenja, na katerih je zidal od svojih, nežnih, otroških let, benediktinske gimnazije v Kőszegu, do cvetoče mladosti, pravne fakultete v Zagrebu. Boli nas, nas Prekmurce, njegova izguba tembolj, ker smo izgubili z rajnim prvovrstno katoliško moč, katerih nam ravno v obilnem številu primanjkuje. Up in nada naše »Slovenske Krajine«, kakor na katoliškem tako na strokovnem polju, dragi Joško, ključemo Ti z Bogom! Na svidenje pri večni Ljubezni!

Javnosti, vsem šolam, humanitarnim in kulturnim društvom, predvsem pa protialkoholnim organizacijam.

Široka javnost vsaj v besedah obsoja grozno narodovo pijančevanje ter spremlja vsako antialkoholno akcijo s precejšnjo naklonjenostjo. Antialkoholni pokret pri nas ni nov, temveč bo kmalu star že 25 let. Kljub temu ni treznost nič napredovala — nasprotno je Slovenija vsak dan bolj zapita in krvava. Prizadeva se mnogostransko, da se alkoholizem omeji in popolnoma odpravi. Šola poizkuša storiti svojo dolžnost, človekoljubna društva žele celiti rane mnogim žrtvam alkohola. Kulturna, predvsem pa telovadna in športna društva stremijo obvarovati naš narod pred telesnim in duševnim propadanjem ter si prizadevajo dokazati javnosti, kako je njih delo usmerjeno proti alkoholizmu. I antialkoholne organizacije žele rešiti pri nas alkoholno vprašanje.

Napori so torej tu, uspehov pa ni — vsaj ne toliko, kolikor bi to odgovarjalo naporom. Zakaj ni željenih uspehov?

Zdravniki, posebno oni, ki delujejo na polju narodovega zdravja, se dobro zavedajo velikega pomena protialkoholnega delovanja. Priprani so tudi, da je vzrok vsem neuspehom v boju proti alkoholizmu nepopolnost in nekoreninost protialkoholnega boja.

Ali zamore javnost, ki z besedami pobija alkoholizem, sama pa pije, uspešno delovati proti alkoholni bolezni celega naroda? Ali zamore šola, ki nima sistematično sestavljene programa antialkoholnega pouka, uspešno vršiti svojo nalogo za streženje naroda? Ali zamore abstinentno učiteljstvo, ki nima svoje lastne abstinentske organizacije, s polnim uspehom vršiti svoj poklic? Ali zamore človekoljubno in kulturno društvo, predvsem pa telovadno in športno društvo z uspehom vplivati na svojo okolico v smislu svojih idej, če si pridobiva denar za svoje društveno delovanje z alkoholnimi veselicami,

V borbi proti alkoholizmu nujno potrebujemo enotnega sistema, enotnih načel. Osnovni predpogoj boja proti alkoholizmu je popolna abstinenca. Samo popolna abstinenca bo iztrgala slovenski narod bolezni, trpljenju in revščini, ki so le premnogokrat posledica pijančevanja. Zalibog starejši po večini ne razumevajo utemeljenosti te zahteve, zato se je treba obrniti predvsem k mladini. Da je treba mladino protialkoholno vzgajati, to zahtevajo vsi resni vzgojitelji brez debate.

Na imenovanih načelih dosledne abstinence priporočajo podpisani abstinentni — zdravniki šol sledeči sistem protialkoholne vzgoje: V šolah naj se snujejo šolske abstinentske organizacije, bilo pod imenom »Mladi Junaki« ali pa »Kolo Saveza Trezvene Mladosti«. Te organizacije naj vodijo po možnosti abstinentni učitelji. Mladina, ki je že sama po sebi radikalna, naj se vzgaja v smislu radikalne popolne abstinence po imenovanih načelih in z jasnimi ciljem brezalkoholnega gospodarstva. Voditelji te organizacije naj ne pripustijo šoli doraščajoče mladine sami sebi, temveč naj ustanovi tej mladini lastna abstinentska društva za odrasle. Ta društva pa naj ne bodo samo torišča borbe proti alkoholizmu, marveč naj bodo podlaga za splošno zdravstveno prosveto. S tem bo postala šola potom požrtvovalnega učiteljstva, ki bo delalo roko v roki z abstinentnim zdravništvom — naša rešitev.

Pozivamo vsa športna in telovadna društva, čijih namen je pravzaprav pospeševati in ohraniti zdravje članstva, katerim je res ležeče na dobrobiti društvnikov, da uvedejo v društva, med naraščaj kakor tudi med odraslo članstvo čimprej obvezno popolno abstinenco.

Ravno tako je potrebno, da vse ostale organizacije, na katere se v naslovu obračamo, sodelujejo pri imenovanem vzgojnem delu ter v interesu mladine odpravijo našete nedoslednosti.

To smatrajo podpisani abstinentni zdravniki za potrebno, povedati našemu narodu za novo leto.

Ljubljana, dne 31. decembra 1925.
Dr. Justin. — Dr. Meršol. — Dr. Mikič. — Dr. Pirc. — Dr. Rak. — Dr. Sarič.

Poslanica F. W. Foersterja goriškim Slovincem.

»Goriška straža« priobčuje v božični številki na uvodnem mestu poslanico, ki jo je na prošnjo posl. dr. Besednjaka, ki se je bil mudil v Švici, napisal znameniti nemški mislec vseučiliški profesor F. W. Foerster. Za vse Slovence je zanimiv in drag posebno uvod poslanice, kjer se F. W. Foerster spominja dr. J. E. Kreka, pisoc:

»Uredništvo me je naprosilo, naj dam na pot pozdrav za slovensko ljudstvo v Italiji, med katerim imam mnogo dobrih prijateljev in nekdanje učence, ki so bili obenem učenci meni posebno dragega mojstra dr. J. E. Kreka. Nanj me veže nepozabna ura iz časa svetovne vojne, ko sem se razgovarjal z njim »o potrebi slovansko-nemškega kulturnega delovanja na povsem novih temeljih. V njegovi podobi sem videl vse ljubeznive in velike poteze slovenskega ljudstva, ki obetajo v bodočnosti še dragocenih darov za človeško oplenjenje Evrope: redkokdaj sem srečal človeka, ki bi bil tako globoko in ves zakoreninjen v lastnem ljudstvu — zdelo se je, da je zrastle iz duhteče pomladanske zemlje — pa da bi bil hkrati tako ljubeče odprt za tujerodne vrline. Neki večer sem ga čul razpravljati z nekim nemškim nacionalcem: kazal je pri tem visoko spoštovanje za stara nemška duševna izročila in navajal same besede Herderja, Goetheja in Schillerja, s čimer je onega nacionalista nujno postavil v sramoto. Sklenil je z besedami: »Čuda tvori njih spor, — večja tvori njih sklad.« (»Grosses wirket ihr Streit — Grösseres wirket ihr Bund.«)

Nato opredeljuje F. W. Foerster pojem narodnosti:

»V njegovem (dr. Krekovem) duhu bi spregovorili danes rad par besed o vprašanju, kako se da očuvati narodna svojstvenost? Ali je to poseben način, kako narod razmahne svojo sebičnost, kako je in pije, kako se pretepa in dela kupčije? Ne! Kdor govori o čuvanju narodnega občestva in se zanj navdušuje ali zastavlja zanje celo življenje, ta ima v mislih nekaj boljšega in višjega. Ljudsko občestvo je zanj kakor spomin na rodno mater, na sestro, na nevesto, je kakor živ klic po vsem tistem, kar je nad sebičnost, nad vse pohlep po dobičku in zunanji veljavi, kar ga navdaja z ljubeznijo, z zvestobo, spoštovanjem, z resnicoljubjem, ga preveva s hrepenenjem in vero ter ga veže tako s svetom, ki je zunaj njega, a v isti čas tudi z najglobljimi vrelci lastnega mo življenja. V nasprotju s svetovnim občestvom je narodno občestvo skupna usoda jasno določenega kroga ljudi, je pesem njihove usode, obsega njihove skupne spomine, razgrinja posebne načine čustvovanja in izražanja tega življenjskega kroga v njih najglobljih in najbolj pristnih oblikah, kakor so jih ustvarili najgloblji in največji duhovi v vzseneh trenotkih. Kdor živi v tesnih stikih z izročili svojega naroda, ta se zbujata tudi sam k svojemu najglobljemu bistvu in se uči, kako ga polno izražati. Ta zmisel narodnega občestva nam tudi razloži, zakaj je ravno nadnarodno krščanstvo tako neizmerno obogatilo in učvrstilo vsebino in obliko narodnosti. V krščanstvu se duša šele prebudi k polnemu življenju in se odrta službi gole sebičnosti: nebeska ljubav je bila tista, ki je dala slednji zemski ljubezni povsem novo globokost in veličino in nesla v se človeške odnose nove posvečenje, pristrčnost in stanovitnost. Ko privrše zato težke usode nad cel narod, se da zaklad njegove narodnosti oteči samo tako, da se ljudstvo s podvojeno gorečnostjo oklene zakladov krščanskega izročila. Le z duhovno silo, ki je dotekala iz poglobljenega krščanskega življenja, in ne morda le z nacionalizmom so Poljaki narodnost svoj oteči skoz najhujše roparske navale.

Rešitev ni v sovraštvu — nadaljuje F. W. Foerster — ampak v ljubezni. Ljubiti je treba tudi narodne sovražnike, toda tako, da se borba za dobrine lastne narodnosti združi s poštenim umevanjem dobrin tuje narodnosti. »Evropa se je razbila ob realni politiki narodne sebičnosti, ozdravela bo edino s plodno realno politiko krščanskega duha.«

Naznanila

Šiška. Danes 6. januarja popoldne ob 5 ponovi dekliški Marijin vrtec lepi igri »Božič pri pastirih« in »Zalost — veselje«. — Cene znižane. K obilni udeležbi vabi mladina.

Dnevni red obnega zhora Pogrebnege društva Marjine bratovščine v Ljubljani v nedeljo dne 17. januarja 1926 ob treh popoldne v dvorani Ljudskega doma v Ljubljani, Strelška ulica. 1. Poročilo odbora o poslovnem letu 1925. in predložitev bilance z dne 31. decembra 1925. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev bilance za poslovno leto 1925. in sklepanje o razrešitvi odbora. 4. Proračun za leto 1926. in določitev letnih prispevkov ter zneska izplačila gl. § 5 pravil. 5. Volitev odbora in nadzorstva. 6. Slučajnosti. — Gl. § 8 društvenih pravil je občni zbor sklenjen brez ozira na število prisotnih članov.

Klub ljubiteljev športnih psov. Odborova seja in sestanek članov in prijateljev kluba se vrši v petek dne 8. t. m. ob 20. uri v restavraciji pri Struklju.

Organizacija absolventov strojne delovodske šole poziva vse svoje člane, da se golovo udeležijo prvega obnega zhora dne 2. februarja ob 8 jutraj v prostorih tehnične srednje šole. Ker se na programu za organizacijo in posameznike zelo važni točke, pričakujemo obline udeležbe.

Kulturni pregled

Ante Trstenjak. V Jakopičevem paviljonu priredil od 6.—18. t. m. razstavo svojih del slovenski umetnik Ante Trstenjak iz Ljutomer. Svoje študije je prišel v Gradcu in jih z uspehom dovršil v Pragi. Po študijah se je vrnil v domovino in priredil razstavo v Mariboru. Ze takrat so njegova dela vzbujala priznanje in pozornost. Po razstavi je odšel v inozemstvo in se naselil v Parizu, kjer je ostal poldrugo leto. Pestro pariško življenje in raznobarni veličastni motivi so mu vplivali moč v njegovo tvorno silo, ki je dozorela v popolnost. Čutil se je dovolj močnega nastopiti strogo kritiko. Razstavil je v Parizu in dosegel uspeh. Resne revije in časopisi so pohvalno omenjali njegovo delo. »La revue moderne« mu je posvetila dve strani in reproducirala štiri slike. »L'Amé Gauloise« je v dvekolonski članku hvalila umetnost in dovršenost njegovih slik. Skratka, dosegel je uspeh, kot ga doseže malokdo v tujini. Uverjen, da ni v zadnjih vrstah umetnikov-slikarjev, je odšel v solunsko Italijo iskat novih virov, novih motivov. V štirih mesecih je prepotoval v vse smeri. Izdelal je nad slo del in se vrne v domovino. Odločil se je, da tudi doma razstavi svoja dela domačemu okusu v presoji. — Mlademu slikarju, ki je v tujini tako častno zastopal našo umetnost, želimo mnogo uspeha.

Glasba

Na prvem koncertu pevskega zbora ljubljanske železničarske »Sloge«, ki se vrši v ponedeljek dne 11. t. m. ob 8 zvečer v Filharmonični dvorani, nastopi poleg g. Sv. Banovec tudi tretji mariborski »Dravec«, in sicer gg. Lukež Fr. s harfo, Skarčič T. z vijolino in Vesely H. s čelom, ki bo izvajal tri najlepše točke svojega repertoarja. Novost za ljubljansko občinstvo bo tudi najnovejši Adamičev delo »V samostanu« za moški zbor s spremljevanjem lesnega okleta (2 flauti, 2 oboi, 2 klarineta in 2 fagoti) in harfe, prva in edina kompozicija v tej sestavi. Občinstvo opozarjamo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki so v predprodaji v Matični knjigarni od četrtega naprej.

Opozarjamo na ponovitve koncerta, na katerem se izvaja Novakova simfonična pesnitev »Vihar-Boufe« in sicer v soboto dne 9. t. m. ob 20. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. Pod vodstvom dirigenta Stritofa izvajajo to epohalno delo solisti Pavla Lovčevića, Svetozar Banovec in Julij Beletto, pevski zbor Glasbene Matice, operni zbor, orkester Narodnega gledališča, pomnožen s člani občinskega društva Glasbene Matice in muzike Dravske divizije. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Generalna vaja za koncert Vitezslav Novak: »Vihar-Boufe« se vrši v četrtek dne 7. t. m. točno ob četrti na šest popoldne na odru opernega gledališča. Uprava gledališča vabi vse sodelujoče, da priklejo točno in polnoštevilno k generalni vaji.

Knjige in revije

»Križ na Gorici«. Izšla je 2. številka glasila kat. slov. dijaštva s sledečo vsebino: Pred praznikom. — A. M.: Bratje, pogledajte se. — J. Hladnik: Vzbudi se, kdor spisa. — Fr. Capuder: Pred nami je življenje. — Vomerger J.: K Bogu hočemo. — Magajna B.: Nolturbo. V. Vodušek: Sv. Frančišek. B. Pregelj: Vivijana. — Ob 125letnici Prešernovega rojstva. — 8. december. T. Debeljak: Glosa ob Golarjevi »Zapeljivki«. — V. Fajdiga: Iz mojega dnevnika.

»Orfice« za januar je izšel. Prinaša pesmice p. Evstahija, ki bodo gotovo zelo ugajale. Iz Amerike se je oglasil stari prijatelj »Orfice« br. Nardžić, ki mično opisuje svoje doživljanje na potu v Ameriko. »Pisma iz Rimca« so poučna in zabavna; Iv. Langgerholc pretepo in res svojevrstno vzgaja mlade pisatelje in so njegovi migljaji vredni, da se jih pomatisne v Citanki ali pa v Berilu za šolo. Slikar Lad. Pintar vzgaja s svojimi črtnimi risbami mlade risarje, medicince Kocijančič V. piše o brezalkoholnih ideji na podlagi zgodbe mladega Cira; K. Mihaela spis bo zanimal vse »Orfice«-ke. — Najživahnejša pa je vesela pošta, ki obeta v novem letu biti še bolj zajemljiva. — F. S.

Zakon o državnem računovodstvu s pravilnikom. Zbirka zakonov IX. snopič. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 171 in 6 obrazcev. Cena s poštnino vred Din 43.56. Pričujoča druga izdaja zakona o državnem računovodstvu je po izvršitvi pregledana in dopolnjena z vsemi finančnimi nakazi, oziroma z zakoni o proračunskih dvanajstih od leta 1922-23. pa do vseh dvanajstih na november 1925. Poleg zakona prinaša tudi Pravičnik za oddelek »Pogodbe in nabave« z vsemi predpisnimi obrazci. Zakon in Pravičnik imata poleg tega abecedni pregled tvarine.

»Gospodinjski koledar« 1926. Danes je izšel »Gospodinjski koledar« za leto 1926. Cena 18 Din. Naprodaj je v vseh ljubljanskih knjigarnah. Člani Jugoslovanske Matice ga dobijo za ceno 14 Din v pisarni Jugoslovanske Matice, Selenburgova ul. 7, II. nadst., odnosno pri vseh podružnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda 6. jan. ob 3 pop.: VERONIKA DESENIŠKA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 8 zvečer: DRUGA MLADOST. Ljud. predstava po znižanih cenah. Izven.

Četrtek 7. jan.: KRPAJ MLAJŠI. Red C. Petek 8. jan.: ZAPELJIVKA. Red B. Sobota 9. jan. ob 3 pop.: PEGICA MOJEGA SRCA. Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda 6. jan. ob 3 pop.: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Četrtek 7. jan.: Zaprt. Petek 8. jan.: ORFEL V PODZEMLJU. Red F. Sobota 9. jan.: VIHAR. Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v veliki dvorani »Unionac«. Začetek ob 8 zvečer.

Ljudski oder

Sreda (praznik Sv. treh Kraljev) 6. jan. ob 4 pop.: Spreizgira v treh dejanjih »BOŽICNA NOC.« Pred igrjo pevske točke (tenor in bariton solo) ter deklamacija.

STAMBULSKA ROZA NA MARIBORSKEM ODRU.

Mariborsko gledališče letos v glasbenem oziru stalno nazaduje. Objubljanih novih oper ni, »Gorjanski slavček« je že tolikokrat žrgolel na odru, da ne vname nikogar več, »Vesela vdova« je pa že tudi poslala neketokrat svoje grizetke v boj, tako da so se naveličali »demonstrativne« obiskantia

celo najogljivejši oboževalci nagote, ker so tudi oni spoznali, da pri mariborski nagoti ne najdejo umetnosti ter da je celo »mesenost — vodenac«. Kot noveletno darilo nam je podarilo gledališče opereto »Stambulsko rožo«, ki nas pa letos ni mogla ogreti. Je lani že vse bolj duhtela. Po našem mnenju ni bila opereta zadostno pripravljena, ker drugače si ne moremo razlagati slepomišljenja med orkestrom in zborom ozir. solisti. G. Schönherr je sicer zelo diskreten in spreten dirigent, vendar se mu je včasih orkester prekošato razrastle, tako da je udušil soliste. Posebno mučno je to vplivalo proti koncu drugega dejanja, kjer sta bila ga. Križeva in g. Burja na milost in nemilost izročena razkačenemu orkestru. Zato je bila ta partija mučno-dolgočasna. Tudi ob koncu tretjega dejanja nista se mogli zlititi oba igralca z orkestrom v sladko opojni — strastni ogenj, ki bi vnel poslušalce. Neenotnost med godbo, petjem in rajanjem je bila zelo očita tudi ob začetku prvega dejanja v haremu, kjer je bila gibčna in vitka Midili prenela za sicer temperamentno pa vendar premočno kondijo. Ga. Križeva naj se odvadi preveč afektirane izgovorjave. Za »Stambulsko rožo« je bila sicer dovolj ponosna in trmasta pa — razen toalete — ne dovolj elegantna. G. Burja bi moral biti nekoliko bolj živahen, posebno v skupnih prizorih s Kondjo. G. Hrastovič s pretiravanjem škoduje igri in sebi. Njegova hoja, nekateri gibi so pri vseh nastopih stereotipni. Prizor z očetom v hotelu je mogoče primeren za cirus, neprimeren pa je za gledališče. Dober pa je bil tropski. Gdč. Lubejeva napreduje v petju, sminkanju in igri, samo pravega okusa za toaleto še nima in — govoriti ne zna. Režija je bila dobra, harmonija barv in luči — učinkovita. Reprija »Stambulsko rožo« se je vršila v znamenju Silvestrova mačka, zato je bila veselo-slabša. Upravo gledališča prosimo, da blagovoli kmalu oskrbeti zavese pri vstopih v parter in številke na sedežih v parterju. — e. — l.

Marijonočno gledališče

Na Sv. tri kralje, dne 6. jan. 1926 ponovi marij. gledališče na željo občinstva: POCČI: TRI ZELJE. — JARC: GASPERČEK, CAROVNIK IN ZDRAVNIK. — POCČI: GASPER — SLIKAR. Začetek kot običajno ob 15. in ob 18. v mali dvorani Nar. doma.

Predprodaja vstopnic od 10. do 12. dop. v Nar. domu na dan predstave in pol ure pred predstavo.

Prosvečna zveza

VIII. Prosvetni večer, ki bo v petek 8. t. m., bo veljal Danteju. Pravkar je izšel v »Dom in Svet« prevod »Divine Comedije«. Zato je prav primerno, da si ogledamo to krasno delo tudi v skiptičnih slikah. Predaval bo g. dr. Debevec. Vodil nas bo z Dantejem in Virgilom po peklu in vseh ter z Beatrico po nebesih. Nad 50 krasnih slik bo nudilo najlepše prizore te pesnitve. Zato opozarjamo one, ki so prebrali že to delo, da gotovo pridejo v petek ob 8 zvečer na to predavanje v Ljudski dom.

Nova Stifla. Na praznik Sv. treh Kraljev bo v društvenih prostorih skiptično predavanje o Rimu in preganjanju kristjanov. Predaval bo g. kaplan Crnivec. Začetek ob pol treh popoldne.

Smartno pri Kranju. Danes popoldne ob pol treh bo v društvenih prostorih predavanje o francoski revoluciji. Predavanje bo pojasnjevalo 60 skiptičnih slik. Predava dr. Capuder.

Kranj. V Ljudskem domu se vrši danes popoldne lepo predavanje o Lurdu. 65 skiptičnih slik bo pojasnjevalo predavanje in nam pokazalo krasna svetišča lurske božje poti. Predava g. dekan Koblar. Na koncu bodo tudi zabavne slike o »Pogumnem krojačku«.

Naše prireditve

NOVOLETNICA V ROKODELSKEM DOMU.

V nedeljo je Kat. društvo rokodelskih pomočnikov v svoji dvorani priredilo običajno novoletnico, ki je privabila številno občinstvo, da bi prisostvo-

valo božični igri »Logarjeva sinova« ali »Mir ljudem na zemlji«.

Ko vstopiš in gledaš po nališpani dvorani se nehoče vprašaš, kako je mogoče, da so prireditve v Rokodelskem domu tako priljubljene, da so ljudje tako navezani nanje in jim dajo prednost pred vsemi drugimi, ki vabijo z lepaki in kričevo besedo. Gospod kanonik Al. Stroj, predsednik društva, je to pojasnil, ko je pred začetkom predstave toplo pozdravil z novoletnim voščilom vse, ki so društvu prijatelji in mu pomagajo vsak po svoje. Razgrnil je zastor in videli smo pozornico dela v duhu Kolpingovih načel, ki družijo članstvo v pravo krščansko bratstvo. Iz te vzajemnosti in medsebojne pomoči črpa društvo kot iz neusahljivega vrelca moč in rast. In občinstvo zna ceniti tiho, a blagoslovno delo in to izpričuje ob vsaki priliki. Tako tudi ob novoletnici.

»Logarjeva sinova« je igra v petih dejanjih, ki jo je priredil po nevem katerem avtorju Fr. Zorin. Motiv igre je podan v drugem delu naslova in pove, da sta se na sveti večer sovražna si brata spravila in osrečila dom. Igra je kljub zdravi misli priljubljeno zelje in igralci, ki so sicer dobro igrali, topot niso mogli pokazati kaj posebnega. Čutili so to sami, občinstvo pa še bolj. Zdi se tudi, da režiser Nenad ne more nadomestiti obolelega Novaka. Upoštevati je sicer dejstvo, da so bili igralci isti dan tudi drugje zaposleni in da se niso mogli tako dati, kakor bi se radi in smo jih vajeni. Kljub vsemu pa je bilo občinstvo le zadovoljno z novoletnim večerom, kateremu naj slede še drugi in pokažejo ob izbranih delih lepe zmožnosti igralcev in igralrk Rokodelskega odra.

Skofja Loka. — Orlovski odsek v Skofji Loki bo vprizoril nocoj ob pol osmih zvečer in v nedeljo ob pol štirih popoldne v Društvenem domu narodni igrokaz v petih dejanjih »Pozna pomlad«. Vabimo!

Smartno pri Litiji. V sredo 6. t. m. na praznik Sv. treh Kraljev ponovi tukajšnje Kat. prosv. društvo v Društvenem domu lepo božično igro »Logarjeva sinova« ali »Mir ljudem na zemlji«. Igra se prične točno ob treh popoldne.

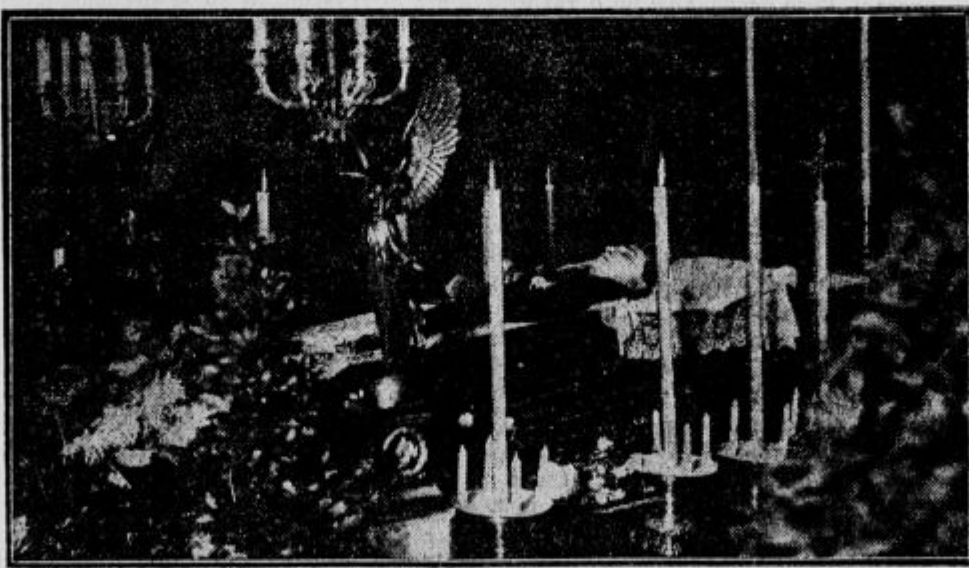
Mežica. Tamburaški odsek društva »Peca« v Mežici je priredil na Stefanovo 1925 pod vodstvom g. Ivana Lednika koncert, ki je imel krasen uspeh. Prireditve je izvala veliko navdušenje med občinstvom, katerega je bilo iz raznih strank. Višek veselja je povzročila pesem »Danica«, katere solo je na čelobrač vč. g. župnik Iv. Hornbek igral z največjo dovršenostjo. Morala se je na splošno željo občinstva ponoviti. Zelimo, da bi tamburaški zbor, ki šteje dvajset članov-igralcev, vztrajal pri začetnem delu in pa da bi imel v bodoče še lepše uspehe.

Božienica v Naklem je na Silvestrov dan prav lepo izpadla. Poleg otrok so v šolo prišli g. predsednik kr. š. sv. in člani, več drugih oseb in matere, katerih oči so bile od ginjenosti rosne. Po nadučiteljevem nagovoru je bilo več deklamacij, vmes pa lepo petje. Obdarovanih je bilo 108 otrok, izmed teh 48 najrevnejših z oblačili. Zahvalni govor g. kateheta je vse vzbudil — bili smo veseli in hvaležni. Upraviteljstvo šole se vsem darovalcem najiskrenejše zahvaljuje.

Izgon slovenskih delavcev iz Nemčije.

Pruska vlada je s 1. januarjem 1926 izgnala vse delavce, ki so jugoslovanski državljani in ki niso ožeuženi. Vlada je izdala strogo naročilo vsem rudniškim podjetjem v Prusiji, da morajo brezpogojno odsloviti vse samske Jugoslovane. V ponedeljek 4. januarja ponoči se je pripeljalo kakih 70 Jugoslovanov-delavcev v Maribor, kjer so prenočevali v kolodvorski čakalnici. Med njimi so večinoma Slovenci, pa tudi nekaj Hrvatov in Srbov.

Ubogi trpini so prišli do malega brez sredstev v domovino, pač pa so imeli vozne karte do doma. Z dnevnimi osebnimi vlaki so se delavci dne 4. januarja odpravili v svoje domovinske občine. Pisec teh vrst se je razgovarjal z ubogimi trpini. Pripovedovali so

† Štefan Žeromski na mrtvaškem odru.

Koncem preteklega leta je umrl v Varšavi eden največjih sodobnih poljskih pisateljev, Štefan Žeromski. Rojen je bil dne 14. oktobra l. 1861. v vasi Stranczynie, okraj Rielce na ruskem Poljskem. Dopršil je gimnazijo v Kielcah, potem pa je bil nekaj let privatni učitelj. Leta 1898. se je podal na potovanje v Švico, Francijo in Italijo. Ko se je po par letih vrnil, je nastopil službo knjižničarja pri slavni poljski grofovski rodbini Zamojskih. Zadnja leta je živel v Varšavi kot poklicni pisatelj in bil tam tudi pokopan z velikanskimi častmi. Prvo njegovo večje delo, s katerim si je že pridobil sloves svetovnega pisatelja, so »Ljudje brezdomovinci«, socialen roman v dveh zvezkih, ki ga je izdal v Varšavi l. 1900. Za tem je poklonil Žeromski svojemu narodu lepo vrsto krasnih del, kakor zgodovinski roman iz Napoleonomih časov »Popiote« (V razsulu in pepelu), kjer opisuje francoska opustošenja za časa francosko-ruske vojne, nacionalen dijaški roman »Sisifova dela«, »Lepota življenja«, »Veter od morja« itd. Najlepše in pa največje

njegovo delo je že omenjeni zgodovinski roman »Popiote«, ki je v 3 knjigah izšel l. 1904. v Varšavi in mu pridobil sloves svetovnega pisatelja.

Žeromski je pisatelj jetnikov, zatirancev, revežev in brezdomovincev. Njegov duh je našel pot med one, ki žive brez upanja na rešitev, med one, katerih dedščina je škripanje z zobmi, katerih življenjski kruh je zavist in sovraštvo. Stopil je v pekel na zemlji, videl vso umazanost in nagoto življenja, življenje samo pa potisnjeno v smradljive kote. Žeromski-človek je trepetal ob tem pogledu, Žeromski-umetnik je prijel za pero in zapisal besedo odrešenja. Podal se je na pot asiškega svetnika, aktivnega sočustvovanja in prostovoljnega uboštva. In vztrepetale so duše od njegove besede, premagalo ga je življenje, umetniška tendenca mu je postala realnost — program. — V nekem oziru sliči našemu Cankarju, samo, da so njegova dela mnogo obširnejša. M. M.

NAJELEGANTNEJŠE

PLESNE OBLEKE

se dobe gotove in po meri pri trvdki
LOZAR & BIZJAK : LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta štev. 20.

mu, da je v Prusiji in celi Nemčiji nastopila velika brezposelnost. Vsak dan odpuščajo podjetja na stotine delavcev in nastavljenecv. Dela in službe ni nikjer dobiti. Draginja in pomanjkanje je v Nemčiji vsak dan večja. Strašni davki in premoženjska oddaja je mnogo večja nego pri nas. Industrija namesto da bi napredovala, propada. Delavci so mi izjavljali, da grede raje za svinjske pastirje v Vojvodino kakor da bi se zopet podali v industrijska podjetja. Sicer so pa vsi hvalili solidnost humanitarnih in sanitarnih naprav v Prusiji. Bolniške zavarovalnice in blagajne poslujejo zelo solidno. (Naj bi se nad tem vzgledovale bolniške blagajne v Sloveniji in njih rdeči voditelji ter upravniki! Opomba poročevalca.)

Predavanje o Jugoslaviji.

»Od našega berlinskega poročevalca.)

Berlin, koncem leta 1925.

V ciklu predavanj »Nemčija in podonavske države« je predaval sredi decembra dr. Uilmann na univerzi o Jugoslaviji. Obisk ravno ni bil velik, kdor pa je bil tam, se je za stvar brezdomno zanimal in je dobil kolikor toliko objektivno sliko Jugoslavije, mogoče nekoliko v nemški luči. Pa ravno to je bilo za mene najzanimivejše. Predvsem je povdarjal govornik, da je stara Srbija od leta 1913. vsled povečanja svojega državnega teritorija tudi preko Save in Donave stopila iz kroga balkanskih držav v krog srednjeevropskih držav z zapadno-evropsko kulturo. Vpošteval je tudi težave v organizaciji upravnega aparata, ki je bil po prevratu tako pisan in različen. Da je v naši državi okrog 3 milijonov narodnih manjšin, bo pač nekoliko preveč. Predavatelj se je zmotil najmanj za en milijon. Kar pa je omenil glede razmerja teh manjšin do države in nasprotno, je bilo pač v marsikaterem oziru neprijetno, dasi ne popolnoma neupravičeno. Atentat na dr. Krafta je bil pač dogodek, ki ga je tudi pri nas doma vsak pošten in dober državljani brez razlike političnega prepričanja strogo obsojal.

Glede trgovskih odnošajev je govornik konstatiral, da še niso tako tesni, kakor bi lahko bili, kajti Nemčija rabi poljedelske produkte še bolj, kakor mi stroje in industrijske izdelke. Kot najmočnejši faktor državnega življenja v Jugoslaviji pa je poudarjal kmečki stan, ki je tudi faktično to, kar da naši domovini kljub različnemu temperamentu in raznarjstvu prebivalstva enotni značaj. Ob koncu je konstatiral, da je izmed nasledstvenih držav Jugoslavija brezdomno za samostojni obstoj in življenje najbolj zmožna in da se je v primeru z ostalimi, po vojni nastalimi državami, brezprimerno bolje uredila in konsolidirala.

V debati je povzel besedo urednik židovskega »8-Uhr Abendblatt«-a Fischer. Kakor znano, je ta gospod letos poleti potoval po naši državi. Po tem, kar je povedal, je bilo prav lahko spoznati, da je bil precej enostransko orjentiran, ker trditev, da je naš slovenski kmet zadovoljen z vsemi ukrepi belgrajske centralne vlade, pač ne odgovarja resnici. Ni namreč dosti, če se kdo pelje z avtomobilom v spremstvu tega ali onega politika po deželi in si po takem potovanju ustvari mnenje.

Shodi SCS

Shodi poslanca Zebota. V nedeljo 3. januarja se je vršilo zelo dobro obiskano zborovanje v Sočini. Dne 6. januarja po rani maši se vrši delavski shod v Poljčanah za Dravinjsko dolino. V četrtek 7. januarja bo okrajni zbor zaupnikov v Sv. Lenartu v Slov. goricah. Dne 8. januarja ob 9 zborovanje pri Sv. Rupertu, 9. januarja ob 9 v Sp. Zerjavih, a v nedeljo 10. januarja po rani sv. maši pri Sv. Benediktu, po pozni pa pri Sv. Ani. V nedeljo 17. januarja bo shod pri Sp. Sv. Kungoti.

Cerkveni vestnik

Duhovne vaje v »Domu« vzbujajo vedno večje zanimanje med možmi in mladeniči. V kratkem času, odkar je otvorjen »Dom«, je bilo tu 12 tečajev, katerih se je udeležilo 175 mož in mladeničev iz vseh slojev in iz različnih krajev Slovenije. Zadovoljnost je splošna. Danes priobčujemo tečaje za prihodnje četrtletje: 9.—13. jan.: rekruti. 23.—27. jan.: rekruti. 30. januarja ob 3. febr.: možje. 20.—24. febr.: Orli in drugi mladeniči. 27. febr. do 3. marca: Orli in drugi mladeniči. 6.—10. marca: Orli in drugi mladeniči. 18.—22. marca: možje. 25.—29. marca: možje. 30. marca do 3. aprila: inteligentje. — Vsak tečaj se začne zvečer prvega in konča jutraj zadnjega zgoraj omenjenega dne — Udeleženci naj bodo v »Domu« do 6. ure zvečer prvega dne. — Za udeležbo se treba pravočasno po dopisnici priglasiti na: Vodstvo »Duhovnih vaj«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 in povedati, kdaj kdo želi opraviti duhovne vaje. Kdor se je priglasil, pa bi bil iz važnega vzroka zadržan priti naj se pravočasno odglasi, da napravi mesto drugemu. — Oskrbnina znaša za ves čas 120 Din. — Vodstvo »Doma duhovnih vaj«.

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela v četrtek dne 7. januarja svojo mesečno pobožnost v uršulinski cerkvi. Ob 5. uri jutraj bo prva sveta maša, ob pol šestih pridiga in ob šestih sv. maša v blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine.

Po širnem svetu

Položaj v Arabiji.

Kakor smo že poročali, je Ibu-saud zavzel mesto Džedah, kralj Ali pa je pobegnil. Ta dogodek utesne biti velikega pomena za celi orient, posebno pa za Sirijo, Palestino in pa Transjordanijo. Dejansko je Ibn Saud s svojim uspehom postal gospodar centralne Arabije, kar bi mu omogočilo izvesti zelo dalekosežne načrte. Po vestih iz Jeruzalema sodijo ondodni poučeni krogi, da bo Ibn Saud zdaj šel nad emirja Abdullaha, od Angležev postavljenega vladarja Transjordanije, katerega smrtno sovraži. Emir Abdullah je brat kralja Alija in pripada tudi dinastiji Hašimitov, proti kateri se je vzdignil Ibn Saud. Le-ta je vodja puritansko-mohamedanskega gibanja Vahabito, ki stremijo nazaj k primitivnim oblikam muslimskega kulta in so protivni vsemu modernemu, vsemu inozemskemu. Cilj Ibn Sauda in njegovega pokreta je ustanovitev celi arabski polotok obsegaajoče arabske države. A sveta mesta mohamedancev, kakor Meka in Medina, bi po njegovem programu dobila neodvisnost. Vsled zmage Ibn Sauda je njegov ugled med Arabci silno zrastel in upanje palestinskih Sircev in Arabcev na neodvisnost se je poživilo. Ibn Saud razpolaga z armado 50.000 beduinov, s katerimi obvladuje celo puščavo. Ni dvoma, da je Druzom v njihovem boju vstal nov in Francozom zelo nevaren zaveznik, ki utesne odločilno vplivati na daljnji potek dogodkov.

New York, 4. jan. (Izvir.) V Washingtonu bivajoči zastopnik vstajskih Druzov, emir Sekit Arslan, je prejel od sultana Vahabito Ibn Sauda pismo, v katerem Ibn Saud napoveduje osnove vsearabske države. Pravi, da je blizu era, ko bodo sedaj ločeni deli tvorili združeni eno državo.

Spopad ob indijski meji.

28. decembra 1925 je prišlo do resnega spopada vojaških oddelkov ob sovjetsko-afganski meji. Rdeče čete so se izkrcale severozapadno od mesta Hanabad na otoku sredi reke Okus in so napadle afgansko obmejno stražo. Afganski poveljnik je padel v boju. Otok je spadal od nekdanjega afganskega ozemlja. Reka Okus tvori dogovorjeno mejo med SSSR in Afganistanom. Severno sovjetsko obrežje pa je postalo letos preveč plitvo in ves trgovski promet z ladjami se je umaknil v afganske vodovje. Menda vsled tega so zasedli boljševiki otok. Afganska vlada je odločno protestirala in zahtevala takojšnjo izpraznitev otoka. »Izvestija« pišejo, da je položaj zelo resen, ker si je baje Afganistan zagotovil oboroženo pomoč indijskega namestnika. Stvar bi lahko imela usodne posledice.

SEKTANTSKI FANATIZEM.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Časopisi poročajo iz Meluna, da sta prišla iz Bordeauxa v vas Bonbon 2 moška in 10 žensk, pripadniki verske ločine iluminatov, ki so napadli ondodnega župnika, ga zvezali in pretepli. Ko so jih aretirali, so izjavili, da so prišli nalašč iz Bordeauxa, da pretepijo župnika in ga tako kaznujejo radi tega, ker se peča s »čarodejstvom«.

POVODNJI.

Amsterdam, 5. jan. (Izv.) Ker je začela voda upadati, je mesto Maastricht zopet v zvezi s svojo okolico.

London, 5. jan. (Izv.) Kakor poročajo časopisi, voda v Temzi še vedno narašča.

Lutich (Liege), 5. jan. (Izv.) Ob zadnji poplavi so tukaj utonili trije otroci.

AMERIKANSKI ČASOPISNI KRALJ.

Pred kratkim je umrl ameriški časopisni kralj Munsey, ki je bil lastnik časopisa »New York Sun«. S kako odločnostjo je Munsey svoje časopise prodajal in nove kupoval, nam kaže naslednja dogodka. Ko je Gordon Beunett, prejšnji lastnik lista »New York Herald« umrl, je bil »Herald« zaupan rokam upraviteljem zapuščine. Ti upravitelji pa so hiteli, da prodajo omenjeni časopis čim preje. Kmalu so se raznesle govorice, da želi Munsey kupiti list »Herald«. Nekega dne pa si je res dal Munsey poklicati enega izmed upraviteljev zapuščine. Časopisni kralj je pričel razgovor na sledeči način: »Želim kupiti list »Herald«. Jaz se nikdar ne pogajam dolgo in tudi ne trgujem z izgubo časa! Ali vam zadostujejo za ta časopis štirje milijoni dolarjev? Odgovorite samo z da ali ne!« Upravitelj se je kar sesedel od začudenja, kajti časopis je bil cenjen komaj na 2,5 milijona dolarjev, tu pa je bila ponudena nepričakovana vsota. »Oprostite gospod Munsey«, tako je dejal upravitelj, težko mi je, ker me odvrta od tega neka druga pogodba, ki je zame vredna 300.000 dolarjev. — »Dobro. Štiri milijone tristo tisoč dolarjev. — Torej da ali ne?« — »Da«, je zavpil od sreče pijani upravitelj. Pogodba je bila sklenjena.

Nekaj let pozneje je gospod Munsey poklical gospo Reid, lastnico lista »Tribuna« in ji je ponudil za njen časopis pet milijonov dolarjev. Gospa Reid je premišljevala nekaj trenutkov, nato pa je rekla: »Lista »Tribuna« ne prodam za pet milijonov dolarjev, toda za to vsoto kupim časopis »Herald«. In gospod Munsey je sklenil to pogodbo.

Vrednost cele zapuščine Munseya se ceni na 40 milijonov dolarjev. V testamentu je dana dedičem pravica, da smejo vsa časopisna podjetja Munseya prodati v teku 5 let. V testamentu je določenih 250.000 dolarjev za sorodnike umrlega in 300.000 dolarjev za trgovske prijatelje in sodelavce Munseya. Glavni del vse zapuščine pa pripade »Metropolitan«-muzeju v New Yorku, ki je postal s tem najbogatiji muzej celega sveta.

NESREČNI FILATELISTI.

Med številnimi nabiralci poštne znamke je zavladalo velikansko razburjenje. Turčija je natisnila 19 vrst novih znamk v sto milijonih izvodov! Seveda si mora vsak pravi filatelista kupiti vseh 19 vrst. To pa stane denar. Strokovna glasila priobčujejo protestne članke manj premožnih nabiralec, ki trdijo, da se ne bi smela turška republika pečati z oduševstvom. Saj so znamke namenjene v prvi vrsti za dopisovanje in šele potem za nabiranje. Angorska vlada odgovarja, da niso bile dosežane znamke nič vredne, nove pa bodo takoj pomagale Turčiji zavzeti pravo mesto med drugimi narodi.

Turki torej branijo svojo poštenost, zato pa ni dvoma, da hoče Portugalska odločno izropati vse nabiralec znamk. Ta mala republika natisne namreč toliko znamk, da so upravičeni dvomi, ali imajo Portugalci, vstevši starce in deco, sploh kak drug posel razven pisanja pismen ponoči in podnevu. Pred dvema leti je namreč natisnila Portugalska 16 različnih znamk, da ovekoveči potovanje svojih letalcev čez Atlantski ocean. Lani je bilo natisnjenih začetkom leta 32 vrst znamk na čast pesnika Camensa. Lanskega marca je izšlo zopet 38 vrst znamk o priliki stoletnice rojstva pisatelja Branka. Nato je bila posvečena skromna serija — samo 4 — junastvu portugalske vojske v svetovni vojni. Končno je izročilo neumorno portugalsko pošto ministristvo prometu velikansko serijo znamk (68 različnih vrednosti!) s sliko markija de Pombala, ki je vsilil načrt za obnovo pota po trebuhu uničene Lizbone. Torej 156 vrst novih znamk tekom dveh let! In Portugalska ni edina dežela, ki se preživlja s prodajo znamk. Ubogi filatelisti vedo, da se izdatno poslužujejo tega sredstva tudi marsikateri manjše izvenevropske države.

Nabiranje znamk postaja torej za družinsko blagostanje nevaren sport!

ODPRAVLJENA POLIGAMIJA.

— Po poročilu »Daily Mail« iz Carigrada, bo predložen narodni skupščini v Angori novi turški državljanski zakonik, ki se v pretežni večini naslanja na švicarski državljanski zakonik. S tem novim zakonikom bodo odpravljene vsi prejšnji muslimanski zakoni. Novi zakonik predvideva med drugim tudi odpravo poligamije ali mnogoženstva. Potem je nadalje prepovedano, da bi zakonski možje na svojo pest razvezali zakon, treba je po načrtu novega zakonika dovoljenja sodišča. Drugi in mogoče še tretji zakon že poročenega moža pa je ničen in brez veljave. Sodišče more v takih slučajih izreči neveljavnost zakona, ker so nadaljni zakoni (ponovni) nasprotni predpisom novega turškega zakonika.

— Demonstracije v Poznanju. Na Silvestrov večer so brezposelni demonstrirali po mestu. Pri tem je prišlo do velikih izgrediv. Demonstranti so razbili 150 izloženih oken in ranili 15 policistov. 100 oseb je bilo aretiranih.

— Tutankamunova rakev. Zlato rakev egiptanskega kralja Tutankamuna so prepekljali sedaj s posebnim vlakom in močnim vojaškim spremstvom v mesto Kairo. Rakev sama je tako težka, da potrebuje za prenašanje 8 nosačev. Njena vrednost znaša približno četrtilijona dolarjev. To krsto bo od sedaj naprej možno videti v muzeju mesta Kairo. Posebne varnostne odredbe za očuvanje krste se do sedaj niso izdale, ker se smatra, da je nemogoče kar na lepem izmakniti tako težko rakev.

— Dobičkanosno indijansko zemljišče. Vlada Združenih držav je dala v preteklem državnem poslovnem letu »Osaga« Indijancem v Oklahoma za petrolej celokupno 29 milijonov 423 tisoč dolarjev. Na vsakega člana tega indijanskega rodu odpade s tem približno 13.200 dolarjev. Gotovo je to jako lep letni donos.

— Pogin rib v sladkorni vodi. Iz Luksemburga javljajo sledeče: Pred kratkim je neki najemnik ribolova pri Luksemburgu našel veliko število najlepših postrvi, ki so plavale mrtve na vodi. Ker so mislili vsi, da je vzrok temu gotovo kaka zastrupitev, so nekaj teh rib poslali v preiskavo bakteriološkemu institutu. Tu pa niso mogli ugotoviti kakega navadnega strupa. Zato so preiskali ribji potok in tu so odkrili na bregu sledove kristalnega sladkorja. Šele policija je podala pravi ključ odkritja tej skrivnosti. Policijska oblastva so prišla na sled zakotni alkoholni destilaciji, ki je strogo prepovedana. Eden izmed teh udeležencev je končno priznal, da je vrzel precejšnjo množino sladkorja v ribji potok, da ne bi policija ta corpus delicti našla pri njem. Preveč sladka voda je postala celo sladkovodnim ribam usodopolna; ribe so v pravem pomenu besede poginile vsled »sladke« smrti.

Postanek koledarja

Med vsemi merami je bila časovna mera ali koledar že v najstarejših časih določena, dočim so bile ostale mere in uteži mnogo pozneje. K temu je silila narode nujna potreba, da so si svoje delo racionalno razdelili za cel dan, oziroma za celo leto naprej. Najprej so imeli določeni koledar poljedelski narodi, ker je bila setev odvisna od letnega časa in podnebja. Na ta čas v letu (ko so se pred jutranjim svitom vžle Plejade in druge bližnje zvezde) so tako pazili, da so šli to kot začetek leta. Pri nomadskih Ostjakih začenjajo leto šele z aprilom, ko imajo severni jeleni svoje mlade. Vendar pa je pri vseh narodih ta navada, da štejejo najmrzlejšje in najkrajše dneve v začetek leta, ker se vtisnejo ti dnevi s svojim hudim mrazom in dolgo nočjo primitivnim narodom mnogo bolj v spomin, nego nam ostalim, ker so pač vedno v najožjem stiku z naravo samo. Zato štejejo še danes ti narodi dobo enega leta od ene zime do druge.

To so bili prvi početki koledarja, ki pa so šele pri prvih kul'tur'ih narodih dobili svojo pravo astronomsko podlago. Kot časovna enota je služil pri teh poleg dneva teden, katerega osnova je podana že v prvih stvkih svetega pisma. Imena posameznim dnevom so dali najprej Babilonci, ki so jih imenovali po sedmih takrat znanih planetih. Ta imena (Solnce, Luna, Venera, Jupiter, Mars, Merkur in Saturn) so ohranjena še danes v vseh glavnih evropskih jezikih. Tako imamo v nemščini Sonntag in Montag (Mondtag), v italijanščini lunedì, martedì, mercoledì, giovedì, venerdì, slšno je v francoščini in angleščini. Ko so Judje prevzeli sedemdnevni teden od Babiloncev, so tudi oni prevzeli kot prvi dan v tednu Saturnov dan in ga imenovali sabat ali šabes. Šele kristjani so pozneje dali prednost nedelji, ker je na ta dan Kristus od mrtvih vstal in poslal sv. Duha, ter jo imenovali Gospodov dan.

Nadalje so čutili potrebo, da bi tedne spravili v nekoliko večje skupine, iz katerih bi končno sestojalo eno leto. Imeli so namreč polno svojih narodnih praznikov, ki bi jih radi že vnaprej določili in pravočasno oznanili ljudstvu, kdaj naj pride v mesto praznovati in moliti. Tu jim je luna naravnost vsilila svoj vsakomur opazljiv 29-dnevni krogotek. Tako so torej razdelili leto v mesece (ki imajo tudi pri nas po mesecu svoje ime) z 29 ali 30 dnevi. Prvi dan meseca so praznovali takrat, ko se je pokazal na nebu prvi krajec. Tedaj so duhovniki to vedno slovesno naznanili svojemu ljudstvu. Prve dneve meseca so zato imenovali Rimljani calendae (od besede calare klicati, naznaniti), po čemer je nastala današnja beseda koledar. To klicanje v prvih dneh meseca se pri mohamedancih še danes vrši.

Egiptčani pa so se držali mnogo bolj solnca nego lune ter so temu primerno prikojili mesece, da jih je prišlo ravno dvanaest tek m enega leta. Poznali so tudi že prestopno leto, ko so dodajali juliju vsako četrto leto še po en dan. To leto, ki se je začelo z 19. julijem, je imelo 354 dni. Pozneje so tega prevzeli tudi Grki, ki ga Turki še danes uporabljajo. Ker pa traja solčno leto 365 dni, je torej bilo vsako leto za 11 dni prekratko. Temu je odpomogel grški filozof in postavodajalec Solon, ki je odredil, da mora imeti vsako drugo leto po 13 mesecev. Ker je bilo na ta način leto za štiri dni predolgo, je pozneje določil atenski arhont Meton, da naj se meseci menjavajo z 29, oziroma 30 dnevi in da naj se vsako drugo, oziroma tretje leto doda še po en mesec. Po njem se ta časovna razdelitev imenuje tako zvani metonov cikel.

Ta že precej popolen koledar so prevzeli od Grkov tudi Rimljani. Ko pa je videl veliki državnik in organizator Julij Cezar, da se ta koledar še ne sklada popolnoma s pravim časom, je hotel tudi tu napraviti red in ukazal grškemu astronomu Sosogenu iz Aleksandrije, naj izboljša v tem oziru koledar. Ta je dal vsakemu letu 365 dni, vsako četrto leto pa dodajal še po en prestopni dan. Od leta 47 pred Kristom je bil ta julijanski koledar (imenovan po Juliju Cezarju) v veljavi. Tekom časa so se tudi pri tem koledarju pokazale hibe in zato je leta 1582. sklical papež Gregor VIII. konferenco učenih mož, ki naj bi izboljšali tedanji koledar. Ti so potem sestavili natančno tak koledar kot ga imamo še danes. Določili so, da naj v vsakem stoletju, katerega število je deljivo s štiri, izpade prestopni dan. Tako je že nekaj let potem v letu 1600. izpadel ta dan, in tako bo tudi leta 2000. Nadalje so sklenili tisto leto, ko so sestavljali nov koledar, črtati vse dneve od 5. do 14. oktobra. Vzhodna cerkev pa je še nadalje obdržala v svojih deželah julijanski koledar, ki je sedaj po preteku tolikih let že 13 dni za našim koledarjem, tako da praznujejo oni svoj Božič na dan naših sv. Treh kraljev.

Tudi gregorijanski koledar ima svoje nedostatke in zato se že nekaj let čujejo od več strani glasovi, naj se zopet preuredi koledar, ki bi ne bil več navezan na te vedne menjave, ampak naj bi bil enkrat za vselej stalen. Društvo narodov, ki je prevzelo za nalogo tudi reformo koledarja, je prejelo od raznih učenjakov že mnogo tozadevnih predlogov in tudi papež sam je izjavil, da nima Cerkev ničesar proti tej reformi.

Podpirajte naše dijake!

DANES — na god sv. Treh kraljev

vsi v »Union«!

Zvečer ob osmih se bodo tam kazale slike iz afriških misijonov. Vstop prost.

Katoliški svet

VPRAŠANJE JEZUITOV V NORVEŠKI.

Norveška ustavna zakonodaja je bila izglasovana od ljudskih predstavnikov leta 1814 po ločitvi Danske, a pred zedinjenjem s Švedsko, 2. člen tega zakona ima nekako tole vsebino: Evangel. luter. vera ostane državna vera. Prebivavci, ki jo izpovedujejo, morajo v njej odgajati svoje otroke. Jezuiti in meniški redovi se ne smejo tolerirati. Judom je odselej prepovedan vstop v kraljestvo.

Da bi se ta ustavni zakon preuredil, bi bila potrebna v parlamentu dvetretjinska večina; drugače bi se moralo misliti na nove volitve. Prepoved se nanasa na meniške redove, to je na one, kateri žive v samostanu, in na jezuite, drugi redovi, moške in ženske kongregacije niso bile prepovedane.

Leta 1851 je bila prepoved proti Judom ukinjena, a leta 1897 proti meniškim redovom; za jezuite je še veljala, ker njim naklonjena večina v parlamentu ni dosegla dve tretjini glasov. Diskusije so se razvijale v duhu tolerantnosti; pač pa so nasprotniki podarjali, da so nauki jezuitov škodljivi državi!

Do leta 1921 je vsa zadeva mirovala. Pozimi lanskega leta je neko društvo povabilo danskega jezuita p. Menzingerja, da bi imel konferenco v Oslo. Časopisje se je dvignilo zoper sklicujoč se na postavlo. Menzinger je imel predavanje brez incidentov. Vlada je izrabila to priliko in predložila črtanje prepovedi, da bi se dosegla popolna verska svoboda v norveški ustavi. Zadnje volitve so bile leta 1924. V tem času so se prilike korenito spreobrile. Protestantje so dvignili velik hrup. Lansirali so vest o veliki katoliški propagandi, jezuiti so proglašeni kot izbrana četa katoliške propagande — torej pogubni. Po volitvah so prišli na vlado levčarji, kateri se niso upali odkrito nastopiti za odpravo paragrafa, ki je nasproten verski enakopravnosti. Desničarji so se morali oziirati na verno ljudstvo, to je na protestante. Tako se je zgodilo, da je ustavna komisija zavrgla predlog, s katerim bi se bila dvignila prepoved proti jezuitom.

Norveški katoličani, ki jih je vodil njihov škof, so skušali pridobiti poslanca za versko svobodo. Eno spomenico s podpisom so poslali v storting, deputacija uglednih katoličanov pa je bila sprejeta od predsednika stortinga. Ističasno so bili poslancem razdeljeni informativni letaki v zadevi jezuitov. Med zagovorniki in nasprotniki jezuitov se je tudi v časopisju vnel hud boj. Mnogi odlični protestantje so se pridružili braniteljem jezuitov, med temi trije vseučiliški profesorji v Oslo. Uspeh glasovanja v stortingu je bil: Člen ustav. zakona: Jezuiti se ne smejo tolerirati — je bil črtan 15. junija 1925 z veliko večino (90 : 33 glasov).

Pogled v bodočnost pa ni brez oblak. ker je zadeva med strankami zopet postala aktualna; vendar ni preveč verjetno, da bi se napravil korak nazaj.

IZ PETEGA KONGRESA AMERIŠKIH KATOLIŠKIH ŽENA.

Pred kratkim se je ta obilno obiskani kongres zaključil. Glavni predmeti razprav so bili: pouk, problem vseljevanja, skrb za žensko mladino in razna socialna vprašanja. — Zbrane žene so sklenile, da se ustanovi narodna socialna katoliška šola, po čemur so že dolgo težile. Sredstva zato bodo dale katoliške ženske organizacije.

Med drugim se je razpravljalo tudi o modi in o pohujšljivem čitvu, proti čemur so poudarile, da je treba krščanska načela uveljaviti v vsem življenju in da je treba varovati človeško dostojanstvo.

Katoliške žene so se zlasti zavzele za mehičanske izgnance, katerih je prišlo na tisoče v državo. Zlasti mladina je podvržena vsem protestantskim vabam, s čemer jih hočejo izneveriti veri očetov. Da bi jih ohranili pred nevarnostjo, je predlagal p. Molloy, da bi na meji ustanovili poseben urad in po njem vodili evidenco beguncev.

Že na internacionalnem kongresu katoliških žena v Rimu se je poudarjala važnost skrbi za emigrante in tudi na tem kongresu je bila to ena najvažnejših točk. Kongres je poudaril, da so tozadevne organizacije v evropskih državah že dobro izpeljane in da so ameriške žene v tem zaostale in morajo pač priznati, da pogosto ne morejo poskrbeti za priseljence, katere jim poverijo iz Evrope. Koliko dela da čaka te organizacije, je ena izmed zborovalsk skušala ponazoriti z zgledom New Yorka, kjer je 2.804.000 tujcev, med temi gotovo 40 odstotkov katolikov. Zlasti pa je kongres poudaril potrebo penzionatov in vzgojnih hiš za mlade deklice, ki bivajo v tujini ločene od svojih staršev.

TURSKO-ANGLEŠKI KONFLIKT SE PORAVNA?

London, 4. jan. (Izv.) Turško poslanstvo je prejelo odgovor svoje vlade na angleški predlog v vprašanju Mosul. Kakor pravijo, odgovor ni odklonilen.

Gospodarstvo

Banko Jovan:

Proti draginji.

V času, ko vlada huda gospodarska kriza, ko industrija in trgovina prenašata že neznošljiva bremena in teh bremen že skoro ne moreta več prevaliti na konzumenta, ki je itak do skrajnih mej izmožgan, pride vlada in napove nov draginski zakon. Kar je zgrešena gospodarska politika zakrivila, naj odpravi zakon, ki ostane le na papirju, in za katerega upravičenost niso podani prav nikakoli razlogi, in na katerega uspešnost nikdo resno računati ne more. Ministrstvo socialne politike bi imelo mnogo hvaležnejšega posla, kot delati eksperimente, ki so se že davno izjavili.

Imamo še vedno stari zakon o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije. Ta zakon določa pred vsem, da trgovski dobiček ne sme biti pretiran in da zlasti v nobenem slučaju ne sme presegati 25% nabavne cene. Druga določba predpisuje označbo prodajnih predmetov v trgovinah in na sejnih. Pravilnik protidraginskega zakona določa, da se morajo vse obsojbe proti kršilecemu zakonu objaviti v Narodnem listu. Vestnost naših sodišč je znana in prav posebno se vestnost kontrolnih organov, ki so večinoma orožniki. Uradni list objavlja teden za tednom obsojbe iz področja ljubljanske kakor tudi mariborske oblasti. Ako pregledamo te obsojbe, tedaj najdemo nekaj slučajev, ki se nanašajo na prekupce jaje in mleka, izjemno se pridruži še kak slučaj kraljevih mešetarjev, dočim obsojbe v drugih trgovskih branžah že davno ne najdemo več registriranih. Redno pa se pojavljajo slučajji, da se obsojajo največkrat podeželski trgovci, navadni branjevci in branjevke in pa sejmarji, ker niso imeli na prodajnih predmetih vidno označenih prodajnih cen. Iz vsega tega izhaja, da je vsaj pri nas protidraginski zakon izgubil upravičenost obstoja. Kljub temu pa je v veljavi še vedno drakonična določba, da se vsaka prekršitev zakona kaznuje z zaporom in denarno kaznijo in se zapor ne more spremeniti v denarno kazen. Sodišče mora zadostiti zakonu, četudi se pravni čut sodnika načinu kaznjenja upira. To dokazuje že samo dejstvo, da se zaporna kazen odmerja zelo često na ure, ker se ista nanaša res na minimalne največkrat navidezne, nedolžne prestopke, ki so pa naštetih v mrtvem besedilu zastarelega zakona.

Izobešanje prodajnih cen izostaja iz nepazljivosti, iz razloga malenkostne vrednosti prodajnega predmeta ali pa, ker je prilična cena predmeta že splošno znana. Vse to pa ne opravičuje uvedbe kazenskega postopanja, obsojbe in postavitev na pranger v Uradnem listu. Zaposlenost predstavnikov naše vlade v strankarsko-političnih vprašanjih je menda edina razloga, da se zakon še ni odpravil, niti ne omilil v svoji kruti doslednosti. Od leta, ko je zakon stopil v veljavo pa ves čas naprej se trgovske zbornice in druge stanovske organizacije bore neprestano in brezuspešno proti njemu.

Boj proti draginji se vodi uspešno z izdatnim znižanjem budžetskih izdatkov, z odpravo brezposelnosti in povečanjem kmetijske ter industrijske produkcije. V znamenju teh treh faktorjev se trudijo dobro urejene države urediti svoje in svojih državljanov povojno gospodarstvo. Tako namerava Češkoslovaška vedno bolj dvigniti agrarno produkcijo, da omeji uvoz poljedelskih pridelkov, Nemčija se je industrijsko kljub izgub najizdatnejših premogokopov dvignila skoro do predvojne višine, Avstrija pa, ki so ji po vojni napovedovali popolni gospodarski polom, si prizadeva povzdigniti produkcijo v živinoreji in dvigniti industrijo z izrabo vodnih sil. Tako je umela Avstrija s svojo smotreno gospodarsko politiko, potom trgovskih pogodb osvojiti si dragoceno svetovna tržišča za plasiranje industrijskih izdelkov. Dosledno zasledovanje omenjenih ciljev so iz državljanov obožanih držav napravile močne gospodarje, ki so v stanu prenesti tudi bremena državnega gospodarstva.

Stremljenje za temi cilji bi si morala osvojiti tudi naša država in njena vlada, ako ji je na tem, da njeni narodi ne ubožajo in gospodarsko ne zaostanejo za svojimi sosedi. Če pa gledamo na delovanje našega parlamenta in mu očitamo, da se je za gospodarska vprašanja premalo brigal, ni to dlakopsko nerganje, temveč opravljena kritika, ki zahteva korenite remedure naše državne uprave. V Crni gori, Dalmaciji in Hercegovini vlada brezposelnost, a močvirna jezera pokrivajo desetisoče hektarjev zemlje, ki čaka le delavnih rok, da jo napravijo plodno. Že leta 1921. se je pripravljala zakon o izsušitvi velikega dela Popovega polja in Skaderskega jezera, a še danes počivajo akti zaprašeni v miznicah ministrstva za socialno politiko, dočim se Dalmatinci in Crnogorci izseljujejo v Kanado, gredo sužnjevat v francoske rudnike, se vpisujejo v francoske tujske legije itd. Slovenska industrija hira. Po par letih živahnega razvoja so se razmere zelo poslabšale, davki rastejo, raste konkurenca od zunaj, nova podjetja se zapirajo in največja industrija preti z odpustom stotero delavcev. Dasi dinar v vrednosti raste in gre večji del državnih izdatkov za nabave iz inozemstva in amorti-

zacija oz. obrestovanje zunanjih dolgov, državni budžet raste od leta do leta tako, da bo dosegel novi proračun kakor se čuje že horrendno višino 14 milijard dinarjev. Carinski tarif ni zadovoljil ne trgovine ne industrije, pa tudi kmeta ne. Sestavljen je bil šablonsko in se ni oziral na stvarne gospodarske potrebe. Za povzdigo kmetijske produkcije se pri nas prav nič ni storilo. Zanemarjene so vodne zadrage, obrambeni nasipi pokvarjeni in plodna zemlja tisočih hektarjev za leta preplavljena. Za vpeljavo umetnih gnojil, za izbero dobrih semen naša država še ni storila prav ničesar. Govori in piše se o razoroženju, a izdatki za vojsko se ne prestanjo večjajo. Posledica takega neplodnega dela so vedno večja davčna bremena, brezposelnost, nazadovanje produkcije in naravno rastoča draginja. Saniranje teh razmer, pristop k intenzivni gospodarski politiki: to so sredstva, ki so sama po sebi naperjena proti draginji, papirni zakoni pa so pesek v oči.

Ni mi sicer še znano besedilo zakona proti draginji, s katerim nas hoče vlada osrečiti, vendar lahko že danes trdimo, da ta zakon ne bo prinesel rešitve, kajti nov zakon ne bo vseboval ničesar, s čemur bi se zmanjšala davčna bremena, ne bo podal sredstev za povzdigo produkcije niti ne bo omejil brezposelnosti.

Protidraginski zakon ne bo znižal cene deželnih pridelkov. Producent bo slej kot prej od določb tega zakona izve, kajti na maksimiranje cen ni misliti, pa bi tudi, ako se že vpele, ne bila nikakoli korist, temveč le škoda. Industrija preživlja prehude čase, da bi ji bilo treba odmerjati dovoljeni meščanski dobiček, kajti bilanca večine industrijskih podjetij kaže, da ni mogoče kriti niti režije. Preostaja le še trgovina, kateri naj bi protidraginski zakon veljal. Razmere v trgovini so take, da so že davno izginili z njenih vrst verižniki in neligitimni trgovci. Tudi trgovskih podjetij bilance izkazujejo mnogokrat pasivne rezultate. Konkurenca je tolika, da sama do skrajnosti odmerja zaslužek, ne, ker si trgovina ne upa večjega zaračunati radi pretehtih kazni, temveč, ker bi sicer ostalo blago neprodano. Postavljati pa nove zakone brez upa na njihovo uspešnost je nesmisel in ne more imeti drugačnih posledic, kot izmišljevati si nove šikane, za kar so pa menda sedanji, ne ravno veseli časi, prerensni.

Po vsem tem ne najdemo prav ničesar, kar bi upravičevalo vlado k izdaji novih protidraginskih predpisov, še manj pa moremo imeti nade, da bi taki predpisi, četudi jih vlada izda, omilili draginjo. Ako pa je temu tako, potem nima smisla, da se vlada z nesmiselnimi poskusi smeši. Nasprotno pa je že davno čas, da preide naša vlada, kakor tudi naša narodna skupščina k resni gospodarski politiki. Strankarske politike in državno-pravnega teoretiziranja imamo več kot dovolj in smo menda opravičeni pričakovati, da se vlada in parlament že enkrat lotita resnih gospodarskih vprašanj. Ako posvetita svoje delo trem ciljem, ki sem jih zgoraj omenil, potem se le bomo prepričali, da je ljudskim zastopnikom za blagor državljanov in ne le za slepilo naivnih, ki jih potrebujejo, kadar pridejo zopet na vrsto volivne kroglice. Resno delo je pravi boj proti draginji, ne pa zakon, ki nam ga vlada zopet sedaj obeta.

Novi protidraginski zakon.

Včeraj je minister za socialno politiko objavil načrt novega zakona proti draginji, iz katerega posnemamo:

Novi zakon ima 46 členov in določa ostre kazni proti tistim, ki spekulativno povzročajo draginjo. Kazni proti kršiteljem zakona so visoke: 1 do 6 mesecev zavora in denarne globe od 3000 do 5000 dinarjev.

Zakon prepoveduje prekopavanje življenjskih potrebščin na istem mestu in isti dan. Če gotovi prodajalci ustavijo prodajo in zaprosijo svoje lokale, je ministrstvo pooblašeno rekvirirati te lokale.

Cene moke in kruhu se bodo uradno določale; maksimirale se bodo cene za prenočišča. Cene življenjskim potrebščinam določajo lokalne oblasti.

Cene vsem živim in potrebščinam se bodo po novem zakonu zopet morale označevati na višjem mestu.

Po tem zakonu se bo uredila tudi aprovizacija občin in pasivnih krajev.

Zakon prepoveduje nadalje karteliranje. Vsi prodajalci hrane morajo svoje predmete prodajati po pravični meri in vagi.

Kaj pravijo na borzi?

Poleg sezonske kupčije je živahno poslovanje s hrastovino. Ker je slavonska hrastovina predraga, kupujejo zato italijanski interesi sedaj našo hrastovino, ki pride postavljena na mejo za ca 1000 Din cenejša kakor slavonska. Kupčija z rezanim mehkim lesom je zastala. Opaža se v njej močna konkurenca Romunije in pa Rusije, ki postavlja vedno večje količine na trg; ti dve državi sta nam odvzeli ves trg v južni in srednji Italiji. Naša konkurenca dobavlja cenejšo blago in boljše v kvaliteti ter obdelavi. Poleg Romunije nam

konkurira tudi Avstrija, kar sili naše producente k lepši izdelavi. V tem konkurenčnem boju je treba upoštevati, da je naš les že na penju drag; nadalje so veliki izdatki za delovne sile. Transport je tudi drag. Davčno breme pritiska na producente, ki so že zelo zadolženi. Vse kaže, da nam bo le z največjimi žrtvami — kar bo razvidno predvsem v cenah — mogoče pridobiti si nazaj izgubljena tržišča.

Francoska avtomobilna industrija.

Med panogami francoske industrije zavzema poleg tekstilne in težke važno mesto avtomobilna industrija. Francoska avtomobilna industrija je takoj — čeprav v veliki razdalji — za ameriško. Več francoskih znamk je na svetovnem trgu zmognih konkurence.

Predvsem se odlikuje francoska avtomobilna industrija po kvalitetni izdelavi. Amerikanska industrija se je vrgla na izdelavo voz en masse, dočim smatra evropska produkcija avtomobil in motor za individualno stvar. Zato je produkcija voz v Evropi dražja in in se ne more povzpeti do uspešne konkurence. Ravno te dni javljajo iz Pariza, da namerava znani največji francoski tvorničar Citroën, ki itak že izdeluje najcenejša francoska vozila, preiti od fabrikacije 5 HP vozov na 10 HP vozove, da bi pri teh znižal produkcijske stroške na nivo, ki bi mu omogočal konkurenco s Fordom. Sicer pa se mora francoska industrija v sami Franciji boriti s Fordovo konkurenco.

Radi nizkega stanja franka je francoska avtomobilna industrija začela izvažati vedno večje množine. Medtem ko je v letu 1923. izvozila 28.600 voz v vrednosti 731 milijonov frankov, je izvoz v l. 1924. narasel na 43.900 voz v vrednosti 1368 milijonov. V prvih 10 mesecih lani pa se je povzpela na 47.400 voz v vrednosti 1584 milijonov frankov. Francoski avtomobili gredo največ v Anglijo, Španijo, Belgijo-Luksemburg, v Nemčijo, Švico, na tisoče tudi v francoske kolonije (Alžirija je kupila v prvih 10 mesecih lani 4500 avtomobilov).

• • •

II. vinski sejem v Središču. Vinarska zadruga »Ljutomerčan« priredi tudi letos običajni vinski sejem, združen z visko razstavo, v eni največjih dvoran v Središču, deset minut od kolodvora. Ta prireditve se bo vršila v torek, dne 19. januarja 1926, ob 11. uri dopoldne. Ponujena vina so do tedaj že čista, kažejo svoj značaj in kupcu se ni treba bati, da bo kupil »mačke v žakljuc«. Nudila se bodo samo zajednomo pristna, stara in nova ljutomerska vina vseh vrst in raznih vrhov. Dobite lahko mešane vrste ali sortirana vina, kakor: šipon, rizling, burgundec, silvanec, traminec, muškadni silvanec itd. iz Jeruzalema, Kajžerja, Brebrovnika, Litmerka, Koga, Vinskega vrha, Strmca, Ilovca, Gomile itd. Te razstave in sejma se bodo udeležili vsi vinogradniki ljutomersko-ormoškega okoliša. Cene bodo zmerne, nepretirane in kakovosti blaga odgovarjajoče. Zadruga »Ljutomerčan« bo vrgla na trg v svrhu reklame 5 vagonov zajednomo pristnega ljutomerskega vina po 6, 650 in 7 dinarjev, da doseže namen prireditve, ki obstoji v tem, da spoznajo cenjeni odjemalci naša pristna ljutomerska vina na licu mesta, in da se seznanijo s producenti v svrhu nadaljnjih kupčijskih zvez. — Inozemcem, katerim konvenirajo radi visoke izvozne carine in prevoznih stroškov izbrana vina, se bodo nudili sortimentni naših vin v vagonskih pošiljkljavah, ker bo zadruga zbirala v svojih kletah »raztresene ude«, kakor pravi pesnik. Tudi domačim restavratorem in hotelirjem naših zdravilišč ter kolodvorskih restavracij se nudi ob priliki tega vinskega sejma možnost, da izrazijo svoje želje in si rezervirajo pri zadrugi njihovim potrebam odgovarjajočo kapljico za sezono. — Zelezniške zveze so zelo ugodne! — Udeležite se torej te razstave in sejma in poskusite naša pristna ljutomerska vina na licu mesta.

Nova delniška družba. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo ustanovitev delniške družbe z imenom: *Grajsko-kolovška lesna industrija Feliks Stare, Kolovec d. d. na Kolovcu*. Namen družbe je trgovanje z lesom. Kapital znaša 750.000 Din (nom. 100 Din). Koncesionarji so: Feliks Stare, veleposesnik, inž. Vladimir Stare, oba na Kolovcu in Kmetška posojilnica ljubljanske okolice, r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Izprememba firme. Dovoljeno je Topilnici svinca in srebra ter kemični industriji d. d. v Litiji izpremeniti po sklepu občnega zbora naslov v: *Pražarna in kemična tovarna, d. d., Celje*.

Pred znižanjem cen špirita? Iz zagrebških listov posnemamo, da se vrši 12. t. m. konferenca sindikata producentov špirita. Po dosedanjih informacijah bo na tej konferenci znižana cena vseh vrst špirita za 3 dinarje pri litru.

Zveza hrvatskih obrtnikov. Dne 4. t. m. se je vršilo v Zagrebu zborovanje Zveze hrv. obrtnikov. Iz referatov in diskusije na zborovanju posnemamo, da je ceniti število obrtnikov v državi (legalno prijavljenih) na 190 do 200 tisoč. Nadalje je padla ostra kritika glede socialnega zavarovanja, ki je prišlo do nevezdržnega položaja in predstavlja samo breme gospodarstvu.

Glasnik za varčevanje, kredit in zavarovanje. Te dni začne izhajati v Zagrebu nova

gospodarska revija »Glasnik za štednjo, kredit i osiguranje«, z redakcijami v Zagrebu, v Ljubljani in v Belgradu. Stane letno 150 Din in se naroča v Zagrebu, Marovska ul. 6. List je mesečnik.

Borza

Dne 5. januarja 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.3875—13.4875 (13.40—13.50), Italija 226.42—228.82 (227.03—229.43), London 273.15—275.15 (273.53—275.53), New York 56.10—56.70 (56.25—56.85), Pariz 214.25—218.25 (213.20—217.20), Praga 166.80—168.80 (166.66—168.66), Dunaj 7.918—8.018 (7.93—8.03), Curih 10.87—10.958 (10.922—10.972).

Curih. Belgrad 9.175 (9.175), Budimpešta 72.50 (72.50), Berlin 123.10 (123.20), Italija 20.86 (20.87), London 25.0875 (25.1025), New York 517.25 (517.50), Pariz 19.65 (19.85), Praga 15.325 (15.325), Dunaj 73 (72.95), Alene 6.82 (6.72), Bukarešt 2.375 (2.375), Sofija 3.70 (3.775), Madrid 73 (73), Varšava 59.50 (59.50), Amsterdam 208.15 (208.25), Bruselj 23.45 (23.45).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.56—12.60, Kodanj 175.401—175.800, London 34.205, Milan 28.59—28.71, New York 708.45—710.95, Pariz 26.95—27.11, Varšava 87.50—88. Valute: dolarji 710—714, angleški funt 34.85—34.31, francoski frank 26.99—27.23, lira 28.52—28.72, dinar 12.4125—12.5525, češkoslovaška kruna 20.0775—21.0975.

Praga. Devize: Lira 126.05, Zagreb 33.70, Pariz 128.4250, London 163.60, New York 59.7750.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 77.50—78.50, vojna odškodnina 316—316, zakl. 316, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 210 den., Merkantilna 100—104, Prastrediona 947 den., Slavenska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Veveče 110 den., Stavbna 100—110, Šekir 115—120, zakl. 115.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.50—78, vojna odškodnina 317.50—318.50, ult. febr. 292—296, Hrv. esk. 119—120, Kred. 133—135, Hipobanka 64—65, Jugobanka 106.50—107.75, Prastrediona 947.50—960, Ljublj. kreditna 210 den., Srpska 144—146, Eksploatacija 37—40, Šečerana 390—410, Nihag 35 bl., Gutmann 300—305, Slavex 135 bl., Slavonija 40—42, Trbovlje 335 bl., Veveče 120 zakl.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 663500, Zivno 779, Alpine 235500, Greinitz 128500, Kranjska industrijska 285000, Trbovlje 418000, Leykam 49000, Jugobanka 30000, Hipobanka 79500, Mundus 860, Slavex 170, Slavonija 51.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastova, zdrava, suha, mešerska drva, feo vag. naklad. post. 1 vag. 18.75—18.75, zakl. 18.75, smrekove hmelovke, zimske sečnje, dolge, brez tankega vrha, zadnje letne rasti, od 6 in pol do 8 in pol m, na koncu 7—8 cm debele, neodrgnjene in neokoničene, feo vag. naklad. post. 2 vag. 5—5, zakl. 5, borove deske, 50, 60, 65, 70 mm, največ od 50 mm, 4 m, suhe, paralelne, I., II., monte, feo vag. naklad. post. 1 vag. 510—510, zakl. 510, drva, suha, 1 m dolž., feo naklad. post. 2 vag. 22—22, zakl. 22, bukovi hlodi, I., od 30 cm pr. naprej, od 3 m dolžine napr., feo naklad. post. 250 bl., bukovi pragovi, 260, 16, 26, 16, po zaht. nemšk. drž. železnice, feo Salzburg 50—54. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, feo slov. post. 1 vag. 300—300, zakl. 300, koruza, umetno suha, feo slov. p. 165 bl., koruza, drobna, v peči sušena, feo slov. slovenska post. 175 bl., koruza nova, času primerno suha, feo vag. naklad. post. 130 bl., ajda domača, feo vag. slov. post. 260 bl., proso rumeno, feo vag. slov. post. 215 bl., otrobi drobni, feo vag. naklad. post. 130 bl., krompir štajerski, feo vag. nakl. post. 75 bl., Tomaževa žindra, feo slov. slov. post. 146 bl. — Strošnice in semen: Fižol beli, feo vag. sremska post. 200 bl., fižol rjavi, feo vag. sremska post. 185 bl. — Vino, žganje: Slivovka 50%, gar., feo Postojna tranz. 1600 bl.

Misijonstvo

Fr. Gl.:

»Misijonska prireditve«.

3. zvezek Misijonske knjižnice. Uredil Ante Kordin.

Krepko misijonsko gibanje, ki je zadnja leta poglavalno na našem jugu, je z odlično gesto postavilo na voditelje naših verskih in kulturnih društev zahtevo po misijonskih prireditvah. Zlasti zadnje leto, ki je prineslo konečno veljavno ureditev najidealnejše zamisli katoliških misijonskih organizacij, namreč Družbe za širjenje vere in Unio clerit, ter sklep jugoslovanskega episkopata, da se praznuje Svečnica kot nacionalni misijonski praznik v vsej državi, je napravilo izdajo dela kot je »Misijonska prireditve« nujno potrebno.

Če sploh katera, potem mora gotovo misijonska prireditve stati na višini, ki je primerna vzvišenosti ideje, za katero naj se udeleženci ogrejejo. Da se pa to doseže, je treba izbranega programa, a nato skrbne in temeljite priprave. Tu ne gre za prireditve Martinovega ali Silvestrovega večera, kamor pride obitnost že razpoloženo, tu gre za prikazanje one ideje vesoljnega kraljevstva Kristusovega, katera je zagrabila največje duhove zgodovine in napravila iz njih heroje poštovanosti. Tak prireditve mora biti res na višku, ako hoče, da uspe; najboljša je za njo komaj dobro.

Hvala Bogu, knjiga »Misijonska prireditve« je našla v g. A. Kordinu spretnega urednika in je naše nade presegla. Tu ni poprečnega ali kramarskega blaga, porojenega iz dobre srca in rovtarske neokretosti, ki seveda zaman išče priznanja tudi pri dobro razpoloženem posetniku zdravega okusa.

Uvod in navod sta zlasti vredna in naj se zlasti pri izbiri programa prečitata temeljito.

Oddelek »Predavanja« morla tega ali onega ne bo zadovoljil. Tem bodi povedano, da sta prvo in drugo predavanje le nekaki nakazili. Primerno obdelavo predmetov, ki so v njih nakazani (to v drugem »Velika misijonska polja«) pa bo treba zbrati s pomočjo literature, ki je navedena takoj za predavanji. Ostali dve predavanji pa sta izdelani in se lahko uporabita brez obsežnejše obdelave.

Glede tega oddelka bi bilo pripomniti, naj se pri drugi izdaji izdatno razširi, knjiga pa naj se opremi z dobrim, barvanim, novim in primerno velikim planiglobskim zemljevidom. Pri izdaji predavanj je treba paziti predvsem na material, ki mora biti zanimljiv in obilen, da si človek lahko privoščiti nekaj izbire. V tem oziru je zlasti tretje predavanje dobro pogojeno. Potrebno bo misliti na sistematično delo o misijonski zgodovini. Morda smemo upati, da v zvezi s tem misijonskega seminarja na naši teološki fakulteti. Vsakakor bi pa morala imeti knjiga dober zgodovinski pregled misijonstva v obliki predavanja.

Snov za predavanja in literatura je obdelana s natančnostjo in kaže, da smo v te mozzur že precej na lastnih nogah. Tuja literatura je izostala brez

škoda. Prvič je naša vsaj tako dobra in drugič je iz raznih razlogov zlasti podeželskim prirediteljem težko dostopna. Kdor pa bi jo želel uporabljati, jo ima v misijonski knjižnici na razpolago. Za drugič bi bilo želeli, da se seznam snovi izpopolni še z deli, ki sicer niso misijonska, pa obdelavajo današnje misijonske pokrajine iz zemljepisnih, zgodovinskih in versko kulturnih vidikov, n. pr. Vrhovčeva Avstralija, Starekovi Kitajci in Japonci, Trunkova Amerika in Amerikanci, Vojna na daljnem vzhodu, razna leposlovna in potopisna dela itd.

Res lep oddelek knjige so pesmi. To je niz bisserov, ki ga lahko pokažemo! Škender je udaril žebelj po glavici! — Gospod urednik, tudi krst iz Abuna Solimana bo kar čedna deklamacija, dajte prelistati, morda se bo še kaj našlo. Škenderja in Martinčiča pa smatramo obvezana, da rečeta še b, ko sta že rekla a, in krepko nadaljujeta.

Igre so se tudi posrečile. M. Elizabete »Zamorščiki« niso sicer nič novega, pa če se režiser potrudil in so igralke v dobri formi, bo smeha. »Deča prosilavja božje Dete« pa mora biti zelo skrbno pripravljena, sicer ne bo uspela. Finžgarjevi »Indijski siroti« sta pa zelo čedni in živahni, istotako tudi »Iz smrti v življenje«.

V prihodnje bi bilo želeli, da bi se igre opremile s par slikami dobro posrečenih predstav, da ima režiser vzorce za opremo odra in igralcev. Škoda da niso ravno za zadnjo igro poskusili fotografirati v Zavodu sv. Stanislava, kjer so bili igralci sijajno kostumirani. Pri predzadnjem od-

delku »Načrti za misijonske prireditve« bi bilo dobro pristaviti kratek sestavek, na kaj naj pazi prireditelj pri izbiri tvarine in sestavi programa, da bo prireditelj dosegla pri udeležencih uspeh. Izdelanih vzornih programov rabimo več. V obsegu ni potrebno, da so na programu izključno misijonske točke. Glavno je, da je ténor prireditve direktno misijonski, manj važno se povzame lahko tudi iz oddaljenejšega področja.

Glede skladb bi opomnil, da bo treba misliti na zbirko. Rabimo zlasti dobrih lažjih pa tudi težjih solosepov, bodisi z zborovo, bodisi z instrumentalno spremljavo.

K sklepu naj pa omenim, da se mi ne zdi prav nič čudno, ako bi grandiozna ideja: »Pojdite in učite vse narode!« navdihnila tega ali onega izmed naših leposlovnih pisateljev, da bi nam z umetniškim čopičem naslikala moža, ki je začutil v sebi ono Pavlovo spoznanje: »Gorje mi, ako ne bom oznanjeval blagovestit, in odšel izmed nas, ali pa če bi nam dal skladatelj v svetem zanosu slutiti misijonarjeve solze in vriske, ki jih naše prozaične duše ne doumejo.

Sport

SKANDINAVIJA — DEŽELA SPORTA.

Finska ima v švedski hudo tekmovalko, ki je dosegla letos velike uspehe. Angleže so potolkli Francozi, Francoze pa Švedi. V skandinavskem

troboju so Švedi zmagali itd. Sicer so Finci v rekordnih nad Švedi, v povprečnosti so se pa Švedi letos zelo odlikovali.

Na kratke razdalje imajo Švedi dobre zastopnike v atletih Petersonu, Lilje itd., Norvežani v Andersenu; vsi so bolj tekli kakor včeraj omenjeni Finci, razen Aströma, kojega čas na 200 m je nedotaknjen. Na 400 m je dosegel Engdahl izborni čas 48.8; tudi dva druga sta tekla pod 50 sek. Najboljši Danec, Böggild, je pa prišel samo na 5 sek. Še bolj so se odlikovali Švedi v teku na 800 m; Svensson n. pr. 1:58.5, Byhlén 1:54.5. Najboljši Norvežan, Brunsgaard, se je moral zadovoljiti z 1:58.3. V teku na 1500 m je seveda Wide daleč spredaj 3:55.4, tako tudi na 5000 m s 14:40.4. Danec Petersen je prišel na 15:11.1. Na 10 km Švedi s Finci ne morejo tekmovali. Sicer je Stenfelds z 31:27.5 takoj za Nurmijem, drugi so pa daleč za. Izborni je čas Petersona v teku na 110 m staja 14.9. Daleč za njim je Finne Vilén, in še ta je sam. V teku na 400 m staja je Petersen z 58.8 prekosil svetovni rekord; najboljši danski čas je 56.2, najboljši norveški pa 57.9.

V skoku na daljavo so Norvežani pred drugimi: Aastad 7.45 m, Hoff 7.41 (v Parizu že 7.57 m); najboljši švedski skok je 7.27 m. Vse štiri severne države — S., N., D., F. — izkazujejo 15 skakalcev, ki so prišli letos čez 7 metrov! Najbolje v višino je skočil Šved Oesterberg, 1.95, za njim pride Norvežan Helgesen z 1.913. V skoku s palico je seveda Hoff pred vsemi drugimi, 4.252. Poleg njega je v

preteklem letu edinole Danec Petersen prišel nad 4 m, 4.638. V troškoku so trije Švedi takoj za Fincem Tunlosom.

V meju krogle je prišel Šved Jansson na 14.70, Norvežan Trandum na 13.81; vmes je pa vse polno Fincev. V disku in kopju so moči precej izravnane, če mislimo namreč na poprečnost. Kako je zdrklil svetovni rekord iz rok Myrrhaea nazaj v roke Lindströma, smo povedali včeraj. Najboljši Norvežan je dosegel 62.48 m, torej še zmeraj dosti na 60 m, ki jih smatramo za vrata v dvorano prvega razreda.

Ali že imaš srečko dlj. loterije?

Meteorološko poročilo.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Pahrom diference v C	Nebo, vetrovi	Padašina v mm
4./1. 21 h	738.4	5.4	0.5	megla z.	—
5./1. 7 h	740.5	3.0	0.4	megla —	—
5./1. 14 h	740.3	4.5	0.6	megla —	—

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Hotelska SOBARICA

srednjih let, izobražena, pridna in poštena, z večletnim spričevalom, prosi mesta v večjem ali manjšem hotelu; zmožna je tudi sama voditi hotel. — Naslov v upr. pod št. 119.

GOSPODINJA

pridna in dobra, uradna, vdova, izobražena, v poštenju, vseh del vajena, prosi mesta k samosti, gospodu ali dami. — Naslov pove uprava lista pod št. 129.

Mesarski

UČENEC

močan, iz boljše rodbine, se sprejme pri

Karolu Kossär mesarju v PTUJU.

Gospodična

z znanjem slovenščine in slov. stenografije, nemščine, srbo-hrv., italij., urna strojepiska, vajena vseh pisar. del, z 2-letno prakso, išče primer. mesta. Plača postranska stvar. — Cenj. ponudbe na upravo lista pod šifro »Mariljva«.

Deklica

stara 15 let, se želi učiti za ŠIVILJO ali MODISTKO. — Naslov pove uprava lista pod št. 83.

Mesar. POMOČNIK

se sprejme. — Naslov v upravi lista pod št. 89.

Kurjači!

Tri izprašane KURJACE za parne kotle sprejme takoj Kemična tovarna Moste pri Ljublj.

Prodajalka

dobra in zanesljiva, vajena meš. stroke, želi premeniti mesto. — Naslov v upravi lista pod št. 89.

Izurjene PLETILJE

za nogavice, se sprejmejo takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov v upravi lista pod št. 55.

VAJENCA sprejemem

za sedlarsko in jermenarsko obrt. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 62.

DIJAK

4. realke išče stanovanje s hrano med dijaki viš. razreda sred. šol. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Dijake«. 113

Kot PRAKTIKANT

išče mesta 19letni mladenci; sprejme tudi mesto služg. — Naslov pove uprava lista pod št. 111.

Sobarica

ki je marljiva in poštena, se išče za takoj. — Pismene ponudbe z označbo plače na naslov: VERA TOMIČ, Petrinja, Hrvat.

Pridobivate novih naročnikov!

Šivilja

za obleke in kostume, gre šivat na dom. — Naslov v upravi lista pod št. 112.

Dve STAVBIŠČI

po 500 m², kupim. Peščena tla, vodovod, električna. — Naberrik, Dunajska cesta št. 29/II. 90

Ure

vsakovrstne, popravljiva, brezhitno in brezhibno

KOROŠEC, urar

prej Florijanska ulica, sedaj Barvarska s'ezca št. 6 (za Reichovo tovarno). — Dohod tudi iz Poljan. c.

Godbeno društvo »POSTOJNA« ima obilo dobro ohranjenih

inštrumentov

za orkester in godbo na pihala; poleg se nahaja popol. nerabljeni »Chromatična harmonika« in nebroj kompletnih muzikalij (not) za ples in koncerte. — Interesentom na ogled v Postojni. Tudi pismeno se odgovori. Godbeno društvo »Postojna«.

Skladišče

suho in svetlo, s pisarniškimi prostori, na prometnem mestu, se ugod. odda. — Ponudbe pod: »Skladišče« na Aloma Company — Ljubljana, Canlarjevo nabrežje 1.

KOČIJA

športna, brez strohe in lahka, se proda. BARIČ, kov. mojster — Konjušna ulica 13, Ljubljana. 118

Sveže ribje olje

najboljše znamke se dobi v lekarni dr. G. Piccoli

Ljubljana, Dunajska cesta 6

Naročila se točno izvršujejo

OVČJO VOLNO

lepo, kupim. Naslov pri upravi lista pod št. 854.

Psa

volje pasme, kupim. — Ponudbe z navedbo cene upravi lista pod »Pes 116«

KOKS - ČEBIN

Wollova ulica 1/II. — Telefon 56

Na sv. Treh kraljev dan ob 2 popoldne prostovolj.

Javna dražba

pohištva, kuhinjskih potrebnosti, zlatnine itd. — Rožna dolina - cesta II. št. 7, dvorišče. 86

Trdi les

kakor: orehov, jasenov, gabrov, hrastov, bukov itd., lepe hlode in žagani les ponudite skrajno HOJNIK, Levec pri Celju.

Modroce

vsakovrstne, žične vložke, otomane, divane in klub. garniture, dobavlja in izvršuje po naročilu priznana solidno in najceneje RUDOLF SEVER (Gospodsvetska cesta 6).

OBJAVA.

Načelstvo podpisane zadrge javlja vsem svojim p. n. naročnikom, da je njen dosedanji poslovodja g. Josip Lojk z dnem 31. decembra 1925 izstopil iz službenega razmerja naše zadrge. Kakor doslej, bo tudi v bodoče skrb načelstva, da bo svoje naročnike skušalo zadovoljiti s priznanimi najboljšimi izdelki in solidnimi cenami.

Vič - Glince, dne 4. januarja 1926.

PRODUKTIVNA ZADRUGA LJUBLJANSKIH MIZARJEV.

župnijski uradi, cerkveni predstojniki, trgovci.

Pozor! Svečnica se bliža.

Podpisana tvrdka izdeluje ter ima v zalogi prvovrstne voščene oltarne sveče vseh velikosti, jamčeno dobre kakovosti, kakor tudi vse cerkvene potrebščine: voščeno prižig, vrvico, kadilo, ogelje za kadilnico, vošč. zvitzke gladke in okrašene po jako nizkih cenah. Za p. n. trgovce krasno okrašene sveče z zatimi in srebrnimi obrezi ter svetimi podobami. Zahtevajte cenik! Pri večjem naročilu (nad 50 kg) franco zaboj. Izvršite takoj naročilo! — Se priporočata

Pisanec & Dolinšek, Ptuj, svečarna, medicarna, slaščičarna.

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako snežno-belo perilo, mora uporabljati samo najboljša pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo »GAZELA MILO«.

GAZELA MILO

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisatelj Jules Verne. — Poslovenil A. D.

— Brez dvoma, gospod Mac Nabbs, je odgovoril John, in tako bom tudi naredil, če bo potrebno. Dokler smo na visokem morju, zadostuje nekoliko večja pažnja. Moja mornarja in jaz ne zapustimo nikoli krova. Ko pa se približa obala in če se Will Halley ne strezni, priznam, da bom v veliki zadregi.

— Ali bi vi ne znali najti prave poti? je vprašal Paganel.

— Težko, zelo težko, je odgovoril John. Mislite si, na krovu ni niti enega morskega zemljevida!

— Ali je mogoče?

— Tako je! »Makarija« vozi samo med Edenom in Aucklandom, in ta Will Halley je teh krajev že tako navajen, da ne pogleda nobene karte.

— Brez dvoma je prepričan, je pripomnil Paganel, da pozna njegova »Makarija« sama pot, ker je je že tako navajena.

— Hm, nikoli nisem verjel, da bi znala ladja sama pot, se je nasmehnil John Mangles, in če bo Will Halley pri pristajanju pijan, nas lahko spravi v nesrečo.

— Upajmo, je dejal Paganel, da ga sreča pamet, ko se približamo zemlji.

— Tako bi vi, John, v slučaju potrebe ne mogli pripeljati ladje v Auckland? je vprašal Mac Nabbs.

— Brez tozadavnega obrežnega zemljevida ne gre. Pristop je strašno nevaren. Tu imate celo vrsto majhnih, nepravilnih in muhastih zarez kakor so fjo:ci na Norveškem. Tu kar mrgoli čeri in treba je velike izurjenosti, da se jim človek izogne. Ladja, pa naj bo še tako močno zgrajena, ki bi z zadnjim koncem zadela na tako-le pečino, skrito par čevljev pod vodo, je izgubljena.

— In v takem slučaju posadki ne preostane drugega kakor da se reši na obalo?

— Da, gospod major, samo, če se ji posreči.

— To bi bilo v skrajnem slučaju, je vzklil Paganel, zakaj novozelandske obale niso gostoljubne in nevarnosti so prav tako velike na oni strani pečin kakor na tej.

— Ali govorite o Maorih, gospod Paganel? je vprašal John Mangles.

— Da, prijatelj. Njihova žalostna slava je razširjena po vsem Indijskem morju. Tu ne gre za preplašene, poživinjene Avstralce, ampak za razumno, krvoločno pleme, za ljudozrce, ki jim je človeško meso največja slaščica in od katerih nima človek pričakovati nobenega usmiljenja.

— Če se je ladja kapitana Granta razbila na obali Nove Zelandije, bi nam vi najbrž ne svetovali, da ga gremo iskat, kajne? je vprašal major.

— Ob obali že, je odvrnil zemljepisec, ker bi mogoče dobili ostanke razbite Britanije, nikakor pa ne v notranjščini, ker bi bilo brez uspeha. Vsak Evropejec, ki se poda v te strahotne kraje, pride v roke Maorom, in vsakdo, ki pride v roke Maorom, je izgubljen. Priganjal sem tovariše, da so se podali na pot preko Pamp, da so prehodili Avstralijo, nikdar in nikoli pa bi jim ne svetoval, naj iščejo kapitana Granta po Novi Zelandiji. Naj bi nas vodila božja roka, Bog dal, da nas nikoli ne dobe v roke strašni divjaki!

Paganelov strah je bil čisto upravičen. Nova Zelandija je na silno slabem glasu. Skoro za vsako odkritje na njej je plačala znanost s človeškim življenjem.

Dolga je povest o vseh mornarjih, ki so jih divjaki pomorili. Krvavi letopis ljudozrstva se začneja z Abelom Tasmanom, ki so mu domačini pomorili in pojedli pet mornarjev. Za njim je doletela ista usoda kapitana Tuckneya in vse tiste, ki so bili v njego-

vem čolnu. Na vzhodnem koncu Fovojeve ožine je našlo smrt pet ribičev z ladje Sydney-Cove, ki so jih divjaki spekli in pojedli. K temu je treba dodati četvero mož z jadrnice Brothers, ki so bili umorjeni v zalivu Molineux, več vojakov generala Gatesa in troje ubežnikov z ladje Matilda. Tako pridemo do žalostnovega imena kapitana Mariona.

Dne 11. maja 1772., po prvem Cookovem potovanju, je pristal francoski kapitan Marion v Otoškem zalivu z ladjo Mascarin in z ladjo Castries, ki ji je poveljeval kapitan Crozet. Novodošlecem so hinavski Novozelanci napravili prisrčen sprejem. Pokazali so se celo bojazljive. Treba je bilo darov, uslug, vsakdanjega občevarja in daljšega prijateljskega sožitja, da so si upali na krov.

Njihov poglavar, prebrisani Takuri, je spadal — če smemo verjeti gospodu Urvillu — k plemenu Wangaroa in bil torej sorodnik tistega divjaka, ki ga je bil Surville dve leti prej na izdajalski način odpeljal v Evropo.

V deželi, kjer čast ukazuje vsakemu Maoru, da se s krvno osvetlo maščuje za krivico, Takuri ni mogel pozabiti, kaj so Evropejci naredili njegovemu rodu. Potrpežljivo je čakal, da se zopet prikaže evropska ladja. Svoje maščevanje si je bil dobro razmislil in je tudi izpeljal s kruto hladnokrvnostjo.

Tako je Takuri hlinil napram Francozom bojazljivost, hkrati pa ni pozabil ničesar, kar bi jih moglo zababati v brezskrbnost. Njegovi tovariši in on sam so pogosto prebili vso noč na krovu. Prinašali so kapitanu izbranih rib. Spremljale so jih vedno njihove hčere in žene. Kmalu so spoznali častnike po imenu. Povabili so jih, naj jih obiščejo v njihovih seliščih. Tako sta Marion in Crozet, ki jih je tako ljubeznivost kar očarala, prehodila vso to obalo, ki je štela več kakor štiri tisoč prebivalcev. Divjaki so zahajali k njim brez oročja in gledali, kako bi jih navdihnili z večjo zaupnostjo

Priloga »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjižnici v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazau, volčji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din. 20. zv.: Kralj gor, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

Poravnajte naročnino!

Božu so bila všeč njena dobra dela in žrtve, zato je snoči ponoči sprejel v svoje domove mojo zlato mamico

Marijo Ravniher.

Pogreb bo v četrtek ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Domobranska cesta 5, na pokopališče pri Sv. Križu. — Vsem, ki ste jo poznali, jo priporočam v molitev in blag spomin.

Žalujoča hčerka **PAVLA RAVNIHER.**

Naznanjam, da sem svoje odvetniško
pisarno preselil
na Kralja Petra trg št. 3 (pred sodnijo).
Dr. Janko Brejc.

ZAHVALA.

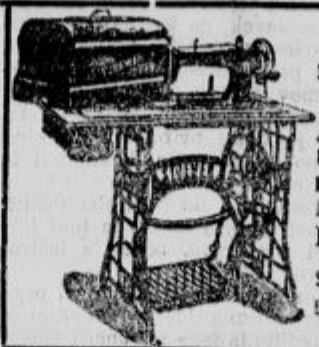
Vsem, ki so spremili našega nadvse ljubljenega

JOŠKA

na zadnji poti k večnemu počitku, kakor tudi vsem, ki so nas tolažili in darovali cvetje, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 4. januarja 1926.

Žalujoča rodbina **Wagnerjeva.**

Najpopolnejši
STOEPER
šivalni stroji
za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom.
Preden si nabav. stroj, ogledajte si to izrednost pri trdnosti
L. BARAGA
Ljubljana
Selenburgova ulica št. 6/I.
Brezplačen pouk 151. amj.
Telefon številka 980.

Dražba.

V četrtek dne 14. januarja 1926 ob 9. uri dop. se vrši v sobi št. 15 pri okr. sodišču v Ljubljani jav. dražba sledečih nepremičnin

Moderno urejene stanovanjske hiše in garaže z ograjenim dvoriščem ter stavb. parcelo št. 78/5, oboje ležeče v Krakovskem predmestju.

Dalje travnik št. 212/2 s skladiščem in travnik št. 225/20 v Trnovskem predmestju.

Kupci se vabijo.

1000 DELNIC

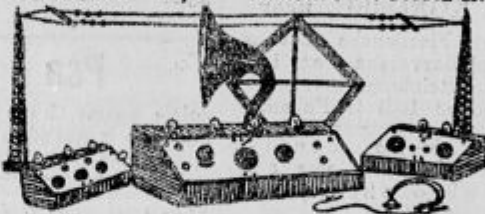
sljajno uspevajočega podjetja **Slovenska**
gradbena in industrijska d. d.

„SLOGRAD“

se ugodno proda.

Vsa bilančna pojasnila pod „Bodočnost“ na anonimni biro Alojzij Matejčič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3/I.

ELEKTRO-COMPANY D.O.O.
LJUBLJANA — angleški izdelki — 30. Petriceva 15.

Radio - aparati

2 cevni aparat, komplet Din 2500.—
3 „ „ „ „ 3000.—
4 „ „ „ „ 4200.—

V teh cenah so vračunljive vse pritlikline z dvema naglavnima slušaloma.

Za amčeno sprejemanje skoro vseh evrop. postaj.

Plačila na obroke.

Za amaterje vsi posamezni deli zelo poceni. — Radio-klubi 10% popust.

KANADA

Rodbine naselnikov in pol'ski delavci!

Kanadska vlada je za pomad 1926 dovolila naselitev gotovega števila poljskih delavcev in kmečkih rodbin.

To število je pa majhno in se ne sme prekoračiti.

Oni, ki se zanimajo za pobilje pogoje, dobe vsi brezplačne informacije pri

CANADIAN PACIFIC

Ljubljana, Jos. Zidar, Dunajska 31
Zagreb, Petrinjska 40

ŽUPANSTVO OECINE MOSTE pri Ljubljani razpisuje:

2 službeni mesti STROJNIKOV

s strojniško in elektrotehniško izkušnjo za visoke in nizko napetost. — Natop službe 25. jan. 1926.

1 mesto pomožne pisarn. moči.

Lastnoročno pisane prošnje, opremljene za prvo mesto z dokazi strokovne izkušnje in spričevali ter službene dobe, za drugo mesto pa z dokazi šolske izobrazbe in službenimi spričevali, je vlagati najkasneje do 14. januarja 1926 z navedbo plače pri tukajšnjem županstvu.

**SNEG
SNEG
SNEG**

Kupite še danes čevlje za sneg

„WIMPASSING“

Pazite na varstveno znamko!

Meblovana SOBA

s posebnim vhom, se takoj odda. — Naslov v upravi lista pod šte. 60.

Dr. JUG

zopet redno ordinira.

PREMOG - ČEBIN

Wolffova ulica 1/I. — Telefon 56

NAZNANJAM

slavnemu občinstvu, da z današnjim dnem odpravljam novo urejeno, higiensko

BRIVNICO

(Hilalko) ter se najtopleje priporočam.

IGNAC KOVAČEVIČ
brivec

Ljubljana, Tržaška cesta

ALOJZIJ BERNIK

škofja Loka 54, priporočam bogato zalogo roženih

GLAVNIKOV

Lastna izdelovalnica. Dobro blago, cene zmerne.

Motor

(Saugasmotor) kurjava z ogljem, iz tovarne Langen & Wolf, 8 HP, v izvrst. stanju, radi vpeljuje elektrike, takoj naprodaj. — Vinko TAMM, Ptuj. 50

Staro, neperabno

umetno zobovje

(garniture in posamezni zobje) se kupujejo v hotelu Trainik, v sobi št. 4, dne 7., 8. in 9. jan. od 9. do 13. in od 15.—18. ure.

Tovorni avto

znam. Mercedes, v najboljšem stanju, prodam. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 101.

Trgovski LOKAL

na promet. točki, na periferiji Ljubljane, se odda s februarjem v najem. — Ponudbe pod »LOKAL« na upravo lista. 87

POLENOVKA

namočena

Fr. Kham

Ljubljana

nasproti hotela »Union«.

PRODAM:

ELEKTROMOTOR (dinamo), 220 voltov, 9½ HP, istomerni tok, in **BENCINMOTOR**, 8 HP, rabljen, a dobro ohranjen. — Ogleda se pri: Miševljevi M., Novi Vodmat 118 — Moste. 65

Dvokolesa

otroški vozički, šivalni stroji, se sprejmejo v pravo in prenojo za popravila in emaliranje z ognjem ter shranijo čez zimo najceneje (posebni oddelek). »TRIBUNA« F. B. L., tovar. dvokoles in otroških vozičkov — Ljubljana, Karlovska c. 4

Lepe

pisar. prostore

se odda na prometni ulici. Vhod z ulice. — Pismene ponudbe pod: »PISARNA« na Aloma Company — Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Naifinejša! Kožuhovina Najnovejša!

Stanislav Maté, Ljubljana

Prodajalna: Sodna ulica 5. Tovarna: Kamniška ulica 20.

se priporoča za razna krznarska dela.

Vsa v zalogi nahajajoča kožuhovina po znatno znižanih cenah, posebno jopice iz krtovine, sielelektirik itd.

Prevzamem tudi vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Inventurna prodaja pri

»Tekstilbazarju«

po zelo znižani ceni

svileni jumperji, flanele, sukno, dublni, velurji in vse zimsko blago.

Ostanki pa se prodajajo za inventurno nizko ceno pri

Tekstilbazarju, Ljubljana
Krekov trg 10
pritličje in prvo nadstropje.

Kartonažna tovarna

„Alba“ (Al. Babka) Ljubljana

vljudno naznanja **preselitev** s 1. jan. 1926
z Rimske ceste 19

na

Opekarsko cesto
(Ljubljana)

v svoje lastne, večje tovarniške prostore. Obenem se cenj. odjemalcem najtopleje zahvaljuje za dosedanja naročila, priporočujoč se za cenj. naročila i v novi tovarni ter vošči

srečno novo leto!

Naročila se sprejemajo: v tovarni, Opekarska cesta, in v trgovini, Kongresni trg.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briketi

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 15. II.

Potrti globoke žalosti sporočamo tužno vest, da je naša ljubljana mama, stara mama, tašča in teta, gospa

Jadviga Vencajz

vдова davčnega nadupravitelja

dne 5. januarja 1926 po daljšem bolehanju, previdena s tolažili svete vere, mirno zatislila svoje trudne oči.

Pogreb nepozabne bo dne 6. januarja ob pol 4. uri popoldne v Mokronogu.

Mokronog, dne 5. januarja 1926.

ZALUJOČI OSTALI.